

Seniorilehti

Suomen Senioriliike Arvokkaan vanhenemisen puolesta

Itella Green

1
2019

VALTAKUNNALLINEN, PUOLUEISIIN JA USKONNOLLISIIN YHTEISÖIHIN SITOUTUMATON ASiantuntijalehti

senioriliike.fi

MITÄ JOS SINUSTAKIN TULEE VANHUS?

Millaista hoivaa on tarjolla? Miten raha riittää elämiseen?

Kysyimme puolueiden kantoja
päivänpolttaviin kysymyksiin. Sivu 4

Vanhustenhoidon
rikosoikeudelliset
vastuut selvitettävä

Professori emeritus
Matti Rimpelä
ihmettelee päättäjien
kuuroja korvia

Allekirjoita
kansalaisaloite
ja estä jatkuva
köyhdyttäminen

Tampereella tapahtuu

LIITY
JÄSENEKSI
SENIORI-
LIIKKEESEEN!
KTS. TAKASIVU

Kimmo Kiljunen
*Suomen Senioriliikkeen
puheenjohtaja*

Eläkeläisvastaisia puolittotuuksia

Suomen henkinen ilmapiiri hämmästyttää. Mikä tarve valtamedialla on revittää sukupolvien välistä kaunaa? Missä muualla maailmassa johtavat tiedotusvälineet levittävät eläkeläisvastaisia puolittotuuksia. Leimaava tiedottaminen vääristää kaikkien todellisuuskuvan.

Siitä ei tehdä uutista, että alle 15-vuotiaat käyttävät hyvinvointipalveluja maksamatta veroja. Sen sijaan YLE kertoo pääuutislähetyksessään (27.12.), että yli 65-vuotiaat hyväksikäyttävät hyvinvointiyhteiskuntaa enemmän kuin mikään muu ikäryhmä. Väite on korkeintaan puolittotuus. Se on harhaanjohtava.

Lapset ovat tulevia veronmaksajia. Ikäihmiset taas ovat aikanaan maksaneet lakisääteiset eläkemaksunsa ja huolehtineet vanhempiensa hoivasta ja eläketurvasta. Onko nyky-Suomesta kokonaan häviämässä yhteisvastuun periaate?

Yli 65-vuotiaiden osuus koko väestöstä on 21 %. Kaikista ikäsidonnaisista julkisista menoista heidän osuutensa on hieman enemmän, 25 %. Eläkkeensaajat maksavat yli 5 miljardia euroa veroja joka vuosi.

Kuinka YLE:n onnistuikaan tehdä jymyutinen tyhjistä? Olenmaisinta taitaa olla yhden ikäryhmän leimaaminen.

YLE piti uutisoinnissaan työeläkemenoa sosiaalisena tulonsiirtona. Tosiasiassa kyse on ansiosidonnaisesta etuudesta, myöhenetystä palkasta. Se on työeläkevakuutusmaksuna peritty kaikilta työntekijöiltä ja rahastoitu yksityisiin eläkeyhtiöihin.

Eläkerahoja on säästöissä jo yli 200 miljardia euroa. Summa on valtava. Valtion koko velka on hieman yli 100 miljardia euroa. Eläkeyhtiöiden varoista 65 %, eli 130 miljardia euroa on TELA:n mukaan nykyisten eläkkeensaajien tai juuri eläkkeelle siirtyvien säästöjä.

Eläketurvakeskuksen johtaja **Mikko**

Kautto totesi Radio Dein keskustelussa (15.1.), että jo vuosikymmeniä eläkerahastoista on otettu varoja eläkkeisiin, kuten 4,3 miljardia euroa vuonna 2017.

Kyse on kirjanpidollisesta kikkailusta, kun rahaa sekä otetaan että laitetaan rahastoihin. Netto virrat ratkaisevat. TELA:n lukujen mukaan työeläkemaksut ovat olleet vuoteen 2015 asti suuremmat kuin maksetut eläkkeet.

Eläkerahastot ovat edelleenkin kasvaneet lähes koskemattomina. Vuonna 2017 rahastojen 14,1 miljardin euron tuotoista käytettiin 1,3 miljardia eläkkeisiin. Pääomiin ei olla koskettu koskaan.

Vuonna 1997 rahastoissa oli varoja 38 % kansantuotteesta. Nykyisin osuus BKT:sta on jo 90 %. Kuinka mittavasti aiomme vielä kuivattaa kansantalouttamme ja sijoittaa eläkevaramme valtaosin ulkomaille?

Iltalehti otsakoi näyttävästi: ”*Suomessa eläkkeissä hurja nousu 15 vuodessa*”. (IL 26.12.) Keskimääräinen eläke on nyt 1 610 euroa kuukaudessa, kun se oli vuonna 2003 vain 1 072 euroa.

Lehden synnyttämä mielikuva on väärä. Ei eläkkeensaajan eläke ole noussut, kuten palkat nousevat. Keskimääraistä eläkettä nostaa eläkeläispolvien vaihtuminen. Joka vuosi uusien eläkkeensaajien lähtöeläke on aiemmin eläköityneitä korkeampi. Sen jälkeen alkaa vääjäämätön köyhtymiskierre.

Suomessa eläkeläinen köyhtyy lakisääteisesti. Hänen tulotasonsa laskee yleisen elintason noustessa ja talouden kasvassa. Vuonna 2003 eläkkeelle siirtynyt ihminen on menettänyt 15 vuodessa lähes kolmasosan aiemmasta, ansaitusta eläketa-sostaan taitetun indeksin vuoksi.

Mediaanieläke on 1 434 euroa kuukaudessa, eli puolet eläkkeensaajista saa sitä pienempää eläkettä. Alle 2 500 euroa kuukaudessa saa 88 % eläkkeensaajista. Valta-

osa eläkeläisistä on pienituloisia ihmisiä. Kaiken lisäksi he ikääntyessään köyhtyvät. Ketä palvelee uutisointi ”*hurjasti nousevista eläkkeistä*”?

Kaikkien puolittotuuksien kruunu on puhua ”eläkevastuusta”, kun halutaan pelotella eläkevarojen loppumisesta. Eläkevas-tuiden on arvioitu olevan yli 600 miljardia euroa! Se on yhteenlaskettu eläkesitoumus-ten määrä kaikille juuri nyt eläville suomalaisille.

Monet vakavastikin otettavat kommentit puhuvat 600 miljardin euron eläkevastuista, vaikka kyse on harhaanjohtamisesta. Voidaan tietysti kuvitella tilanne, jossa kaikki nostaisivat yhtä aikaa eläkkeensä eikä kukaan enää kävisi töissä. Kyseessä olisi maailmanloppu, jolloin kansakunnalla lienee muitakin murheita kuin eläketurva. Eihän sairaaloita rakenneta oletta-muksella, että kaikki sairastuvat yhtä aikaa. Palovakuutusiakaan ei ole varauduttu maksamaan niin, että kaikki palaisi saman-aikaisesti.

Eläketurvakeskus levittää myös huolta alhaisen syntyvyyden vaikutuksista tulevaan eläketurvaan. Aikaisemmin oli peikkona suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen ja kaikkia uhkaava ”eläkepommi”. Piiloviesti on kaikessa uutisoinnissa sama: nykyisten eläkkeensaajien eläkkeitä ei ole varaa kohentaa!

Me olemme kuitenkin tehneet kansalaisaloitteen taitetun indeksin kumoamisesta. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/3375> Sitäkin vastustetaan puolittotudella. Sen mukaan indeksiuudistus suosisi suurituloisia. Fakta on, että täsmälleen samalla tavoin nykyinen taitettu indeksi suosii suurituloisia. Indeksä on prosenttikorotus kaikissa tapauksissa.

ETK:n täsmennys artikkeliimme

ETK:n osastopäällikkö **Susan Kuivalainen** Eläketurvakeskuksesta on halunnut korjauksen Seniorilehdessä 2/2018 olleeseen artikkeliin: Yli 40 % työeläkeläisistä köyhyysrajan alapuolella.

Seuraavassa Susan Kuivalaisen huomautus kokonaisuudessaan:

Seniorilehdessä (2/2018) olleessa tietolaatikossa esitetään virheellisesti, että yli 40 prosenttia työeläkeläisistä on köyhyysrajan alapuolella. Lukujen lähteeksi ilmoitetaan Eläketurvakeskus (ETK).

ETK ei tilastoi köyhyysrajan alla olevia, vaan Tilastokeskus tuottaa tästä tietoa. Tilastokeskuksen pienituloisuuden määritelmä perustuu EU:n suosituksiin. Pienituloisiksi katsotaan henkilöt, joiden käytettävissä olevat rahatulot kotitalouden kaikille jäsenil-

le laskien ovat alle 60 prosenttia koko väestön vastaavista mediaanituloista.

Vuonna 2017 pienituloisuusraja yksinasuvalle oli 1 229 euroa kuukaudessa. Tällä rajalla pienituloisia eläkeläisiä oli Tilastokeskuksen tietojen mukaan 194 000 henkilöä, joka on 14 prosenttia eläkeläisistä.

Tämä luku koskee kaikkia eläkeläisiä, ei ainoastaan työeläkkeen saajia. Tutkimusten perusteella tiedetään, että pienituloisuus kohdistuu ennen kaikkea kansaneläkkeen saajiin. Työeläkettä saavilla pienituloisuus on muita eläkeläisiä vähäisempää.

On tärkeää muistaa, että eläke on vain osa eläkeläisen ja hänen kotitaloutensa tuloista. Pienituloisuutta määriteltessä otetaan huomioon eläkkeen ohella sekä henkilön itsensä että myös kotitalouden muiden jäsen-

ten muut tulot, kuten ansio- ja omaisuustulot, muut tulonsiirrot kuten asumistuki sekä maksetut verot. Siksi pelkästään bruttoeläketuloja arvioimalla ei voida tehdä päätelmiä pienituloisuudesta, kuten lehden tietolaatikkossa on esitetty.

Eläkeläisistä 41,3 % saa työeläkettä alle 1199 euroa

Kiitokset Susan Kuivalaiselle tarkennuksesta artikkeliimme. Lehdessämme 2/2018 julkaisemamme ETK:n taulukon pääasiallisena tehtävänä oli vastata siihen yleisesti esitettyyn väitteeseen, että Senioriliikkeen ajama työeläkeindeksin muutos palvelee vain suuria eläkkeitä saavia. Näinhän ei ole. Eläketurvakeskuksen taulukko kertoo, kuinka paljon ihmisiä kuuluu kuhunkin eläkkeensaajaryh-

mään. Ylivoimaisesti suurin ryhmä 41,3 % saa alle 1229 euroa eli alle EU:n määrittelemän köyhyysrajan.

Sosiaaliturva tulee avuksi

Onneksi elämme hyvinvointivaltiossa, jossa pienillä eläkkeillä sinnitteleviä ihmisiä tuetaan mm. eläkeläisen asumistuella ja jos vakava sairaus, suuret lääkekulut ja sairaalahoido kohtaavat pienituloista eläkeläistä, niin toimeentulotuki tulee avuksi.

Suomessa myös asuminen – koti - on iso osa eläkeläisen varallisuutta. Sitä ei vain kovin helposti voi muuttaa rahaksi, sillä jossainhan ihmisen on asuttava.

HELI STENVALL

päätoimittaja

TYÖELÄKKEIDEN SUURUUSJAKAUMA 2017

€/kk	alle 1 199	1 200–1 599	1 600–1 999	2 000–2 999	3 000–3 999	4 000–4 999	yli 5 000
lukumäärä	607 276	316 503	221 104	231 294	59 310	19 435	15 255
	41,3%	21,5%	15,0%	15,7%	4,0%	1,3%	1,0%

Taulukossa ei ole mukana osa-aikaeläkkeitä eikä varhennettuja vanhuuseläkkeitä.

lähde Eläketurvakeskus

Eläkeläisten köyhdyttämiskiirteen katkaiseminen

Kansalaisaloitteella taitetun indeksin kumoamiseksi pyritään turvaamaan työssä ansaittu eläketaso palauttamalla puoliväli-indeksi työeläkkeisiin kymmeneksi vuodeksi. Tämän jälkeen tilannetta voidaan tarkastella, kuinka muutos on vaikuttanut sekä eläkerahastoihin että eläkeläisten toimeentuloon.

Työeläke on ansiosidonnainen etuus
Sen tehtävä on **turvata ansaittu tulotaso eläkeaikana**. Työeläkkeen arvon säilyttämiseksi käytettiin alun perin palkkaindeksiä. Vuonna 1995 hyväksyttiin ns. taitettu indeksi, joka on hintapainotteinen, eikä turvaa eläkkeen suhteellista ostovoimaa elintason noustessa.

Eduskunnan päätöksen mukaan tämän ”eläketasoa heikentävän toimenpiteen tavoitteena on **työeläkejärjestelmän turvaaminen**” (StVM 17/1995). Haluttiin varautua suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymiseen.

Eläkeläisten köyhtymiskierre
Ikäihmiset köyhtyvät vanhetessaan. Eläkkeelle siirryttäessä työeläkkeen korvausaste asetettiin **alun perin 60 prosenttiin ansaitusta keskipalkasta**. Esimerkiksi vuonna 2016 eläkkeelle siirryttäessä korvausasteen mediaani oli 59 % ansaitusta keskipalkasta. Heti eläkkeelle päästyä alkaa ”palkanalennus”, joka taitetun indeksin vuoksi jatkuu koko loppuiän. **Eläketaso laskee parissa vuosikymmenessä 40 prosenttiin ansaitusta keskipalkasta**.

Taitetun indeksin seurauksena eläkkeensaajista on tehty Suomen **ainoa tulonsaajaryhmä, joka lakisääteisesti köyhtyy**. Van-

huuseläkeläisiä on nykyisin 1,3 miljoonaa. Heistä 470 000, eli **yli kolmasosa saa eläkettä EU:n määrittämän köyhyysrajan** (1 200 euroa/kk) alle. Tätä suurempi joukko sinnittelee köyhyysrajan pinnassa, ja heikko indeksi valuttaa heitä koko ajan alaspäin.

Lähes kaikki 1,5 miljoonaa eläkkeensaajaa ovat pienituloisia. **Puolet joutuu tulemaan toimeen alle 1 434 euron eläkkeellä kuukaudessa**. Noin 90 % eläkeläisistä saa bruttona alle 2 500 euroa kuukaudessa. Suurituloisia, yli 5 000 euroa kuukaudessa saavia on 1 prosentti eläkeläisistä.

Eläkerahastojen paisuminen
Taitettua indeksiä hyväksyttyä huolena oli suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen ja eläkerahastojen riittävyys. Piti hillitä eläkemenoa ja kasvattaa rahastoja.

Taitetun indeksin voimassaoloaikana parissa kymmenessä vuodessa eläkemenot ovat kaksinkertaistuneet, kun samassa ajassa eläkkeisiin varatut rahastot ovat viisinkertaistuneet. Huoli rahastojen riittävydestä on ollut turha. Sen sijaan taitettu indeksi on köyhdyttänyt kaikkien nykyisten eläkeläisten elämää.

Eläkerahastojen arvo ylitti 200 miljardia euroa vuonna 2017. Ei edes rahastojen tuotto ja ole nettona paria viime vuotta lukuun otta-

matta käytetty eläkkeisiin. Eläkerahastot ovat käytännössä koskemattomina paisuneet vuosikymmenestä toiseen. Näin siitä huolimatta, että **eläkerahastoista 65 %, eli 130 miljardia euroa, on TELA:n laskelman mukaan nykyisten tai juuri eläkkeelle siirtyvien varoja**. Vastaavasti 1960-luvulla syntyneiden osuus eläkesäästöistä on 21 %, 1970-luvulla syntyneiden 10 % ja nuorten 1980–90-luvulla syntyneiden 4 %.

Vuodenvaihteessa 2018 työeläkkeisiin tehtiin 0,55 % korotus, joka lisäsi eläkemenoa 150 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti vuonna 2017 rahastojen sijoitustuotto oli 7,4 %. Ne kasvoivat 14 100 miljoonaa euroa.

Eläketurvan kohentaminen oikeudenmukaiseksi

Verovaroin rahoitettaviin sosiaalietuuksiin kuten kansaneläkkeisiin ja lapsilisiin tehdään indeksitarkistuksia ja tasokorotuksia, joilla niiden ostovoima turvataan. **Työeläkkeisiin ei lakisääteisesti voida tehdä tasokorotuksia**, koska tämä ”myöhennetty palkka” sidottiin alun perin palkkaindeksiin, joka säilytti eläkkeessä ansaitun tulotason. Kun vuonna 1977 siirryttiin puoliväli-indeksiin ja vuonna 1995 taitettuun indeksiin heikennettiin tietoisesti eläkkeen ostovoimaa. Alkoi vanhuuseläkeläisten köyhtymiskierre.

Indeksitarkistus on ainoa tapa, jolla voi korjata työeläkevaroilla tehtävää työeläkkeen ostovoimaa. Siksi sen merkitys on eläketurvan säilymisen kannalta ratkaiseva.

Eläkerahastojen tuottoja on syytä käyttää eläkkeisiin. Se olisi myös nuorempien polvien etu. **Työeläkkeiden korotus olisi kustannustehokasta elvytystä, johon ei tarvita verovarosta**. Päinvastoin parempi eläketurva lisää verotuloja.

Työeläkeindeksi on uudistettava siten, että jokaisen eläkeläispolven eläketurva varmistetaan. **Kenenkään ei pidä lakisääteisesti köyhtyä eläkkeellä ollessaan**.

Kansalaisaloitteessa vaadittu puoliväli-indeksin taloudelliset vaikutukset ovat niin pienet, että niiden perusteella aloitteen vastustaminen on poliittista populismia. Aloitteen toteuttamisen lisäkustannukset eläkkeiden maksuihin ovat noin 66 miljoonaa euroa ensimmäisenä muutosvuotena. Laskelma perustuu vuoden 2017 eläkemenoihin (27 miljardia euroa) ja tilastokeskuksen julkaisemiin kuluttajahinta- sekä ansiotasoindeksien kasvuun välillä 3Q/2017–3Q/2018. Kymmenen vuoden kustannusvaikutus tulisi olemaan suuruusluokaltaan yksi miljardia euroa.

HEIKKI RANKI
Senioriliikkeen hallituksen jäsen

Liisa Siitari sinnittelee pienellä eläkkeellään. Käsityöt tuovat lisätienestettä.

HELI STENVALL

Liisa Siitari kutoo ja myy sukkia

SUKKARAOILLA HÄN RAHOITTAAP LAPSENlapsien harrastuksia

Kauniit sukat pysäyttävät. Värikkäät ja taidokkaat kuvioneulotut sekä yksiväriset harmaat ja valkoiset sukat käyvät hyvin kaupaksi. Ne on aseteltu ostoskärryihin ja pöydälle, jonka takana **Liisa Siitari** (73) hymyilee ystävällisesti.

- En minä osaa olla tekemättä mitään”, Ahkera-Liisaksikin kutsuttu Siitari sanoo.

Hän on pystyttänyt sukkakauppansa entisen työnantajansa Arabianrannan K-supermarketin eteen Helsingissä. Kaupan kassassa hän työskenteli 68-vuotiaaksi.

- Täällä on tutut asiakkaat, mukava tässä on tavata ihmisiä. Olisin minä jatkanut kassalla vielä pidempään, jos se olisi ollut mahdollista. En koko päivää, mutta osa-aikaisena. Pidän kovasti työstäni.”

Viisi vuotta Siitari oli miehensä omaishoitaja, kunnes muistisairaus paheni ja miestä oli mahdoton hoitaa kotona. Hoitopaikka löytyi Vantaalta hoivakodista.

Liisa Siitari on varmasti aika tyyppinen

suurten ikäluokkien edustaja. Syntyisin Ilo-mantsista, kansakoulupohjalta töihin Helsinkiin, 17-vuotiaana tätinsä lapsenlikaksi, kunnes mieluinen työpaikka löytyi ruokakaupasta, perhe ja neljä lasta.

Eläkettä siis työeläkettä hän saa verojen jälkeen 1200 euroa kuussa. Omasta asunnosta hän maksaa yhtiövästiketta 300 euroa. Kysyn Liisalta, mihin hän käyttää kaikki sukista saamansa rahat.

- Autan neljää lastenlastani. Maksan heidän jääkiekkoharrastustaan. Näillä rahoilla myös lomailen. Viime vuonna etelän lämmössä kudin 10 kilon lankamäärästä lisää sukkia”.

Osa sukista menee hyväntekeväisyyteen. Siitari on vienyt sukkia miehensä hoitopaikkaan ja jos niitä vielä jää, niin loput menevät Pelastusarmeijan pataan.

Turha mainitakaan, että kesällä Siitari kerää marjoja, lakkoja omiksi tarpeiksi, lasten perheille ja tutulle iäkkäälle naapurille.

HELI STENVALL

ISTOCKPHOTO

SENIORILIIKE KYSYI PUOLUEILTA: Kuinka puolueet aikovat kehittää eläkeläisten hoitoa ja toimeentuloa?

Senioriliike lähetti kaikille eduskuntapuolueille ja liikkeille kyselyn, kuinka puolue aikoo parantaa ikäihmisten hoitoa, palvelua, asumista ja toimeentuloa eli elämän perusasioita. Lisäksi kysyttiin suhtautumista vanhusasiamiehen viran perustamiseen.

Vastausten perusteella eläkeläiset tietävät ketä äänestää kevään eduskuntavaaleissa. Puolueista Keskusta, Kokoomus, Kristillisdemokraatit, Ruotsalainen kansanpuolue, Sosialidemokraatit, Vasemmistoliitto ja Vihreät vastasivat kyselyyn.

Kotihoidon resurssien lisäys kaikkien puolueiden tavoitteena

Kotihoidon resurssien lisääminen tai riittävä taso olivat kaikkien vastanneiden puolueiden tavoitteena. Vasemmistoliitto korostaa nykyistä tiukempaa hoitajamitoitusta, joka tulisi kirjata vanhuspalvelulakiin. Myös Sosialidemokraatit haluavat parantaa hoitajamitoitusta. Kristillisdemokraatit esittävät yhtenäistä maksukattoa kotipalveluille, Vasemmistoliitto maksukriteerien yhdenmukaistamista koko maassa. Keskusta haluaa taata lämpimän aterian päivittäin. Vihreät ja Keskusta kehittäisivät lisäksi digitaalisia palveluita. RKP haluaa ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä kaikissa kunnissa.

Hoivapalvelujen yleisestä kehittämisestä puolueilla oli monenlaisia ehdotuksia. Keskusta ei jättäisi liian huonokuntoisia kotihoidon piiriin. SDP haluaa mittarit, joiden avulla voidaan arvioida, milloin ikäihmisen olisi syytä muuttaa ryhmäkotiin. SDP kehittäisi palveluasumista kodinomaisemmaksi ja korostaa, että riittävä, moniammatillinen ja osaava henkilöstö turvaa hoidon ja hoivan laadun. Vasemmistoliitto lisäisi palvelutalojen työntekijöitä ja määritteli vähimmäismäärän ja ammattipätevyyden. Keskusta ja Kristillisdemokraatit pitävät perhehoitoa yhtenä hyvänä ratkaisuna. Kokoomus tiukentaisi hoitotakuuta ja kehittäisi myös hoivatakuun. Kokoomus esittää myös työssäkäyville hoivavapaata omaisen tilapäisen tarpeen ilmetessä. Kristillisdemokraatit esittävät hoivapalveluihin neljä takuuta, ulkoilu-, ruokailu-, hygienia- ja yhteisötakuun.

Vihreät haluavat palauttaa vaihtoehdoksi kevyempää hoitoa tarjoavia vanhainkoteja ja edistää perheasumista. Vihreät kannustavat myös eri elämänvaiheisiin liittyvien toimintojen yhteistä pihapiiriä päiväkodeista, nuorisotaloihin ja vanhusten palveluysiköihin. Ruotsalainen kansanpuolue korostaa valvonnan toimivuutta.

Yleisistä asumispalveluista kaikki kyselyyn vastanneet korostavat yhteisöllisyyttä ikäihmisten asumispalveluja kehitettäessä. Muisti- ja ikäystävällisyys, monisukupolvisuus ja monikulttuurisuus suunnittelussa ja rakentamisessa on SDP:n tavoitteena. Kokoomus ja Keskusta korostavat palvelujen läheisyyttä; palvelukorttelit, seniorikorttelit, yhteisöasuminen ovat näiden puolueiden tavoitelistalla. Vihreät haluavat perhekotiratkaisuja ja yhteisiä pihapiirejä eri elämänvaiheessa oleville ihmisille. Kristillisdemokraatit tuovat esille valinnanvapauden asumispalveluissa.

Vasemmistoliitto on esittänyt asumistakuulakia, jolla taattaisiin oikeus turvalliseen ja kohtuuhintaiseen asuntoon. Kotona asuville Vasemmistoliitto haluaa ateria-, siivous-, ja

kuljetuspalvelujen lisäksi sote-palveluita ja seuranpitoa. Ruotsalainen kansanpuolue tuo esille esteettömyyden, riittävät varat ikäihmisten asuntojen korjaamiseen ja hissien rakentamista valtion tuen avulla.

Miten ikäihmisten määrän kasvu tulisi ottaa huomioon sosiaali- ja terveydenhoidon palveluissa?

Asiaa kannattavat puolueet lueteltu kysymysten jälkeen.

GERIATRIEN JA GERONTOLOGIEN MÄÄRÄN LISÄÄMINEN: Kesk, Kok, Krist, SDP, Vas, Vihr
KUNTOUTUKSEN, TOIMINTATERAPIAN JA FYSIOTERAPIAN LISÄÄMINEN: Kok, Krist, RKP, SDP, Vas, Vihr
PSYKKISEN TUEN LISÄÄMINEN (PSYKOLOGIPALVELUT): Kok, RKP, SDP, Vas, Vihr
SENIORINEUVOLOIDEN PERUSTAMINEN: Kesk, Kok, SDP, Vas, Vihr

Keskusta esittää terveys- ja hyvinvointitarkastuksia eläköityville, ikäkausineuvontaa yli 75-vuotiaille, harrastuspassia ja muistisairauksien ehkäisyä muiden kansantautien ehkäisyyn rinnalle. SDP tuo esille muistiosaimisen lisäämisen, palveluohjauksen vahvistamisen, ennaltaehkäisevän palvelun, ongelmiin puuttumisen varhain. Vihreät korostavat ennaltaehkäisevää toimintaa ja yhteisöllisyyttä.

Eläkeläisten toimeentuloon ei uusia ehdotuksia

Eläkeläisköyhyys on ollut keskustelun aiheena jo pitkään ja erilaisia esityksiä köyhyiden vähentämiseksi on esitetty. Useimmiten keskustelussa sekoittuvat työeläkkeet, kansaneläkkeet ja takuueläkkeet. Puolueiden kannanotoista tai uutisoinnista ei aina selviä, mitä ne tekisivät niille työeläkeläisille, joiden eläkkeen suuruus on alle köyhyysrajan. Sen vuoksi Senioriliike teki kysymykset eläkeläisiltä.

Työeläkkeiden kohdalla Keskusta haluaa varmistaa ikäihmisille riittävän toimeentulon säilymisen ja verotuksen oikeudenmukaisuuden. Puolue haluaa kehittää työeläkejärjestelmää siten, että nämä tavoitteet toteutuvat. Kristillisdemokraatit haluavat kehittää eläkkeiden indeksijärjestelmää turvaamaan eläkkeiden ostovoiman ja tulotason säilyminen oikeudenmukaisena. Puolue esittää konkreettisena toimenpiteenä hintaindeksin laskennan tarkentamista niin, että se vastaa eläkeläisten kulurakennetta paremmin. Kristillisdemokraatit esittävät myös eläketulovähennyksen korottamista.

SDP kohtuullistaisi eläkeläisten verotusta ja keventäisi sote-maksutaakkaa. Vasemmistoliitto kehittäisi työeläkejärjestelmää niin, että pienet eläkkeet kasvaisivat suuria nopeammin. Vihreät korostavat eläkelupauksen pitämistä työeläkkeissä sekä kansaneläkkeissä. Kokoomus ei esitä muutoksia työeläkkeisiin. Se pitää tärkeänä, että eläkejärjes-

telmää kehitetään vastuullisesti ja yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa. RKP toteaa, että nykyinen työeläkejärjestelmä on toimiva. Eläkeläisiä olisi RKP:n mielestä rohkaista jatkamaan työelämässä, jos he sitä haluavat.

Kansaneläkkeen kohdalla SDP pitävää tärkeimpänä kansaneläkkeen tason nostamista pitkällä tähtäimellä. Lisäksi SDP haluaa, kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuk-sien indeksileikkauksien perumisen. Myös Kristillisdemokraatit tekisivät kansaneläkeisiin tasokorotuksen, jolla korvataan indeksijäädytykset. Keskusta haluaa vuoden 2019 jälkeen kansaneläkkeiden nousevan indeksin mukaisesti. Vasemmistoliitto korot-taisi kansaneläkkeitä 50 euroa/kk ja luopuisi kansaneläkkeen puoliso vähennyksestä. Vih-reät menisivät kohti henkilökohtaista tukea, jolloin asuinlupampan tulot eivät vaikuta omaan tukeen. Kokoomus ei esitä muutok-sia kansaneläkkeisiin. RKP selvittäisi kansan-eläkkeen tason.

Takuueläkkeisiin SDP ja RKP haluavat tasokorotuksen. Lisäksi SDP haluaa neuvon-taa, ohjausta ja tukea eri palveluista ja tuki-muodoista. Kristillisdemokraatit ja RKP esi-tävät tasokorotusta sellaiselle tasolle, että takuueläke turvaa kohtuullisen tason ja sil-lä tulee toimeen. Keskusta on valmis korot-tamaan takuueläkkeitä ja korostaa, että ta-kuueläkkeen tason nostaminen parantaa nimenomaan yli 75-vuotiaiden asemaa, sil-lä heidän köyhyysriskinsä on kasvanut. Ko-koomus muistuttaa, että takuueläkkeisiin on tehty korotuksia, sillä niiden on nähty vai-kuttavan pienituloisimpien toimeentuloon. Kokoomus helpottaisi pienituloisten ja pal-jon sairastavien eläkeläisten asemaa teke-mällä täsmäparannuksia takuueläkkeisiin se-kä huolehtimalla lääkekorvausjärjestelmän ja asiakasmaksujen kohtuullisesta tasosta. Va-semmistoliitto ja Vihreät esittävät 50 euron/kk korotuksen takuueläkkeisiin. RKP haluaa selvittää myös erillisen elinkustannusindek-sin, joka seuraa paremmin kustannusten nou-sua. RKP nostaisi myös korvauksia yksityis-tä lääkärikäynneistä.

Kansalaisaloite vastatuulella

Mikään vastanneista puolueista ei kannata Senioriliikkeen alulle panemaan kansalaisaloitetta, jolla työeläkeindeksi palautettaisiin puoliväli-indeksiksi määräajaksi. Perusteluissa Kokoomus esittää työeläkeindeksin taustalla olevien määräytymisperusteiden tarkastelua. Olisi tarkasteltava kuluttajahin-taindeksin taustalla olevan ostoskorin vas-taavuutta ikäihmisten todellisiin kuluihin. Samaa mieltä ovat Kristillisdemokraatit.

Kokoomus toteaa, että se kannattaa laajal-la konsensuksella sovittua tuoretta eläkeuu-distusta, joka turvaa eläkkeiden kehityksen ja ostovoiman, sukupolvien välisen oikeuden-mukaisuuden ja eläkerahastojen riittävyyden myös jatkossa. Keskusta toteaa, että Suomes-sa vallitsee laaja poliittinen yhteisymmär-rys, että puoliväli-indeksin palauttaminen ei ole eläkeläisköyhyiden katkaisemiseen paras keino. Keskusta katsoo, että pientä eläkettä

saavien toimeentulon kannalta ratkaisevam-paa on kansaneläkkeen ja takuueläkkeen ta-so sekä julkisten palvelujen saatavuus ja niis-tä perittävät maksut.

SDP:n näkemyksen mukaan indeksimuu-tokset eläkeläisköyhyiden nujertamiseksi ja edes pienituloisuuden lieventämiseksi ovat tehottomia, koska ne eivät juurikaan vaiku-ta pienituloisten eläkeläisten toimeentuloon prosenttikorotusten vaikuttaessa eniten suu-rimpiin eläkkeisiin. SDP on huolissaan myös eläkevarojen pienenemisestä. SDP ehdottaa pohdittavaksi mallia, jossa osa korotuksesta annetaan euromääräisenä kaikille ja sen pääl-le tuleva osa sisältäisi prosentuaalisen koro-tusosuuden.

Kristillisdemokraatit katsovat, että mää-räaikainen puoliväli-indeksi toisi ongelmia määrärajan jälkeen ja kohtelisi epäoikeuden-mukaisesti eri vuosikymmeninä rahastoihin maksaneita. Vihreiden näkemyksen mukaan kaikkein tärkeintä on turvata pienimpien eläkkeiden varassa elävien toimeentulo. RKP ei ota kantaa, mutta jakaa huolen ikäihmisten hyvinvoinnista.

Työeläkkeiden verotus - samantyyppisiä vastauksia kaikilta

Senioriliike kysyi myös työeläkkeiden ve-rotuksesta. Pitäisikö sen olla kaikissa tulo-luokissa samalla tasolla kuin palkkaverotuk-sen. Kaikki vastanneet puolueet vastasivat kyllä tähän kysymykseen. Kokoomus tote-aa, että eläkkeiden ja palkkatulojen välillä ei ole merkittäviä eroja, kun huomioidaan palkansaaajien lakisääteiset vakuutusmak-sut. Käteen jää suunnilleen sama summa, toteaa Kokoomus. Pitkällä aikavälillä Ko-koomus katsoo, että eläkkeiden verotus oli-si syytä olla lähellä palkansaaajien verotusta. Myös Keskusta toteaa, että tarkastelussa on otettava huomioon varsinaisten ansiotulo-verojen lisäksi erilaiset veroluonteiset mak-sut ja vähennykset. Kun nämä huomioidaan, palkansaaajien ja eläkeläisten vero- ja maksu-rasitukset ovat samoilla tulotasoilla lähellä toisiaan lukuun ottamatta kaikkein pienitu-loisimpia, joiden palkkoja verotetaan kovem-min kuin eläkkeitä. Veroratkaisujen oikeu-denmukaisuus on Keskustan tavoitteena.

SDP on esittänyt, että mm. eläketulovä-hennys olisi linjassa työtulovähennyksen kanssa, mikä osaltaan yhtenäistäisi palkan-saaajien ja eläkkeensaajien verotusta. SDP

Vanhusasiavaltuutetun viran perustamisen kannatus		
	Kannattaa	Ei Kannata
Kesk	x	
Kok		x
Krist	x	
SDP	x	
RKP	x	
Vas	x	
Vihr	x	
Kokoomus haluaa oikeusasiamiehen tehtäviin vanhusasiat vanhusasiavaltuutetun sijaan.		

edellyttää, ettei eläkeläisten verotus ole ki-reämpää kuin palkansaajilla. Pienituloisten palkansaaajien, eläkeläisten ja yrittäjien vero-tusta olisi syytä keventää.

Vasemmistoliitto katsoo, että kaikkia tu-loja tulisi verottaa yhden yhteisen progres-siivisen asteikon mukaan. Vihreät toteavat, että lähtökohtaisesti samansuuruisesta eläk-keestä ja palkasta tulisi jäädä käteen saman verran. Kristillisdemokraattien mielestä eläketulojen verotus ei saa olla ansiotulojen verotusta korkeampaa. RKP vastustaa vero-tuksen kiristämistä.

Raippaverosta luopuisivat RKP ja SDP, Vasemmistoliitto tietyin ehdoin, muut haluavat säilyttää raippaveron

Raippaverosta haluaisivat luopua RKP ja SDP. SDP kuitenkin korostaa, että verotuk-sen tasa-arvo palkansaaajien ja eläkeläisten välillä on toteutettava kaikilla tulotasoilla. RKP:n mielestä raippavero tulisi poistaa ko-konaan. Vasemmistoliiton näkemyksen mu-kaan eläketulon lisäverosta voidaan luopua samalla, kun suurempien tulojen kokonais-verotusta yleisesti kiristetään ja yhdenmu-kaistetaan. Muut vastanneet puolueet eivät halua luopua raippaverosta. Kokoomus to-teaa väestön nopean ikääntymisen ja samal-la eläke- ja hoivamenojen kasvun. Eläketu-lon lisävero ei ole tästä syystä ensimmäisten verokevennysten joukossa. Vero kohdis-tuu suhteellisen pieneen joukkoon suuritu-loisimpia eläkeläisiä, toteaa Kokoomus. Ko-koomus voisi arvioida eläketulojen lisäveroa muiden verojen ohella uudestaan, mikäli työllisyys nousee yli 75%:n.

Keskusta ei näe perustetta muuttaa edus-kunnan yksimielisesti hyväksymää raippave-roa, jonka taustalla on pyrkimys kaventaa elä-ketulon ja palkkatulon veroasteiden välistä eroa. Vihreät katsovat, että raippavero on elä-kekattoa parempi ratkaisu. Myös Kristillis-demokraatit katsovat, että suurituloisia elä-keläisiä voidaan verottaa enemmän ja se on vaihtoehto eläkekatolle.

Eläkeyhtiöiden toiminnan tehostaminen

Eläkeyhtiöt käyttävät hallintoon noin 500 milj. euroa vuodessa. Lisäksi ne käyttivät vuonna 2017 1,4 miljardia euroa ulkopuoli-silta sijoitusyhtiöiltä ostamiinsa palveluihin. Lisäksi rahaa käytetään työhyvinvointira-hoihin. Puolueilta kysyttiin mitä tulisi tehdä työeläkeyhtiöiden toiminnan tehostamisek-si. Vastaukset lyhyesti alla:

Kokoomus ja Keskusta korostavat Finans-sivalvonnan roolia ja sen mahdollista vahvis-tamista.

Kokoomuksen mielestä yksityisen alan työeläkevakuuttajien keskinäisen kilpailun tavoitteena on tehostaa toimintaa ja parantaa palveluja sekä sijoitustoiminnan tuottoja.

Kristillisdemokraatit korostavat hyvin-vointirahojen käytön läpinäkyvyyttä ja mah-dollisimman kevyitä hallintokuluja.

RKP korostaa eläkeyhtiöiden valvonnan tärkeyttä toimivan eläkejärjestelmän ylläpi-tämiseksi.

SDP korostaa, että eläkeyhtiöiden välinen kilpailu ei saa koskaan vaarantaa työeläkejär-jestelmän perustehtävää, joka on työeläkkei-den turvaaminen

Vasemmistoliiton mielestä puolueilla on rajalliset mahdollisuudet puuttua yhtiöiden toimintaan mutta on yhteinen etu, että toi-minnan kuluista menee mahdollisimman vä-hän epätarkoituksenmukaisiin kuluihin.

Vihreiden mielestä toiminnan pitää olla erityisen läpinäkyvää.

Tähän artikkeliin on tehty yhteenveto puolueiden vastauksista. Vastaukset kokonai-suudessaan puolueittain on nähtävissä Seni-oriliikkeen kotisivuilla www.senioriliike.fi

Eeva Kainulainen

SOTE-MAKSUJA UUDISTETAAN

ELÄKELÄISTEN MAKSURASITUS KASVAA

Maan hallitus on antanut eduskunnalle esityksen sote - maksujen uudis-tamiseksi. Ikäihmisten kannalta uudistuksella on suuri merkitys erityisesti pienituloisille ja julkisia palveluja enemmän käyttäville.

E rityisesti terveyskeskusmaksujen nostaminen esitetyllä tavalla on merkittävä heikennys nykyiseen. Suomen kansainvälisesti korkeita eni-mäismääriä hallitus korotti vuosina 2015 ja 2016 ja on nyt korottamassa edelleen.

Kun aiemmin maksun perintä rajatiin kolmeen käyntikertaan (20,60 e/ kerta), niin nyt tämä niin sanottu vä-likatto poistuu ja lääkärissä käynnistä maksetaan maksukaton, 683 euron täyttymiseen saakka. Käytännössä tä-mä tarkoittaa, että terveyskeskuksen lääkäripalveluja monta kertaa vuodesa käyttävien maksurasitus saattaa kas-vaa jopa kymmenkertaiseksi. Myönteis-tä toisaalta on, että sairaalamaksupäivät sekä hammashoidon palvelut sisältyvät maksukattoon.

Jatkossa myös sairaanhoitajakäyn-neistä voidaan ryhtyä perimään entis-tä herkemmin maksua, kun myös nämä käynnit määritellään lakitasoisesti. Tällä hetkellä alle puolet kunnista perii mak-sua hoitajakäynneistä.

Terveystenhuollossa niin sanotut etä-palvelut ovat yleistyneet uuden teknolo-gian myötä. Tämä on luonnollinen kehi-tys, jota varjostaa se, että nyt etäpalvelut rinnastetaan vastaanottopalveluihin ja niistäkin voidaan ryhtyä perimään mak-sua. Tässä ei välttämättä ole järkeä, vaan

etäpalvelut tulisi pitää jatkossakin mak-suttomina varsinkin, kun niiden käyttöön ei voida velvoittaa, pikemminkin niihin tulisi järkevästi kannustaa.

Terveystenhuollon korkeat asiakas-maksut kasvattavat köyhyyttä ja vaikut-tavat erityisesti pienitulosiin eläkeläisiin, jotka käyttävät runsaasti julkisia terveys-palveluja. Heidän tilannetta ei tule enti-sestään heikentää, mitä nyt uhkaa tapah-tua. Viime vuonna julkisia sote-maksuja oli perinnässä noin 350 000. Tarvitaan kokonaisarvio siitä, miten Suomen korkeat palvelumaksut vaikuttavat terveyseroihin sekä miten paljon hallintokustannuksia tarvitaan maksa-tuksen ja perinnän pyörittämiseksi.

Erityinen uudistamisen kokonaisuus on palveluasuminen, johon tarvitaan yh-tenäisyyttä ja selkeyttä. Osa maksuis-ta määritellään asetuksissa, osasta ei ole mitään säädöksiä. Erityisesti vanhusten ja vammaisten palveluissa on suuri kir-jo kuntien kesken, eikä yhtenäisiä käy-täntöjä ole. Monet ovat suurissa vaike-uksissa koettaessaan tulkita vaikkapa vanhempansa tulevaa tai muutettavaa maksukäytäntöä palveluasumisessa. Mi-hin ne perustuvat, miten erilaisia osate-kijöitä, kuten turvallisuutta, ruokailua ym. tukipalveluja tulkitaan ja hinnoitel-laan?

Nyt tätä kokonaisuutta koetetaan yh-denmukaistaa ja selkeyttää, mikä on kan-natettavaa. Toisaalta palveluasumisen maksujen korkea taso huolestuttaa. Kyllä Suomessakin olisi päästävä edes lähem-mäksi Tanskan ja Ruotsin käytäntöjä. Esimerkiksi Tanskassa terveydenhuolto on kokonaan maksutonta sairaaloi-ta myöten ja palveluasumisessa asiakas maksaa ruoan, siivouksen ja vuokran. It-se hoiva kustannetaan pääosin yhteisistä varoista.

Suomessa ikäihmisen lähes koko elä-mäntyö saattaa mennä viimeisten vuo-sien palvelumaksuihin, kun jopa 85 % nettotuloista voidaan ottaa hoidon kus-tannusten peittämiseen. Myös mak-sukatot ovat Suomessa pohjoismaiden korkeimmat. Yhteensä lääkkeiden, asia-kasmaksujen ja matkojen omavastuu voi Suomessa nousta jopa 1 600 euroon vuo-dessa, kun vastaava Ruotsissa on enin-tään 370 euroa. Pienituloiselle ero on suuri.

Senioriliike tulee aktiivisesti seuraa-maan maksuesityksen etenemistä ja esit-tämään oman vaihtoehtonsa oikeuden-mukaisiksii palvelumaksuiksi.

REIJO VUORENTO
Senioriliikkeen hallituksen jäsen
Kuntatalouden asiantuntija

THL:N TUTKIMUS:

Pienituloinen eläkeläinen säästää lääkärikäynneistä ja jää usein ilman riittävää kotihoitoa

Useampi kuin joka kymmenes pienituloinen ikääntynyt jättää menemättä lääkäriin rahan takia, kertoo THL:n (Terveysten- ja hyvinvointilaitoksen) tutkimus helmikuulta 2018. Lisäksi useampi kuin joka neljäs pienituloinen vanhus ei saa riittävästi tai lainkaan kotipalvelua ja lähes viidennes ei saa riittävästi tai lainkaan kotisairaanhoitoa.

T HL selvitti tutkimuksessaan 65 vuotta täyttäneiden suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta, käyttöä ja kokemuksia. Vastaa-jat jaettiin viiteen eri tuloryhmään, joista alimman tulot olivat korkeintaan noin 15 000 euroa vuodessa ja ylimmän vä-hintään noin 30 000 euroa vuodessa.

Tutkimuksessa valtaosa ikääntyneis-tä ilmoitti tarvinneensa terveyskeskus-lääkärin palveluita viimeisen vuoden aikana. Eniten palveluita tarvitsivat pie-nituloisimmat. Tätä selittävät osin sosioe-konomiset terveyserot. Pienituloisuu-teen liittyy ikääntyneillä keskimääräistä heikompi fyysinen ja psyykinen toimin-

takyky sekä suurempi sairastuvuus. Pienituloiset ikääntyneet, erityises-ti toimeentulotukea hakenheet, jättävät muita useammin menemättä lääkäriin rahan puutteen vuoksi. Alimmatkin ter-veydenhuollon asiakasmaksut ovat lii-kaa, ja niistä säästetään, jos vaivan tai sairauden kanssa vielä pärjää. Varsinkin hammashoidon hinta nousee helposti korkeaksi julkisellakin puolella. Yksityis-ten lääkäri- ja erityisesti hammaslääkä-ripalveluiden käyttö eroavat huomata-vasti tulojen mukaan, tutkija **Katri Hannikainen** sanoo.

Selvityksen mukaan lähes joka neljäs pienituloisimmista 75 vuotta täyttäneistä

tarvitsee kotisairaanhoitoa tai kotipalve-lua, suurituloisimmista hieman useampi kuin joka kymmenes.

Suomessa on jo kauan ollut tavoit-teena, että ihmiset voisivat asua koto-naan myöhäiseen ikään. Hyvin toimivan kotihoidon edellytysten turvaaminen mahdollistaisi sen, että myös pienituloi-simmat vanhukset pystyisivät asumaan kotona mahdollisimman pitkään. Nykyi-sellään kotona elämisen edellytykset ei-vät kaikilla toteudu”, Hannikainen arvioi.

Tutkimuksen aineisto on kerätty vuo-sina 2013–2015. Otoksen koko oli 54 853 ja vastanneiden osuus 69 prosenttia.

Lähde:Hannikainen, Katri 2018. Ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalveluiden tarve ja käyttö eroavat tulotason mukaan. Suomen sosiaalinen tila 1/2018. Tutkimuksesta tiiviisti 3/2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

KULTTUURIA JA TOIMINTATERAPIAA PALVELUTALOIHIN

- TURHA HAAVE VAI TODELLINEN MAHDOLLISUUS

Fyysinen kuntoutuminen on osa kaikkia elintoimintoja, jaksamista ja elämänhalua.

Äitini muutti hoivakotiin syyskuussa 2018. Olen ilokseni huomannut, kuinka siellä pyritään luomaan viihtyisyyttä yhteisen luovan toiminnan, kulttuuritarjonnan ja kuntouttavien jumppatuntien kautta. Tämä koskee hoivakodin itsenäisempiä asukkaita. Ryhmäkodeissa asuvien muistisairaiden hoivassa olisi vielä parannettavaa.

Äitini lähes vuoden mittainen hoitojakso eri sairaaloissa on herättänyt minussa ajatuksia, miten palvelutalojen hoivaa sekä muistisairaiden ryhmäkotien toimintaa voisi monipuolistaa vaihtoehtoisilla kuntouttavilla terapiamalleilla.

YLIOPISTOISTA JA ERI OPPILAITOKSISTA valmistuu jatkuvasti fysioterapeutteja, mu-

siikkiterapeutteja, tanssi- ja liiketerapeutteja, valokuvaterapeutteja, taideterapeutteja, yhteisötaiteilijoita, soveltavan teatterin tekijöitä, ja taidekorkeakoulun käyneitä taiteilijoita. Vanhusten hoivassa he voisivat tehdä paljon.

Näillä terapeuteilla on välineitä ja osaamista ikäihmisten monipuoliseen kuntoutukseen palvelutaloissa ja ryhmäkodeissa. Moni heistä toimii freelancereina, osuuskunnissa tai yksityisinä yrittäjinä. Vaihtoehtoisia malleja heidän palkkaamiseen löytyisi varmasti. Uskon, että palvelutaloissakin tällaiseen vaihtoehtoiseen kuntouttavaan vanhushoivaan olisi kiinnostusta.

Valmistuin näyttelijäksi Teatterikorkeakoulusta. Sen jälkeen olen toiminut ammat-

tinäyttelijänä vuosia. Olen myös ohjannut, sovittanut tekstejä ja opettanut ja opiskellut soveltavan teatterin työtapoja. Soveltavan teatterin opiskelijoista moni valmistui tekemään työtä ns. ”kolmannella sektorilla”. Yksi niistä sektoreista on vanhushoiva. Olen työskennellyt julkisella puolella, teatteriryhmissä ja yksityisenä yrittäjänä. Tiedän, että malleja taidelähtöisten työtapojen/työpajojen käynnistämiseen ikäihmisen hoivaan löytyisi.

YHDESSÄ TEKEMINEN JA YHDESSÄ LUOMINEN antavat henkistä voimaa, itsetuntemusta ja iloa. Yhteisen tarinan jakaminen ja kokeminen eheyttää ja luo yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Luovilla tunneillani olen antanut oppi-

laille mahdollisuuden luoda näyttämöllisen teoksen määrättyssä ajassa. Jokainen ryhmässä syntynyt teos on ollut uskomaton todistus siitä, miten paljon mielikuvitusta ja tarinoita ihmisen sisään kätkeytyy. Ne antautuvat ulos, kun niille antaa mahdollisuuden.

IKÄÄNTYNYT IHMINEN ei eroa lapsesta, kun puhutaan mielikuvituksesta ja luovuudesta. Ikäihmisellä on paljon muistoja, kokemuksia, tarinoita, surua, iloa, onnistumisia ja ikävää, joka ansaitsisi tulla nähdyksi, kuulluksi ja jaetuksi. Erilaisin taideterapeuttisin tai taidelähtöisten työtapojen metodein se olisi mahdollista. Myös psykofyysistä hoitoa pitäisi saada lisää hoivapaikkoihin. Fyysinen kuntoutuminen on osa kaikkia elintoimintoja, jaksamista ja elämänhalua. Ihminen on psykofyysinen kokonaisuus. Ihmisellä on tunnemuisti ja liikemuisti. Näitä aktivoimalla ikäihmisen elämänlaatu ja hoiva olisi inhimillisempää ja laadukkaampaa.

Sairaaloiden ja usean palvelutalon sekä tehostetun palveluhoidon henkilökunta toimii minimi määrällä. Heidän käsiparejaan tarvitaan varsinaiseen hoitotyöhön. Muutama lisäpari käsiä auttaisi henkilökunnan jaksamisessa. Toivoisin, että henkilökunnan määrää voitaisiin kasvattaa tulevina vuosina. Se parantaisi hoivatyötä ja sitä kautta potilaiden ja asukkaiden elämänlaatua. Hoitajalla ja hoidettavalla olisi todellista aikaa kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen. Iso kiitos tällä hetkellä hoiva-alalla työskenteleville jaksamisesta.

Jos varsinaisen hoitotyön rinnalle saataisiin erilaista terapeuttista ja kuntouttavaa hoitoa, uskon että se lisäisi palvelutalon hoitohenkilökuntaan työhyvinvointia.

UUSIA TEKNOLOGIAN TUOMIA MAHDOLLISUUKSIA kannattaisi myös ottaa palvelutaloissa käyttöön. Pelit ja laitteet auttaisivat kehonhuollossa ja muistin virkistämisessä. On yrityksiä, jotka tuottavat ja testaavat niitä jatkuvasti. Heillä on valmiuksia tuoda teknologiaa palvelutaloihin. Toivon, että palvelutalojen toiminnasta päättävät huomioisivat myös näitä hoivamalleja.

Yhteisöllinen toiminta, terapeuttiset kuntouttavat hoidot sekä teknologian uudet keksinnöt toimivat myös ennaltaehkäisevästi ikääntyvän ihmisen elämässä. Ne pitäisi tuoda osaksi ikäihmisen luonnollista arkea. Ikääntyminen ja vanhusasiat ovat meidän kaikkien yhteinen asia.

Olen Suomen Senioriliikkeen- Arvokkaan Vanhenemisen Puolesta ry:n, uuden hallituksen jäsen. Me Senioriliitossa pyrimme tuomaan vanhusasioita näkyväksi ja käymään keskustelua laajasti ikäihmisten eläkkeisiin, palveluihin ja hoivaan liittyen.

Tervetuloa jäseneksi.

MAARIT PELTOMAA

*Teatteritaiteen maisteri, näyttelijä
Viestintävastaava
www.senioriliike.fi*

MAARIT PELTOMAA

Hoivakodissa voi myös maalata ja piirtää. Äitini opettelee käyttämään vasenta kättään oikeanpuoleisen halvauksen jälkeen.

SENIORILIIKKEEN 10-VUOTISJUHLASEMINAARI

Huoli ikäihmisten hoivasta ei ole hellittänyt

Senioriliikkeen hallituksen jäseniä ja vaikuttajia Heikki Ranki, Sirkka-Liisa Kivelä, Leena Eerola, Sari Tanus, Eeva Kainulainen ja Leif Jansson.

Otteita Sirkka-Liisa Kivelän esityksestä

KOTIHOITO: asiakasmäärät lisääntyneet jokaisessa vuorossa, hoidettavien kunto heikentynyt, työpaine Suomessa Pohjoismaiden korkein, henkilökunnan sairauslomat lisääntyneet, muutenkin henkilöstön vajausta, palkalliset ja palkattomat ylityöt lisääntyneet, luottamus esimiehiin heikentynyt, 41 % harkitsee nykyisen työn lopettamista

LAITOSHOITO ML. YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUYKSIKÖT: muiden Pohjoismaiden yksiköiden henkilöstömitoitus arkisin päivävuorossa 26–65 % korkeampi kuin Suomessa ja iltavuorossa 49–60 % korkeampi

TYÖ KOETAAN RASKAANA JA HOIVAN LAATU HUONONA: kaksi viidestä ei halua vanhana sitä hoivaa, mitä oma yksikkö antaa.

Vaikutusmahdollisuudet oman työn organisointiin huonot, kontrolli kasvanut, 38 % harkitsee työnsä lopettamista.

Teppo Kröger ja muut, Hoivatyö pohjoismaisessa vertailussa: Tiedot v. 2015 ja 2005

KUVAT HELI STENVALL

Marraskuussa 2018 tuli kulu-neeksi kymmenen vuotta siitä, kun professori **Sirkka-Liisa Kivelä** perusti Senioriliikkeen. 10-vuotisjuhlaseminaari pidettiin 16.10.2018 Kampin palvelukeskuksessa Helsingissä.

Ikäihmisten kotihoito, hoivapaikkojen määrä ja hoivan taso oli kaikkien huolena. Resurssien puute näkyy sekä tutkimuk-sissa että käytännön työn tasolla.

Sirkka-Liisa Kivelä sähköisti seminaa-riyleisön puheenvuorollaan ikäihmisten palveluja koskevista tutkimuksista ja ny-kypäivän todellisuudesta. Ikäihmisten laitospaikkoja on ajettu alas, samalla ei kuitenkaan ole lisätty ympärivuorokau-tista hoivaa tarvittavia asuntopaikkoja sa-massa määrin - tilanteessa, jossa vanhus-väestön määrä kasvaa.

– Tutkimustietoa on runsaasti, resurs-seja on liian vähän, Sirkka-Liisa Kivelä ti-i-visti. Puheenvuoro herätti vilkkaan kes-kustelun ja kysymysten tulvan. Salissa oli 180 osanottajaa ja käsiä nousi kaiken ai-kaa ihmisten kertoessa omasta tai omais-tensa tilanteesta.

Subjektiiivinen oikeus hoivaan
Senioriliikkeen hallituksen jäsen **Leif**

Jansson sanoi puheenvuorossaan, et-tä ikäihmisille tulisi säätää subjektiiv-i-nen oikeus hoivaan, aivan kuten lapsilla on oikeus päivähoitoon. Leif Jansson on Maarianhaminan vanhusneuvoston pu-heenjohtaja ja hän toiminut Maarianha-minan sosiaalihoitajana ennen eläkkeelle siirtymistään.

– On itsestäänselvyys, että kaikki ikääntyvät haluavat asua kotona niin kau-an kuin mahdollista. Sitä ei poliitikkojen tarvitse painottaa. Huolimatta ikään-tyneiden määrän kasvusta, hallitus on vähentänyt erilaisia hoivapalveluja, hoivalaitosten määrää ja karsinut pitkä-aikaishoivapaikkoja. Tämä lisää ikä-ihmisten ja heidän omaistensa turvatto-muuden tunnetta.

– Kotona-asumisen lisääminen edel-lyttää laajan kirjon tukipalveluja. Lisäk-si palvelujen hintojen pitää olla sellaisella tasolla, että kaikilla, jotka tarvitsevat pal-veluja, on varaa käyttää niitä. Hintakatto on myös välttämätön, jotta kaikkien oi-keus tukeen taataan”.

Eläkeyhtiöt sijoittamaan seniorien hyvinvointiin
Kansanedustaja, nykyisin Senioriliikkeen varapuheenjohtaja **Sari Tanus** perään-

kuulutti seniorien kokonaisvaltaista elä-män eri osa-alueiden huomioonottamista.

– Vanhustenhoidon ja vanhuspalvelu-jen tila Suomessa on monin paikoin hy-vin haasteellinen. Tuon tuostakin tulee esiin vakavia puutteita ja käsittämättömiä laiminlyöntejä. Ikäihmisten tilanne ja heidän tarpeisiinsa vastaaminen on pai-koitellen Suomessa jopa katastrofaalisen huonolla tolalla”, sanoi Tanus.

– Palvelujen määrää ja laatua ei ole saatu lisättyä tarpeen mukaan. Vanhus-tenhoito ontuu niin laitoksissa kuin ko-tipalveluissa suurelta osin liian pienes-tä resurssoinnista johtuen. Liian vähän henkilökuntaa, liian vähän aikaa. Ja jos henkilökuntaa onkin, se on monin pai-koin aivan liian usein vaihtuvaa. Tähän on saatava kunnon korjausliike viiveettä”, hän vaati.

Sari Tanus myös haastoi eläkeyhtiöi-tä suuntaamaan osan kansainvälisistä si-joituksistaan kotimaahan senioreiden toi-meentulon, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

– Sopivia, edullisia asuntoja ja niihin tuotavia palveluja, vanhuspalvelua tarvi-taan laajalla skaalalla. Siihen voisivat rik-kaat eläkeyhtiötkin kantaa kortensa ke-koon”, Tanus sanoi.

Hallituksen kehittämiskokeiluissa löy-tyneet parhaista käytännöistä puhui **Ma-ritta Haavisto**, joka on Pääkaupunkiseu-dun Ikäihmisten hoidon ja kaikenikäisten omaishoidon kehittämisen (I&O) kärki-hankkeessa muutosagenttina.

EEVA KAINULAINEN

❗ KIVELÄN, JANSSONIN JA TANUKSEN PUHEENVUOROT KOKONAISUUDESSAAN:
www.senioriliike.fi/?x118281=503449

Senioriliikkeen 10-vuotisjuhlassa Eeva Kainulainen onnittelee yhdistyk-sen perustanutta professori emerita Sirkka-Liisa Kivelää. Kuvassa myös Leif Jansson, pitkäaikainen hallituksen jäsen Maarianhaminasta.

Ikääntyneiden hoiva kiinnostaa. Kampin palvelukeskuksessa oli 180 innokasta osallistujaa.

Sari Tanus haastoi eläkeyhtiöt sijoit-tamaan vanhusten hyvinvointiin ja palveluasuntoihin.

Vanhusten hyvä hoito on arvovalinta – se sopii liiketoiminnaksi yhtä vähän kuin peruskoulu

Senioriliike perustettiin, koska kansalaiset olivat ylen huolestuneita vanhusten hoidon rapautumisesta. Niin silloin kymmenen vuotta sitten kuin nytkin uusilla hallituksen jäsenillä on omakohtaisia, monesti karmaisevia kokemuksia omaistensa hoidosta ja juuri siksi he ovat halunneet liittyä Senioriliikkeeseen. Itsekin kuulun tähän joukkoon.

Nyt esille tulleiden Esperin Caren ja myös muiden isojen hoiva-alan ketjujen Attendon ja Mehiläisen hoivassa on ollut isoja puutteita, joista henkilöstö on kertonut omille ammattijärjestöilleen. Helsingin sanomien kirjoituksessa Tebyn lakimies **Vappu Okkeri** toteaa, että taustalla on epäterve kilpailutus. Kun kunnat tavoittelevat säästöjä ulkoistamalla palveluja hoitoalan yrityksille ja yritykset taas pyrkivät tuottamaan voittoa, on henkilöstön alimitoitus ja riittämättömän hoidon kierre valmis.

Kuinka ylipäättään vanhustenhoito voi olla liiketoimintaa,

jossa hoivayritysten toimitusjohtajat paistattelevat Kauppa-lehden sivuilla miljoonatuloillaan.

Ihmisen saattaminen arvokkaasti tuonpuoleiseen on laaja kysymys, jossa asuminen, palvelut, kuntoutus ja terveydenhoito liittyvät yhteen. Suomi tarvitsee kansallista vanhustenhoiton toimintasuunnitelmaa, jota toteutetaan vuosikymmenestä toiseen. Vanhuus on kuin lapsuus – aivan yhtä arvokas ja vanhoista ihmisistä on pidettävä huolta yhtä hyvin kuin lapsista.

Miksi meidät vanhat halutaan sysätä syrjään vailla säällistä eläkettä - sitä eläkettä, joka meille aikoinaan luvattiin. Sekin on arvovalinta. Senioriliike on valmis tulemaan vastaan. Nyt kerätään nimiä kansalaisaloitteeseen, jossa vaaditaan indeksin seuraamista puoliksi palkkoja ja puoliksi hintoja. Se on vaatimaton vaatimus, mutta allekirjoita aloite jo ihan sen takia, että osoitat olevasi elossa ja että sinulla on väliä.

HELI STENVALL
päätoimittaja

PÄÄKIRJOITUS

Vanhusten hoito rapautunut kovasta huudosta ja valituksesta huolimatta

”Emme ole kuulleet hiljaisia viestejä.” Näin otsikoi Helsingin Sanomat 27.1.2019 uutisensa vanhusten hoivan kriisistä. Mutta onko todella kysymys hiljaisista signaaleista? Kuka ei kuullut?

Eivät signaalit todellakaan ole olleet hiljaisia. Tutkijat, työntekijät, ammattijärjestöt, monet poliittiset vaikuttajat ja omaiset ovat jo vuosia ja kovaa huutaneet, että hoivan inhimillinen laatu mättää.

Kohut kohdistuvat yksittäisiin hoivatuotajiin. Huolen laajuus ja äänekkyyks kertoo kuitenkin, että kysymys ei ole vain yksittäisistä mokista. Laadun rapautumisesta tulee tietoa julkisesta ja yksityisestä tuotannosta, suurista kaupungeista ja pienistä kunnista.

Eivätkä pulmat rajoitu vain vanhusten hoivaan. Myös sijaishuollosta, vammaishuollosta ja mielenterveyskuntoutujen hoivasta tulee samanlaista tietoa. Olemme siirtäneet hoivan kodeista ammatillisesti tuotetuille palveluille ja antaneet niiden laadun yleisesti rapautua.

Syyttävä sormi osoittaa hoivan tuottajiin, eniten yrityksiin, mutta myös kuntiin. Pöytäkirja HS:n uutisesta osoittaa, että tilaajakin ovat olleet kuurokorvia: ”... kaupungin kanssa sovittu henkilöstömitoitus on ollut poikkeuksellisen pieni suhteessa asiakkaiden vaativuuteen. Asiakkaat ovat jatkuvasti huonokuntoisempia, mutta palveluja ostavat kaupungit haluaisivat tinkiä hinnasta. Hoivakotiin tullaan paljon huonokuntoisempana. Se vaikuttaa hoidon vaativuuteen ja hintaan. Tästä käymme jatkuvasti keskustelua kaupunkien kanssa”.

Tilaajan lisäksi kuuroja löytyy myös valvonnasta ja valtionhallinnosta: ”...ongelmata-pauksia on tullut Valviran tietoon kymmenistä eri yksiköistä usean aluehallintoviraston alueelta...ministeri ei kommentoinut ongelmia HS:lle, mutta kertoi Twitterissä antavansa tukensa Valviralle.”

On kuitenkin liian yksinkertaista syyttää vain hoivan tilaajia, tuottajia ja valvojia laadun rapautumisesta. Tällainen pelkistäminen johtaa väärille poluille. Oletetaan, että ongelmat ratkeavat lakeja ja hallintoa muokkaamalla. Puhutaan toiveikkaasti lakisääteisestä henkilöstömitoituksesta, suuremmista hartioista, paremmasta integraatiosta, yhdys-

pintamenettelyistä, palveluohjauksesta, henkilökohtaisesta budjetista ja valinnan vapaudesta.

Vanhusten hoiva vaatii rahaa ja sekä käsiä että aivoja

Hoivakriisin juuret ovat syvemmillä. Hoivan laadun ratkaisevat arjen työntekijät. Tarvitaan aivoja ja käsiä. Jotta tekijöitä olisi riittävästi suhteessa työn vaativuuteen, tarvitaan euroja. Näin tullaan hoivakriisin ensimmäiseen ydinjuureen.

Kahden vuosikymmenen aikana oli valtiojohtoisella kokonaisuuden hallinnalla onnistuttu vahvistamaan peruspalveluja, mutta sitten päästettiin globaalit voimat vapaasti mellastamaan. Laman kaoksessa vuonna 1993 purettiin sosiaali- ja terveydenhuollon hallintorakenteita. Valtio vetäytyi vastuusta. Kunnat jätettiin yksin selviytymään. Koko järjestelmän kattavasta hallinnasta, joka ei toki ollut ongelmaton, siirryttiin muutamalla päätöksellä kehittämättömiin markkinoihin.

Yhteinen piirre hyvinvointipalveluille on, että väestön valmius maksaa ongelmiin erikoistuneista palveluista on suurempi kuin valmius maksaa peruspalveluissa. Vielä vähemmän ollaan valmiita maksamaan ehkäisevästä työstä. Kun tähän yhdistettiin kehysbudjetointi ja tuottavuusohjelmat, ajaututtiin peruspalveluissa vuodesta toiseen kasautuvaan aliresursointiin. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksissä aliresursoinnin seurauksista varoitettiin jo 2000-luvun alussa. Samaa polkua ovat maan hallitukset ja kuntien hallinnot kulkeneet kahden vuosikymmenen ajan.

Jokainen vuosi on tuonut mukanaan uusia hoivattavia. Erityisen nopeasti lisääntyy yli 90-vuotiaiden lukumäärä. Ongelmien erikoistuneista palveluista on siirretty tehtäviä peruspalveluihin ja yhä enemmän myös kotiin, ihmisten arkeen. Johtavaksi arvoksi on nostettu ikääntyminen kotona mahdollisimman pitkään. Periaatteessa hyvä tavoite, mutta ilman kotihoivan resurssien vahvistamista on tosiasiaa vauhditettu laadun sekä ikääntyvien kodeissa että hoivakodeissa. Hyvä hoivakoti on parempi kuin huono kotihoiva.

Hämmentävää on ollut hallitusten ja valtuustojen huoleton suhtautuminen hoivan aliresursointiin. Sen suuruusluokkaa ei ole

edes selvitetty puhumattakaan korjaamisesta. Äskettäin saatiin ensimmäinen arvio. Professori **Teppo Krögerin** mukaan vanhusten hoivan voimavaroissa on lähes miljardin euron vaje, kun vertailussa ovat mukana Ruotsi ja Norja.

Toinen hoivan rapautumisen ydinjuuri löytyy valvonnasta. Vielä vuosituhannen vaihteessa laadun hallintaan ja varmistamiseen panostettiin. Mutta sitten siirryttiin omavalvontaan. Aktiivisen seuraamisen ja arvioinnin sijasta alettiin puhua valvojien, tilaajien ja tuottajien keskeisestä luottamuksesta. Valvonnan voimavarat eivät ole lisääntyneet tehtävien myötä. Ne ovat riittäneet vain tulipalojen sammuttamiseen.

Omavalvonta on toki välttämätöntä, mutta ei riittävää. Sen varaan ei voi rakentaa silloin kun asiakkaat ovat heikkoja. Ja näin on vanhusten hoivassa.

Nämä kaksi ydinjuurta ovat kasvaneet ja vahvistuneet jo kahden vuosikymmenen ajan. Yhdessä ne ovat sekä aiheuttaneet että mahdollistaneet hoivan laadun rapautumisen. Tässä toimintaympäristössä on turha keskittyä syyllistämään yrityksiä ja pääomasi joittajia. Ne toimivat pääoman pelisääntöjen mukaisesti. Tuottoa revitään sieltä, mistä sitä on saatavissa. Laaturiskejä otetaan harkitusta. Kun tilaajat ja valvojat sen mahdollistavat, edetään yhä pidemmälle laadun harmaalla alueella. Lopulta joku tuottaja ottaa liian suuren liiketoimintariskin. Käry käy, tulee kohu. Syytetään yksittäisiä tahoja, mutta systeemi virhe jatkuu. Liiketoiminta hakee sallitun rajan, kun tehtävänä on pääoman tuoton maksimointi.

Paljon toiveita on ladattu sosiaali- ja terveydenhuollon hallintoreformiin, mutta sen valmistelussa ei ole lainkaan arvioitu peruspalvelujen eikä niiden valvonnan aliresursoinnin suuruusluokkaa. Päinvastoin, päätehtäväksi on asetettu kustannuskasvun rajoittaminen.

Lisää resursseja ja parempi valvonta

Hoivan inhimillisen laadun parantamiseen tarvitaan viipymättä kaksi toimenpidettä, aliresursointia on korjattava ja valvontaa tehostettava. Eivät ne toki yksinään riitä, mutta selvät päätökset ja toimet näissä suunnissa osoittaisivat, että yhdessä haluamme parem-

paa hoivaa.

Miksi hoivakriisin kaksi ydinjuurta ovat saaneet vahvistua jo kahden vuosikymmenen ajan? Olemme vähitellen luoneet niille hedelmällisen yhteiskunnallisen maaperän. Olemme hiljaa yhdessä hyväksyneet hoivan inhimillisen laadun rapautumisen. Voidaan puhua maan tavasta, jota hoivan tilaajat, tuottajat ja valvojat ovat yhdessä toteuttaneet.

Tänään puhutaan heikoista signaaleista. **Mika Waltarin** romaanissa Sinuhen orja Kaptah kuvasi isäntänsä huolipuhetta karpästen surinaksi korvissaan. Tiedot hoivakriisistä näyttävät muuttuvan karpästen surinaksi korvissamme, kun pitäisi tehdä päätöksiä hoivan aliresursoinnin korjaamisesta ja valvonnan tehostamisesta.

MATTI RIMPELÄ
lääketieteen tohtori,
Tampereen yliopiston terveydenhuollon
suunnittelun ja hallinnon dosentti ja
terveystieteiden professori emeritus

IN **ACT**ION!

Hyvät tyypit **TOIMII!**

HOK-Elanto lahjoittaa SPR:n ensiapukoulutus-päivän sadalle 8. luokalle pääkaupunkiseudulla.

Oppia ensiaputaitoihin saa noin 3000 nuorta.

Lisäksi kaikki kahdeksaluokkalaiset voivat osallistua kahden tunnin mittaiseen pelilliseen ensiapuverkkokurssiin.

Annetaan yhdessä nuorille rohkeus auttaa!

Punainen Risti
Röda Korset

HOK-ELANTO

Takuueläkkeen suuruus ja yksineläjän toimeentulotuki

Eduskunnassa on oltu varsin yksimielisiä siitä, että ensisijassa on korjattava kaikkein köyhimpien eläkeläisten asemaa. Siitä huolimatta tällä hallituskaudella on jopa kansaneläkkeen eläkeindeksi jäädytetty, niin että edes elinkustannusindeksin aiheuttamaa eläkkeen nousua ei ole tapahtunut. Pieni parannus tämän vuoden alusta on ollut se, että takuueläke on noussut noin 9 euroa.

Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen saajia oli yhteensä 98 243. Heistä vanhuuseläkettä sai 36 994 henkilöä ja työkyvyttömyyseläkettä 61 249 henkilöä.

Kansaneläkettä, takuueläkettä ja työeläkettä sai yhteensä 32 480 henkilöä. Kun tarkastellaan vain omaa eläkettä saavia (eli poistetaan työeläkettä vain perhe-eläkkeenä saavat) henkilömääräksi tulee 31 923. Heistä vanhuuseläkettä Kelasta sai 20 925 henkilöä ja työkyvyttömyyseläkettä 10 998 henkilöä.

Yllä olevat tilastoluvut koskevat vuoden 2017 lopun tilannetta.

Takuueläkkeen suuruus vuonna 2019 on 784,52 e/kk.

Toimeentulotuki viimeinen oljenkorsi

Perustoimeentulotukea maksetaan kotitaloudelle, jolle jää tulojen ja menojen erotuksen jälkeen kuukaudessa käyttövaroja alle perustoimeentulotuen perusosan määrän. Perusosan määrä lasketaan erilaisille perheille erilailla. Yksin asuvalla henkilöllä perusosan suuruus on 497,29 euroa kuukaudessa.

Tiesitkö, kuinka saa kotisiivouksen puoleen hintaan?

ISTOCKPHOTO

Pölyn ja lian perässä kiipeileminen ja kumarteleminen on monelle ikääntyneelle vaikeaa. Polvet eivät taivu tai selkä tekee tenän. Tai muuten vain sairaudet heikentävä oloa niin, että voimia ei kerta-kaikkiaan riitä siivoamiseen.

Tiesitkö, että pienilläkin tuloilla siivouksen ostaminen onnistuu. Arvonlisättömien sosiaalipalvelujen ostamiseen on oikeus jokaisella suomalaisella, jos ei selviä kodissaan ilman apua jokapäiväiseen elämään kuuluvista asioista. Näiden sosiaalipalvelujen ostamiseen ei tarvita lääkärin todistusta, vaan henkilö itse arvioi oman tilanteensa ja tekee palvelusuunnitelman siivousyritykselle.

Jos esimerkiksi siivouksen hinta on 33 euroa/tunti, niin arvonlisättömänä hinta on 26 euroa/tunti (alv 0) ja kotitalousvähennyksen jälkeen (50 %) 14 euroa/tunti.

Voiko kuka tahansa olla arvonlisätön siivoaja? Ei. Valtakunnallinen elias-nettitori (www.elias.fi) hyväksyy sivuilleen vain sellaiset kotisiivouksen myyjät, jotka ovat ennakkoperintärekisterissä ja joilla on vastuuvakuutus. Ellei sinulla ole tietokonetta eikä muutakaan yhteyttä nettiin, pyydä apua tuttavilta. Ellei se onnistu, niin kunnan vanhustalouksista vastaavat sosiaalityöntekijät auttavat mielellään. Heillä on lista arvonlisättömistä siivousyrityksistä.

Ruoka ei kuulu roskiin

WEFOOD ON SUOMEN ENSIMMÄINEN HÄVIKKIRUOKAKAUPPA

Hävikkiin menevästä ruuasta puhutaan paljon. Sen määrää ihmetellään ja kauhistellaan.

Suomessa syntyy vuosittain 400–500 miljoonaa kiloa ruokahävikkiä. Se on aivan käsittämätön määrä. Kysymys on kalliilla tuotetusta ruuasta, jota on vielä kalliilla (ja saastuttavalla, mutta se on toinen juttu) polttoaineella kuljetettu paikasta toiseen, usein pitkiäkin matkoja.

Nyt voi tehdä muutakin kuin ihmetellä ja kauhistella. Nimittäin Kirkon Ulkomaanapu on perustanut Suomen ensimmäisen hävikkiruokakaupan. Kirkon Ulkomaanapu toteuttaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja sen seurakuntien kansainvälistä diakoniaa.

Kirkon Ulkomaanapu on Suomen suurin kehitysyhteistyöjärjestö ja toiseksi suurin katastrofiavun antaja. Kaupasta saatava tuotto menee erilaisiin kehitysyhteistyöprojekteihin Aasiassa ja Afrikassa.

Malli on saatu Tanskasta, jossa on jo kolme hävikkiruokakauppaa. Kauppakeskus Rediin Helsingin Kalasataman kaupunginosassa avattiin Suomen ensimmäinen syyskuussa, ja se on saanut suuren suosion.

Nyt voi siis ostaa ruokaa, joka muuten menisi hävikkiin. Ruoka on hyvää ja syömäkelpoista, parasta ennen päivä on saattanut juuri mennä tai siihen on vielä kuukausia. Hedelmissä voi olla pieniä pintavikoja, mutta ne ovat aivan käyttökelpoisia. Sen lisäksi voi ostaa WeFoodin virtuaaliosakkeen ja olla näin tukemassa hyvää työtä tekevää hävikkiruokakauppaa.

Tämän lisäksi WeFoodissa voi tehdä mielenkiintoista vapaaehtoistyötä. Kauppaa pyörittään vapaaehtoisten voimin. Heitä on noin 80 tällä hetkellä. Myymälästä vastaa myymäläpäällikkö ja vuorossa on myös tiiminvetäjiä tarpeen mukaan vapaaehtoisten tukena.

Tein vapaaehtoisten joukossa lyhyen kyselykierroksen heidän motiiveistaan uhrata omaa aikaa palkattomaan työhön.

Tässä vastauksia:
Maaailman tilanne.
Planeetan pelastaminen.
Olen aina tehnyt vapaaehtoistyötä, kokeilen nyt tätä.
Haluan vähentää ruokahävikkiä.
Tämä aika ja paikka sopivat elämäntilanteeseen.
Nyt on aikaa.
Taustani liittyy ruokaan.
Tämä on mielenkiintoista.
Ajattelen, että täällä saa uusia, samanhenkisiä ystäviä.

Monenlaisia motiiveja. Monenlaista joukkoa. Mukana on joskus myös TET-harjoittelijoita (koululaisia, jotka tutustuvat työelämään) ja työharjoittelussa olevia opiskelijoita. Mukavia työkavereita. Useimmiten on niin kiire, ettei paljon ehdi jutella. Koskaan ei tiedä, ketä onkaan paikalla, kun menee omaan vuoroonsa.

Asiakkaat ovat mukavia. He ymmärtävät, että tiskin takana on vapaaehtoisia eikä kaupan ammattilaisia. Joskus syntyy jonoa kassalle, mutta kaikki ovat hyväntuulisia. Eräs asiakas sanoi, että kyllä näillä hinnoilla voi vähän jonottaakin.

Pieni WeFoodin erikoisuus on, että kassan lähellä on laatikko, johon voi jättää omia tarpeettomia kankaisia ostoskassejaan ja tarpeen tullen ottaa laatikosta omaan käyttöön kangaskassin. Kerran asiakas toi ison pussillisen kankaisia ostoskasseja ja sanoi, että te varmaan tarvitsette näitä. Kiitollisuudella otettiin vastaan.

Mitä kaupassa myydään?

Kaupassa ei ole tuoretiskiä eikä siellä myydä liha-, kala- tai kanatuotteita, mutta melkein kaikkea muuta mahdollista ruokatarvaa. Leipää ja vihanneksia on varmasti joka päivä, muuta vaihtelevasti. On meijerituotteita, kuivahedelmiä, pähkinöitä, proteiinijuomaa, mausteita. Valikoima on päivittäin erilainen.

Yhteistyökumppaneita on tällä hetkellä jo yli viisitoista. Uusien kanssa neuvotellaan. Tähän mennessä on myyty jo yli 10 000 kg ruokaa, joka muuten olisi mennyt hävikkiin.

Työntekijän kannalta jännitystä elämään tuose, että aina ei tiedetä etukäteen, mitä tuotteita on tulossa. Logistiikan ihmiset soittavat, että tulossa ollaan tai lähettävät kännykkäkuvia tuotteista, joita heillä on kyydissä. Kuljetukset ajetaan yhteistyökumppanin Nissanin sähköpakettiautolla.

Takahuoneeseen tuodaan korkea rullakko, josta paljastuu mitä erilaisimpia ruokatavaroita.

Siinä säpinää syntyy, kun ne hinnoitellaan, laputetaan ja hyllytetään. Vapaaehtoisen neljän tunnin työrupeama kuluu kuin siivillä ja siten voikin ottaa asiakkaan roolin ja ostaa kotiin vaikka tomaatteja 0,90 e/kg, yrttivalikoiman á 0,70 e tai perunoita muutama kymmenen senttiä kilolta.

HELENA FRONDELIUS
WeFoodin seniorivapaaehtoinen

Kiitos Antti Härkösen työlle

Suomen Seniorin kannen 2/2018 valokuvasi valokuvaaja **Antti Härkönen**. Vain pari viikkoa kuvauksesta Antti menehtyi ulkoiluttaessaan perheen koiraa.

Jokainen päivä voi olla viimeisemme, silti juuri tänään voimme tehdä jotain merkityksellistä, arvokasta ja ystävällistä.

Suvannon Valontuoja-palkinto apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinille

Suvanto ry Turvallisen vanhuuden puolesta jakaa vuosittain Valontuoja-palkinnon, jonka vuonna 2018 sai apulaisoikeusasiamies **Maija Sakslin**. Palkinto jaetaan vuosittain yksityiselle henkilölle tai yhteisölle, joka on merkittävällä tavalla edistänyt vanhusten tasa-arvoista oikeudellista asemaa, turvallisuutta ja hyvinvointia. Valontuoja-palkintoesine on taidetakoja **Heikki Suikin** suunnittelema rautainen kynttilänjalka.

Suvanto ry toteaa perusteluissaan, että Maija Sakslin on rohkealla tavalla nostanut esiin ikäihmisten hoivassa ilmeneviä puutteita, kaltoinkohtelua ja puolustanut vanhusten perus- ja ihmisoikeuksia työssään esimerkiksi korostamalla ikääntyneiden oikeutta ul-

koiluun. Sakslin on myös tuonut esiin vanhusten kohteluun, kuntoutukseen ja kotihoitoon liittyviä puutteita kuten henkilöstövajauksen ja kohtuuttoman työmäärän. Hän puolustaa myös inhimillistä ja hyvää saattohoitoa. Oman toimintansa lisäksi hän on nostanut näitä asioita yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Tehtävässään hän tutkii kanteluita ja ryhtyy niiden perusteella toimenpiteisiin, mutta voi tarttua epäkohtiin myös omasta aloitteestaan, koska apulaisoikeusasiamies seuraa erityisesti miten hyvä hallinto, perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat.

Maija Sakslin toteaa, että vanhusten hyvän elämän turvaaminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Voimme yh-

dessä vaikuttaa – ja vaatii parempaa kohtelua, mutta myös omilla pienilläkin päivittäisillä teoilla voimme luoda kaikille onnellisen vanhuuden.

Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry tukee kaltoinkohdeltuja vanhuksia. Kaltoinkohtelu voi olla fyysistä tai psyykkistä lähisuhdeväkivaltaa tai rakenteellista, yhteiskunnallista väkivaltaa. Suvannolla on pääkaupunkiseudulla vertaistukiryhmiä, ammatillisia tukihenkilöitä ja valtakunnallinen Suvanto-linja 0800 – 06776, jonne voi soittaa. Suvannon uudessa Mummonmarkan vartijat -hankkeessa pureudutaan vanhusten taloudelliseen kaltoinkohteluun.

SISKO SALO-CHYDENIUS

Tampereen pormestarin Lauri Lylyn (toinen vasemmalta) vierailu on esimerkki yhteistyöstä palvelukeskuksessa.

LIELAHDEN ELINEHTO

Palvelukeskuksen monipuolisuus pakottaa liikkeelle

- Tämä on suorastaan elinehto.

Näin väkevästi kuvaa lielahtelainen eläkeläinen **Helvi Karoskoski** Tampereen Lielahden palvelukeskuksen merkitystä itselleen ja suurelle joukolle länsitamperealaisia.

Hän on monen muun tapaan juurtunut Lielahden seudulle vuosikymmenien aikana. Muutaman vuoden ikäistä Lielähtikeskusta hän kutsuu ”Lielahden sydämeksi”. Sen sykettä toistaa palvelukeskus, joka runsaalla ohjelmallaan osuu ikäihmisten herkkään hermoon: se panee innostumaan ja tuuppaa liikkeelle. Näyttöä tästä on.

Lielahden palvelukeskuksen lomalla oleva ja sen jälkeen eläköityvä palveluvastaava **Annikki Härmä** lyö pöytään mykistävän lukeman: heidän keskuksensa tilaisuuksissa käy vuodessa noin viisitoista tuhatta kävijää.

Se on enemmän kuin kaksi kertaa keski-eron suomalaiskunnan väkimäärä.

Eikä siinäkään kaikki. Lielähti on vain yksi Tampereen kaupungin viidestä omasta palvelukeskuksesta.

Kun Annikki Härmä vaatimattomasti sanoo, että ”palautteesta päätellen ohjelmamme monipuolisuus on miellyttänyt”, asiaa tuskin kannattaa kiistää.

Symbolista on, että arkiviikko Lielahdessa aloitetaan pienten kansalaisten, noiden mukojen, muskarilla. Se tuo yhteen kuuluisan kimpan, vauvat ja vaarit. Loput viikosta onkin juuri niin täynnä ohjelmaa tamperealaisille ikäihmisille kuin tilastoista on lupa päätellä.

Liikunta, myös aivojumppa, on tuntu- vassa osassa, mutta yhdellä tai muutamalla- kaan henkäisyllä ei toiminnasta ehdi kertoa kuin murto-osan. On musiikkia, kädentaito- ja, koulutuksia ja tietoisuuksia, on retkiäkin.

Kukaan seniori ei Tampereella voi syyttää puuttuvista tekemisen mahdollisuuksista.

Palvelukeskusten ohjelmat löytää netti- sivuilta Tampereen kaupunki/palvelukes- kukset. Tapahtumat ovat myös paikallisleh- dessä päivittäin.

- Tämä on matalan kynnyksen toimintaa. Se on ennaltaehkäisevää, ja sellainenhan tar- joaa mielekästä tekemistä ja säästää myös terveydenhuollon menoja, Annikki Härmä muistuttaa. Säästäminen on aikamme keskei- siä käsitteitä.

- Ennen kaikkea tällaiset toiminnot tarjo- avat osallistumisen mahdollisuuksia ja sitä kautta elämän laatua.

Yhteistyötä Lielahdessa tehdään, paitsi muiden kaupungin palvelukeskusten kans- sa, myös lähitoimijoiden kanssa. Sellaisia- han ovat esimerkiksi Senioriliike ja Rientolan settlementti. Kokemuksia on monista tietois- kuista, luennoista, musiikkitapahtumista ja jopa teatterista. Ne ovat hyviä kokemuksia.

- Samalla paikallistuntemus ja -tietoisuus lisääntyvät. Tulee vanhan ajan kylämäinen tunnelma, Annikki Härmä kuvailee. Ikäväki ei pistä sellaista pahakseen.

Yhteen käsitteeseen pitää liittää kysymys- merkki. Se on sote. Siinähan koko julkinen so- siaali- ja terveydenhuolto on määrä uudistaa.

”On tärkeää, että kuntien päättäjät ym- märtävät, kuinka kunnassa edistetään asuk- kaiden hyvinvointia arkiympäristössä”. Näin sanoo hallitus. Se on kyllä sanonut paljon muutakin, mutta toistaiseksi tilannetta hal- litsee epävarmuus, selvää ja ymmärrettävää kuvaa soteista ei ole ollut poliitikoilta tarjolla.

- Näillä näkymin näyttää siltä, että ennal- taehkäisevä työ jäisi kuntien hoidettavaksi. Tämähän juuri sellaista työtä, Annikki Här- mä toteaa.

MATTI LITUKKA

Annikki Härmä omiensa keskellä. Lielahden palvelukeskuksella on vetovoimansa, siellä käy ihmisiä vuodessa enemmän kuin kahdessa keskivertoisessa suomalaiskunnassa on asukkaita.

Palvelukeskuksen kädentaitajat ovat tuottaneet myös majakoita. Palvelukeskuksen reitille ovat tulleet Annikki Härmä (vasemmalla) ja Helvi Karoskoski.

YHDENVERTAISTA IKÄÄNTYMISTÄ EDISTÄMÄSSÄ

Keitä ovat sateenkaariseniorit?

Tämän päivän niin sanotut sateenkaariseniorit eli sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöihin kuuluvat ikäihmiset ovat eläneet valtaosan elämästään aikana, jolloin homoseksuaalisuus on ollut rikollista ja transvestisuus on luokiteltu mielenterveydenhäiriöksi. Historia heijastuu yhä monen sateenkaariseniorin elämään esimerkiksi pilkan ja syrjinnän kokemuksina, stigmaa, mielenterveysongelmina. Tämä voi estää monenlaiseen toimintaan osallistumisen tai tarvittavien palveluiden käyttämisen.

Mitä seksuaalinen suuntautuminen tarkoittaa? Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuteen liittyvä termistö saattaa kuulostaa monimutkaiselta. Sosiaali- ja terveysalalla kohdataan kuitenkin sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia monen ikäisiä asiakkaita. Tärkeintä on kysyä ihmiseltä itseltään, miten hän oman identiteettinsä määrittelee.

Ihmisen seksuaalinen suuntautuminen kertoo, kehen hän tuntee emotionaalista ja/tai seksuaalista vetoa. On myös mahdollista, että seksuaalinen suuntautuminen muuttuu elämänkulun aikana. Ikääntynyt ihminen saattaa huomata ihastuvansa tai rakastuvansa samaa sukupuolta olevaan henkilöön. Seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudella tarkoitetaan kaikkia erilaisia suuntautumisen muotoja, joita on olemassa. Käsite kattaa sekä heteroseksuaalisuuden että seksuaalivähemmistöt, kuten homouden, lesbouden sekä bi- ja pan-seksuaalisuuden.

Sukupuolen tiukka rajanveto vain miehiin ja naisiin jättää huomioimatta henkilöt, jotka eivät koe mahtuvansa tähän muottiin. Kokemus omasta sukupuolesta voi olla mies tai nainen, mutta se voi olla myös molempia samaan aikaan, jotain miehen ja naisen väliltä tai jotain ihan muuta. Yksi esimerkki sukupuolen moninaisuudesta ovat transvestiitit, jotka voivat olla miehiä tai naisia, joilla on sisäinen kyky ja tarve ilmentää vastakkaisista sukupuolta kuin mikä heille on syntymässä määritelty. Sukupuolta voidaan ilmaista esimerkiksi pukeutumisella, eleiden, ilmeiden ja puhetyylillä.

Jokaisella on oikeus määritellä tai olla määrittelemättä oma sukupuolensa ja ilmaista omaa sukupuoltaan haluamallaan tavalla vailla syrjinnän pelkoa. Itsemäärittelyoikeus pätee myös seksuaaliseen suuntautumiseen. Kenenkään sukupuolta tai seksuaalista suuntautumista ei pidä myöskään olettaa.

Setan seniorityö on osa valtakunnallisen ihmisoikeusjärjestö Setan vakinaista toimintaa. Toiminnan tavoitteena on ikääntyvien sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ihmisten yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistäminen yhteiskunnassa.

Seniorityön koordinaattori kouluttaa aktiivisesti muun muassa sosiaali-, terveys- ja kulttuurialan opiskelijoita sekä ammattilaisia ympäri Suomea. Lisäksi työhön sisältyy monipuolista asiantuntija- ja vaikuttamistyötä sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta erityisesti ikääntymisen näkökulmasta. Sateenkaariseniorit ovat aktiivisesti mukana toiminnassa muun muassa kokemuskouluttajina. Senioreiden oma vertaistukiryhmä kokoontuu Helsingissä useamman kerran kuukaudessa.

Setan seniorityö toteutti alkuvuodesta 2018 kyselyn yli 50-vuotiaille sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluville henkilöille. Jopa kolmannes heistä on jättänyt sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita käyttämättä syrjinnän ja epäasiallisen kohtelun pelossa. Valtaosa vastaajista toivoi, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla olisi nykyistä enemmän tietoa sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta. Myös ammattilaiset itse toivovat saavansa lisää tietoa ja käytännön vinkkejä moninaisuusosaamisensa vahvistamiseksi.

Sateenkaarisertifioinnin tavoitteena on edistää sateenkaarisenioreiden yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta sosiaali- ja terveyspalveluissa. Sitä pilotoidaan parhaillaan kahdessa Helsingin kaupungin palvelukeskuksessa, Kampissa ja Kinaporissa.

Sertifioitava organisaatio sitoutuu edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Työ-

Seta kouluttaa ja perustaa vertaisryhmiä

yhteisöihin laaditaan myös yksilölliset toimintasuunnitelmat, joihin kirjataan konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet moninaisuuden huomioimiseksi ja edistämiseksi. Asiakasymmärrys kasvaa samalla kun henkilöstön osaaminen moninaisuuden huomioimiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi paranee.

Avoim ja rakentava vuorovaikutus parantaa henkilöstön hyvinvointia. Mahdolliseen syrjintään osataan puuttua välittömästi, ja sensitiivisyys näkyy organisaatioiden viestinnässä, kuten lomakkeissa ja esitteissä. Sertifioinnilla luodaan turvallisempaa tilaa kaikille asiakkaille sekä henkilöstölle.

Helsingissä kokoontuva sateenkaarisenioreiden vertaistukiryhmä on hyvä esimerkki konkreettisesta tuesta, jolla voidaan edistää sateenkaarisenioreiden hyvinvointia ja osallisuutta. Ryhmässä jokainen voi olla oma itsensä, ja arkaluontoisistakin aiheista keskustellaan luottamuksella. Ryhmä on monille turvapaikka, jossa omaa itseään ei tarvitse piilotella. Esimerkiksi mies- tai naisystävästä puhumisen sijaan voi käyttää termiä ”kumppani” tai ”puoliso”, siis sanoja, jotka eivät määrittele henkilön kumppanin, tai kumppaneiden, sukupuolta.

Moninaisuus voidaan huomioida myös lomakkeissa, joihin pitäisi lisätä kolmas sukupuolimerkintä ”muu”. Esimerkiksi organisaation ulko-oveen kiinnitetty sateenkaaritarra viestii heti sateenkaarisenioreille, että he ovat tervetulleita, ja tila on heille turvallinen. Avoin keskustelu ja syrjintään puuttuminen ovat myös avainasemassa yhdenvertaisuuden edistämisessä.

ALEKSINA TIKKINEN
seniorityön projektityöntekijä, Seta ry

🔴 LISÄTIETOJA: www.seta.fi

Kyllä ärsyttää ...

- Kaikki kolme tietokonettani kiukuttelevat, ellei yhtä aikaa, niin sitten peräkkäin. Milloin mikäkin kone kaipaa omagurun apua - odota, odota, odota puhelin korvalla ja harjoittele kärsivällisyyttä. Omagurulla on aina uusia ehdotuksia siitä, mitä kaikkea tietokoneessani onkaan hullusti: on päivitetävä ohjelmia, siivottava konetta ja tsekattava viruksia, korjattava virheitä. Puhelu venyy ja lasku kasvaa - ”vain 2 euroa ja rapiat per minuutti!”.

- Taaskaan Hesari ei lataudu. Niin jäi tänäkin aamuna digilehti lukematta – ja sehän minulle vain tulee. Reitin katkaisi homman heti alkuunsa. Ei muuta kuin kiipeämään tikkaille ja tutkimaan, onko wi-fi päällä. Eipä ole, täytyy varmistaa naapurilta, toimiiko hänen nettiyhteytensä vai onko vika koko talossa.

- Kursseilla on hypättävä jatkuvasti, jotta pysyisi jotenkin ajan tasalla. Iso osa tietotekniikan opeista kun on ulkolukua! Jos tämä opiskelu ehkäisisi vanhuuden höperyyttä, meidän pitäisi suorastaan nuortua!

- Harkitsen parhaillaan taas parin vempelen uusimista. Koneet ja ohjelmat vanhenevat nopeasti, akut hyytyvät ja niitä on pakko jatkuvasti päivittää ja vaihtaa uusiin. Kunpa osaisi valita viisaasti. Kalliksi käy.

... ja ottaa päähän

- Kävelyvauhti hidastuu, havaintokyky huononee, tasapaino horjuu eikä yhdellä jalalla seisominen onnistu. Kassit ja reput painavat älyttömän paljon. Iho kuivuu ja rypistyy ja kurvit valahtavat väärin paikkoihin.

- Mojova sanonta unohtuu juuri silloin, kun jotain typerää mieltä pidettävästä vastustaa. Silmälasit, avain ja puhelin taas kadoksissa.

- Kiinnostava televisio-ohjelma ja elokuva livahtavat ohi. Kaikki tärkeät tekstit on pranttattu mahdollisimman pienellä fontilla – ohjeiden ja pöytäkirjojen lukeminen saa silmät kirvelemään, vaikka lasit eivät olisikaan hukassa.

Neuvoja – råd

- Jokainen arvonsa tunteva tiedotusväline jakelee vaivojaan säästämättä ohjeita, kuinka vanhenevan ihmisen pitäisi elää - ja tulee niitä neuvoja terveysväeltäkin.

- Laihduta. Varo eläinrasvoja, hiilihydraatteja, roskaruokaa, suklaata, jäätelöä ja makeita juomia sekä etenkin alkoholia. Syö useita pieniä aterioita päivittäin. Herra jumala – mitä muuta enää ehtiikään yhden päivän aikana tehdä!

- Älä laihduta, muuta elämäntapojasi: ehkäise diabetes, sydän- ja verisuonisairaudet. Vaali aivoterveystäsi, liity laulukuoroon, tee käsitöitä, opiskele uusi kieli. Tanssi, joogaa, mene mindfulness-kurssille.

- Liiku, liiku, liike on lääke. Jumpsaa esiin kadonnut vyötärösi. Keskivartalolihavuus vie sinulta useita elinvuosia.

- Ja me harmaan kansan edustajat syömmme terveellisesti, muutamme elintapojamme ja harrastuksiamme, jumppaamme, joogaamme, tanssimme ja kävelemme hullun lailla ja unohtamme nauttia elämästä.

Miten työlästä onkaan olla mallivanhus!

SIRKKA MINKKINEN

LUKIJALTA

HOIVAKOTIEN SOPIMUSRIKKOMUKSISTA VAADITTAVA RAHAT TAKAISIN!

- Maksaisitko täyden hinnan ruokakassista, jos siitä puuttuu neljännes

Esperi Care on saanut toimiluvan AVIlta. Toimilupaan on kirjattu henkilöstömitoitus, joka on varmuudella vähintään 0,5. Yksikään yksityinen yritys tai yhdistys ei saa toimilupaa alle tuon henkilöstömitoituksen. AVI valvoo tätä mitoitusta toimilupaan liittyvänä asiana. Sen sanktio on perua toimilupa. Tulevaisuudessa supervirasto LUOVA valvoo yhtäläisesti kaikkialla tätä.

Kristiinankaupunki on ostanut Esperi Carelta sopimuksella hoivapalveluita. Se on ostanut varmuudella tuon mitoituksen mukaisen hoivapalvelun. Esperi Carella ja Kristiinankaupungilla on ollut sopimus, jossa ehkä 120 €/vanhus/vuorokausi ostetaan vähintään 0,5 mitoituksella hoivaa. Se ei ole varmuudella kilpailuttanut sitä pienemmällä mitoituksella tehdyksi.

Esperi Caren kustannuksista noin 70 % on henkilöstökustannuksia. Jos mitoitus alitetaan (eli henkilökuntaa on vähemmän kuin mitä on myyty ja sopimuksessa luvattu) säästetään henkilöstökuluissa. Jokainen, joka alittaa mitoituksen on siis antanut vähemmän, mutta ottanut täyden rahan myymästään palvelusta.

Verrataanpa asian selvittämiseksi: Jos jokin firma olisi myynyt aurausta, ja olisi aurannut vain toisen puolen tiestä aina ja siitä huolimatta ottanut täyden maksun. Tai jos olisit ostanut ruokakassin kaupasta, olisit maksanut täyden hinnan ja neljännes

olisi otettu ostoksistasi pois. Kuluttajavirastoa ei kukaan syyttäisi valvonnan puutteesta. Sinua ei kukaan syyttäisi. Paitsi hölmöydestä. Kaikkien oikeustajun mukaista olisi vaatia, että kauppias tai auraaja ei saisi pitää rahoja. Tietenkin ne kuuluisivat sinulle. Se olisi sopimusrikkomus ja ehdottomasti rahat vaadittaisiin takaisin.

Mutta nyt ei kukaan vaadi. Kaikki vaan sanovat, että valvontaa pitää kiristää. Että toiminta pitää parantaa. Että joka kauppaan pitää laittaa vahti, ettei kauppias ota kassista neljänneestä. Ja että lainsäädäntöön pitää kirjata, että kaikki on kassiin jätettävä. Ja että hyvässä yhteistyössä voidaan kauppiaiden kanssa keskustella, että alkää ottako neljänneestä. Että on hyviäkin kauppiaita, jotka joskus jättävät ihan kaiken asiakkaan ostaman asiakkaalle. Ja että tosi kivasti me pyritään jatkossa siihen, että annetaan asiakkaiden pitää kaikki. Ja ilmitullut kauppias voi erota. Hän tosin on tulouttanut pääomatuloina itselleen kaiken tuon kasseista otetun. Ja vähän enemmänkin. Mutta kaikkien mielestä on ihan fine, että hän saa pitää rahat. Reilun kymmenen miljoonan turvin on ihan OK pitää omatunto puhtaana.

Voi hyvä ihme. Eikö ole ihan selvä juttu, että kuntien ja soteyhitymien on juuri nyt katsottava taaksepäin. Vaikka viisi vuotta. Ja joka hemmetin palvelutuottajan – yksityisen ja yhdistyksen – on juuri nyt palau-

tettava kunnille joka ikinen sentti, jolla he ovat alittaneet mitoitusta?

Kunnat ja sotetoimijat ovat ostaneet ihan hyvillä sopimuksilla ihan oikein palvelua. Mutta sitä ei ole toimitettu. Sitten kunnat voivat kertoa, mitä ne tekevät tuolla rahalla, joka on käytetty vanhusten hyväksi tehostetuissa palveluasunnoissa. Kuntien mekanismit ovat sellaisia, että kunnille ei tule pienintäkään tarvetta laittaa niitä johonkin säästöihin, vaan lautakunnat tulevat tekemään hyviä päätöksiä vanhusten hyväksi.

Jos vaikka Kristiinankaupunki on ostanut 100 paikkaa, se on 5 miljoonaa vuodessa. Se on 25 miljoonaa viidessä vuodessa. En yhtään tiedä tätä tapausta, mutta tiedän kymmeniä tapauksia ja sopimuksia katsottuna useammalta puolelta ja tiedän kynnyksen puuttua. Sanoisin, että liikutaan ehkä 5 miljoonan takaisinmaksussa, jolla kunnat voivat tehdä hyvää vanhuksille.

Kaikki nämä ostot ovat muuten nimenomaan tehostettua palveluasumista, ei laitoshoidoa. Tehostetussa palveluasumisessa vanhus asuu vuokralla. Asumisen kustannuksista yhteiskunta maksaa valtavan osan asumistukena. Vuokra on joko yrityksen omassa kiinteistössä tai yrityksen oman kiinteistöyhtiön kiinteistössä. Vanhus maksaa myös lääkkeet itse ja ruuan. Ruokapäivän hinta on 13-16 €. Valinnanvapautta ei juurikaan ole.

Laitoshoidossa ruoka, asuminen ja lääk-

keet kuuluvat kokonaisuuteen. Vanhuksen hoitopäivän hinnassa on mukana usein ruoka. Vanhusten tehostettua palveluasumista ei ole vuosiin kilpailutettu hinnalla. Kaikissa on aina laatu erittäin merkittävä – hoitopäivien hinnat ovat vakiintuneet. Suuret kaupungit, esimerkiksi Tampere, on kilpailuttanut pitkään pelkällä laadulla (siis kiinteä hinta kaikille toimijoille).

Kyse ei siis ole huonosta hankinnasta. Kyse ei ole edes huonosta valvonnasta. Kyse ei ole epäterveestä kilpailusta. Kyse ei edes kuntien halusta säästää (omien kokemusten mukaan oma palvelu on hyvin kilpailukykyinen, saman hintainen kuin ostopalvelu tai jopa halvempi). Kyse on yksinomaan siitä, että yksityiset palvelutuottajat ovat tuottaneet vähemmän kuin on ostettu. Ja saaneet pitää tuon rahan. Niiltä pitää saada takaisin se, mitä he eivät ole tuottaneet. Sen lisäksi pitää käsitellä sopimusrikkomukset ja vanhuksille laiminlyönnillä aiheutettu tuska. Ne ovat kaksi eri prosessia. Julkisella puolella mitoitusta ei systemaattisesti aliteta, satunnaisia vahinkoja on saatanut käydä. Eläköön demokratia!

IHMETTELEVÄ ÄÄNI VANHUSTYÖN ARJESTA

(julkaisemme tällä kertaa kirjoituksen nimimerkillä kirjoittajan toiveesta))

LUKIJALTA

Palkkaindeksi takaisin

Kaikkien työeläkkeiden etuuksia on heikennetty viimeisen parinkymmenen vuoden aikana enemmän kuin minäkään muun väestöryhmän Suomen historiassa. Taitetun eläkeindeksin kirus jatkuu edelleen ja siirtää koko ajan kasvavaa joukkoa eläkeläisiä toimeentulorajan alapuolelle ja sosiaalitoimen asiakkaiksi.

Työeläke on ansiosidonnainen etuus, jonka alkuperäinen tarkoitus oli turvata työaikana ansaittu tulotaso palkkojen kehitykseen ja inflaatioon nähden. Palkkaindeksin palautus on eläkeläisten perusoikeus ja se ei tarkoita eläkkeiden korotusta, vaan se estää eläkkeiden laskun. Nykyinen ja edelliset hallitukset ovat muuttaneet eläkkeet ikään kuin sosiaalietuudeksi, jota voidaan muuttaa hallitusten päätöksillä ja säästötoimenpiteillä. Verotuksen osalta näin on jo tehty.

Eläkeläisiä verotetaan huomattavasti kovemmin kuin palkansaajia vastaavasta tulosta. Näin tavalliset eläkeläiset on ajettu taloudelliseen ahdinkoon. Alunperin, kun rahastoiva eläkejärjestelmä tehtiin, käytössä oli puhdas palkkaindeksi, joka nosti eläkkeitä saman verran kuin palkkaratkaisutkin. Näin eläkkeiden taso noudatti palkkakehitystä vuoteen 1976 asti. Silloin palkkaindeksi muutettiin puoliväli-indeksiksi (50/50). Tällä pyrittiin hillitsemään eläkemenojen kasvua ja varautumaan eläkerahastojen kautta tulevien eläkkeiden maksuun suurten ikäluokkien osalta.

Vuonna 2005 indeksi muutettiin taiteutuksi-indeksiksi (20/80), joka on nykyisin voimassa ja siitä on seurannut eläkkeiden kehityksen pysähtyminen kokonaan. Eläkerahastojen varat ovat kasvaneet tänä aikana yli 200 miljardiin euroon. Alkuperäistä tarkoitusta, turvata työaikana ansaittu tulotaso, ei noudateta. Tämän kahdenkymmenen vuoden (1995-2015) aikana taitettu indeksi on leikannut eläkkeiden ostovoimaa noin kak-

sikymmentä prosenttia. Eläkkeet ovat nousseet 46 % ja palkat 88% ja samalla eläkeläisten ostovoima on pudonnut alkuperäisestä 60 prosentista nykyiseen 40 prosenttiin. Se on paljon rahaa eläkeläisen taloudessa.

Eläkerahastojen varat on sijoitettu maailmalle erilaisiin rahamarkkinainstrumentteihin, kiinteistöihin ja osakkeisiin. Rahastojen tuotot vaihtelevat vuosittain, mutta ovat kuitenkin keskimäärin yli 10 miljardia euroa/vuosi. Eläkerahastojen historian aikana niistä ei ole otettu euroakaan eläkeläisten eläkkeisiin vaan vuosittaiset eläkkeet on maksettu työntekijöiden eläkemaksuilla ja rahastojen tuotoilla. Nyt on eläkerahastojen kasvattamisen sijasta nostettava eläkkeitä. Suomen eläkejärjestelmä voi hyvin, mutta eläkeläiset huonosti.

Hyvä asia kuitenkin on se, että valtion 3A luottoluokitusta pidetään yllä tällä valtavalla rahamassalla, vaikka rahat eivät ole valtion omaisuutta. Nyt on varaa muuttaa eläkejärjestelmän suuntaa. Eläkkeiden korotus olisi parasta mahdollista elvytyspolitiikkaa, eikä maksaisi valtiolle mitään.

Suomen Senioriliike on tehnyt uuden kansalaisaloitteen työeläkejärjestelmän korjaamisesta. Edellisen aloitteen eduskuntakäsittely osoitti, että kansanedustajat eivät edes tieneet, mistä asiassa oli kyse. Uusi eduskunta saa käsiteltäväkseen tämän aloitteen uudestaan. Toivottavasti eduskunnassa on silloin riittävästi seniori kansanedustajia, jotka ymmärtävät tämän asian. Valtio hyötyisi verotulojen kasvusta, kauppa vilkastuisi ostovoiman kasvaessa ja työllisyys paranisi. Parasta valtiontalouden elvytystä. Käykää arvoisat lukijat kannattamassa aloitetta. Työeläkkeellä olevat eläkeläiset kiittävät.

YRJÖ SCHAFETTEL

tamperealainen seniori

LUKIJALTA

Onko vanhusten hoito retuperällä?

On erinomainen asia, että VALVIRA eli sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on puuttunut yksityisten hoiva- ja palvelukotien hoitajamääriin. Istuvan hallituksen privatisointi eli kunnallisten palvelujen alasajo on mennyt liian pitkälle jo vuosia sitten. Onko se ikäluokka, joka sai aikaan maamme vaurauden ja hyvinvoinnin, ansainnut huonon ja kalliin kohtelun yksityisissä palvelukodeissa? Mielestäni ei.

Entinen puoluetoverini, kansanedustaja **Raimo Vistbacka** totesi eduskunnassa jo 18.9.2009, että ”Suomen lainsäädännöstä löytyy vahvemmat oikeudet lypsylehmien ja vankien ulkoiluun, kuin laitoksissa olevien vanhusten pääsy ulkoilmaan”.

Muutosta parempaan ei ole tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, kuten julkisuuteen tulleet epäkohdat kertovat. Olisiko tulevan eduskunnan ja hallituksen tehtävä jotain asiantilaa parantamiseksi?

KAUKO TUUPAINEN

eläkeläinen, Jyväskylä

ASIANAJOTOIMISTO
TAMMER-JURISTIT

Laadukasta ja asiakasläheistä palvelua vankalla kokemuksella ja näkemyksellä.

Asiantuntijamme apu elämäsi muutoksiin mm. avioliitto, avioero, huoltajuusasiat, testamentit, edunvalvontavaltakirjat jne.

Palvelemme arkisin klo 8.30–16.00 Tarjoamme myös aamu- ja iltai-koja.

Puh. 010 346 6640
info@tammer-juristit.fi

TASIANAJOTOIMISTO
TAMMER-JURISTIT OY

Toimistot Tampereella ja Helsingissä
www.tammer-juristit.fi

LUKIJALTA

Eläkeläisillä ystäviä vaalien alla?

Eri puolueet eduskuntavaalien alla haluavat saada ääniä myös eläkeläisiltä ja puhuvat paljonkin eläkeistä ja antavat lupauksia. Kansanedustajaehdokkaat puhuvat vauhdilla, mutta pelkään, että suurin osa heistä ei edes tiedä hitustakaan asioista, mistä puhe käy.

Eläke- ja sosiaalipolitiikka sekoitetaan. Asiat ja todelliset ongelmat väistävät vaaliteltoilla lupausten tulvaan, hernerokka ja kahvi maistuvat ja käristemakkaroita jonotetaan. Moni eläkeläinen on jälleen kerran pettynyt eläkkeiden todelliseen kehitykseen, kun posti on tuonut tietoja eläkkeiden muutoksista.

Kaikki elämisen kustannukset nousevat paljonkin, mutta tätä ei juurikaan tapahdu eläkkeissä ehkä muutamia senttejä lukuun ottamatta. Ostovoima heikkenee ja yhä useammat työaikanaan keskituloiset ovat vaarassa joutua todellisuudessa eläkeläisköyhyyteen. Samaan aikaan eläkeläisten verotus on korkea raippaveroineen.

Miksi todellisuus on tällainen? Eikö toteudukaan työeläkejärjestelmiä luotaessa ollut periaate eläkkeiden sitomisesta ansiotasokehitykseen ja sama vastaavasti eri yrittäjäeläkkeissä? Miksi eläkkeiden ostovoima heikkenee? Mielestäni perussyy on 1990-luvun puolivälissä taloudellisen lamanaikana käyttöön otettu ja tilapäiseksi tarkoitettu ns. leikattu eli tai-

tettu eläkeindeksi. Sen mukaan eläkkeet kehittyvät vain 20 prosentilla ansioteksin ja 80 prosentilla elinkustannusindeksinkehityksen mukaan.

Miksi tilapäisjärjestely on yhä voimassa? Tosiasiassa tuon järjestelyn aikana eläkkeet ovat jääneet ansiotason kehityksestä jo reilun kolmanneksen jälkeen. Tämän vuosikymmen alussa eläköityneetkin ovat menettäneet jo kymmenesosan suhteessa ansioittensa tason kehitykseen. Ei ole ihme, jos kansalaisten ostovoima vähenee ja työikäisiä sekä nuoria jää työttömiksi. Kansalaisten ostovoima olisi luontainen taloutta elvyttävä tekijä erityisesti palveluelinkeinojen ja kotimarkkinoiden osalta koko maassa. Asian todentamiseksi tästä tulisi tehdä puolueeton tutkimus.

Eläkeindeksin muuttamisella paremmin ansiotasoa seuraavaksi olisi monia talouselämää virkistäviä vaikutuksia. Työttömät saisivat työtä, työttömyysmenot ja nuorten syrjäytyminen vähenisivät, yhteiskunnan verotulot kasvaisivat ja luonnollisesti myös eläkevakuutusyhtiöt saisivat rahaa tuleviakin eläkkeitä varten. Samaan aikaan takuueläkkeitä ja pienimpiä kansaneläkkeitä tulisi nostaa ihan vastaavasta syystä.

LAURI OINONEN

TM, kansanedustaja 1999-2011 (kesk)
Keuruu

LUKIJALTA

Ikäihmisten syrjinnälle saatava loppu

Eläkeläiset ovat viime vuosina kokeneet jatkuvasti lisääntyvää syrjintää. Tätä hiljaista ja vähään tyytyväistä kansanosaa on saatu kurittaa ilman suuria ongelmia. He eivät kuitenkaan ole pukeutuneet keltaisia liivejä päälleen eivätkä he ole lähteneet kaduille tai eduskuntatalon eteen huutelemaan. Syytä siihen olisi ollut runsaasti.

Eläkeläisköyhyys on merkittävästi lisääntynyt. Noin 600 000 eläkeläisen eläketulot jäävät alle EU:n määrittelemän köyhyysrajan. Ns. suurten ikäryhmien sukupolvi nosti tämän maan hyvinvointivaltioiden joukkoon. Heidän unelmansa oli saada kohtuullinen toimeentulo siirtyessään eläkkeelle. Heille itse asiassa luvattiin työeläkettä 60-66% palkasta ja että eläkkeet sidotaan palkkaindeksiin siten, että ne seuraavat palkkojen kehitystä. Tämä uuttera sukupolvi teki työtä 30-50 vuotta ja maksoi työnantajensa kanssa eläkemaksuja voidakseen saada inhimillisen eläkkeellä olon jakson ja turvatuksen elintason pitkän uurastuksen jälkeen.

He saivat aikaan eläkerahastojen ryhmän, johon on jo kerätty yhteensä huikeat yli 200 miljardia euroa. Valtiolle ei pitänyt olla tähän mitään hallinta- tai määräämis-oikeutta, olihan potti hankittu ilman valtiontukea nykyisten eläkeläisten työllä eläkeyhtiöihin. Valtiovalta on laatinut kuitenkin useita lakeja, joilla on leikattu eläkeläisten eläkkeitä. Eläkeläiset, jotka

ovat olleet eläkkeellä 15-25 vuotta, saavat enää eläkettä jopa vain noin 25-35 % oman alansa nykyisistä palkoista. Eläkeläisiä on petetty. Eläkeyhtiöt ovat ryhtyneet pitämään kerättyjä eläkevaroja kuin ominaan.

Johtajia on lisätty ja heidän palkat kerotovat ahneudesta ja korruptioalttiudesta. Samanaikaisesti eläkeläiset, nämä työn sankarit, ovat köyhtyneet ja heitä on yhä enenevässä määrin toimeentuloluukuilla ja leipäjonoissa. Heistä on tehty yhteiskunnan kerjäläisiä. Tosiasiassa suurella joukolla eläkeläisiä ei ole varaa monipuoliseen ruokaan tai tarvittaviin lääkkeisiin.

Eläkeläisiltä 200 miljardin euron ”puhallus” on aikamme törkeimpiä ryöväyksen kaltaisia toimia. Varojen jakamista asianmukaisesti eläkkeisiin on estetty myös sillä perusteella, että Suomi tarvitsee nämä 200 miljardia eläkevaroja EU:n edellyttämiin vakuusvarantoihin valtion lainojen takia. Nyt siis eletään vielä eläkeläisten hankkimilla varoilla mukavasti velaksi. Eläkeläisten pettämisestä on tultava kuitenkin loppu. Ikäihmisiä syrjiviä lakeja ei eduskunnan enää pitäisi laatia. Nyt on tehtävä eläkkeisiin tuntuvat tasokorotukset ja eläkkeiden on seurattava entistä paremmin nykyisiä palkkoja ja elinkustannuksia.

REIJO KAUPPILA

valtiotieteiden tohtori Tampereelta

Vähän enemmän aikaa yhdessä

Punaiset laivat vievät merelle ja maihin päiväksi tai pariaksi! Herkuttele kiireettömästi, ota tanssiaskeleita orkesterien tahtiin, lepää mukavissa hyteissä ja osta tuliaisia itsellesi ja läheisillesi. Alkuviikon lähdöt ovat erityisen edukkaita ja tarjolla on takuuvarmasti ikivihreitä hittejä tanssilattialla.

Edullisin seniorihinta netissä.
Varaa vikingline.fi
tai soita myyntipalveluumme,
puh. 0600 41577
(2,01 €/vastattu puhelu + pvm./mpm.).
Paikkoja on rajoitetusti.
Pidätämme oikeuden muutoksiin.

ISTOCKPHOTO

Vanhusasiavaltuutetun virkaa ajettu vuosikymmen

VANHUKSET TARVITSEVAT PUOLESTAPUHUJAN JA LAINSÄÄDÄNNÖN VAHVISTAMISTA HYVÄN HOIDON TURVAAMISEKSI

Suomen Senioriliike on toimintansa alusta lähtien pitänyt vanhusasiavaltuutetun viran perustamista yhtenä keskeisistä tavoitteistaan. Ikäsyrynnästä ja laiminlyönneistä kertovat monet tutkimukset. Iäkkäisiin kuuluu paljon kansalaisia, jotka eivät jaksaa, pysty tai osaa taistella omien oikeuksiensa ja ihmisarvonsa puolesta. Senioriliike on korostanut, että valtakunnallisella tasolla tarvitaan vanhusasiavaltuutettu toimistoinen, joka seuraa iäkkäiden ja vanhusten oikeuksien toteutumista, toimii syrjiviä asenteiden ja käytäntöjen poistamiseksi sekä ottaa kantaa, toimii asiantuntijana ja tekee parannusehdotuksia.

Työtä vanhusasiavaltuutetun viran puolesta

Senioriliikkeen toiminnan alkaessa järjestettiin nimien suurkeräys vetoomukseen vanhusasiavaltuutetun viran perustamisen puolesta. Kansalaisaloitepalvelua ei silloin vielä ollut, joten Senioriliikkeen jäsenet tekivät jalkatyötä ja saivat 46 355 nimeä vetoomukseen. Se luovutettiin silloiselle peruspalveluministeri **Paula Risikolle**. Asiaa ajettiin niin ikään vanhushuolulain valmistelun yhteydessä.

Viime vuonna 2013 kerättiin taas adressi viran perustamiseksi. Vetoamus asiasta luovutettiin peruspalveluministeri **Maria Guzenina-Richardsonille** huhtikuussa 2013.

Viime vuonna oli liikkeellä lääkäri **Tiina Tuomela**, joka kansalaisaloitteen kautta nosti viran perustamisen taas esille. Senioriliike tuki aloitetta ja oli mukana Helsingissä 4.9.2018 järjestetyssä mielenosoituksessa asian puolesta. Tapahtumassa valtuutetun viran perustaminen sai myönteistä palautetta kaik-

kien puolueiden edustajilta. Kansalaisaloite sai lähes 42 000 kannatusta. Kun 50 000 rajaa ei ylitetty aloite pääsy eduskunnan käsittelyyn.

Eduskunnan puhemies Paula Risikko on ehdottanut, että vanhusten oikeuksien valvonta ja edistäminen osoitetaan eduskunnan oikeusasiamiehen erityistehtäväksi.

- Perustelen esitystäni sillä, että oikeusasiamiehellä on laaja toimivalta ja tiedonsaantioikeus, monipuoliset toimintatavat ja tehokkaat mahdollisuudet puuttua lainvastaiseen tai virheelliseen menettelyyn, sanoo puhemies Risikko.

- Eduskunnan oikeusasiamiehellä on sekä toimivalta puuttua että nostaa esille kehittämiskohteita, toisin kuin erillisellä vanhusasiavaltuutetulla. Ehdotettu vanhusasiavaltuutettu jäisi oikeusasiamieheen verrattuna väistämättä heikommaksi toimijaksi.

Risikko ei pidä nykyisiä valtuutettuja turhina.

- Esitykseni sai laajaa kannusta, mutta myös kysymyksiä mm. olenko sitä mieltä, että nykyiset valtuutetut, kuten lapsiasiavaltuutettu, ovat turhia? En tietenkään pidä heitä turhina, mutta minulle olennaista on toimivalta. Sen lisäksi, että nostaa esiin epäkoh-
tia, tulee olla myös toimivalta puuttua niihin. Eduskunnan oikeusasiamiehellä on mahdollisuudet molempiin toimiin.

- Oikeusasiamiehen toiminnassa on jo nyt pyritty painottamaan vanhusten oikeuksien ja kohtelun valvontaa. Laillisuusvalvonnassa pyritään erityisesti turvaamaan, että jokainen ikääntyvä henkilö saa perustuslaissa turvatut välttämättömän hoivan ja huolenpidon sekä riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut.

- Oikeusasiamies ylimpänä laillisuusvalvo-

jana voi puuttua sellaisiin asioihin, joihin erityisvaltuutetuilla ei ole toimivaltaa. Käytännössä esimerkiksi lapsiasiavaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu ovatkin pyytäneet oikeusasiamiestä puuttumaan havaitsemiinsa puutteisiin ihmisten kohtelussa tai oikeuksien toteutumiseksi, Risikko toteaa.

Risikko toteaa lisäksi, että oikeusasiamiehen kanslian yhteydessä toimiva ihmisoikeuskeskus täydentää ja tukee oikeusasiamiehen toimintaa. Se edistää perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvää tiedotusta, kasvatusta, koulutusta ja tutkimusta sekä näihin liittyvää yhteistyötä, laatimalla selvityksiä, aloitteita ja lausuntoja perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi ja toteutumiseksi.

- Vanhusten oikeuksien valvomisen ja edistämisen antaminen oikeusasiamiehelle erityistehtäväksi edellyttää lain muutosta ja resurssien lisäämistä. Toisaalta jo pienellä voimavarojen lisäyksellä toiminnan volyymin ja vaikuttavuutta on mahdollista lisätä merkittävästi.

- Vanhusasiavaltuutettua on vuosien saatossa esitetty ja olen samaa mieltä, ikäihmiset tarvitsevat oikeuksiensa valvojan ja edistäjän, sanoo puhemies Risikko. Antamalla tämä tehtävä eduskunnan oikeusasiamiehelle saataisiin vahvempi toimija vanhusten puolesta. Ja lisäksi tämä organisaatio on jo olemassa.

Mitä sanoo kansalaisaloitteen vireillepanija Tiina Tuomela

- Oikeusasiamiehellä ei ole riittävästi resursseja tälläkään hetkellä. Ikäihmisille tulee saada puolestapuhuja, joka on perehtynyt juuri heidän asioihinsa. Samoin kuin lapsiasiavaltuutettu tekee. - Ja on se kumma että elintarvikevaltuutetun virka kyllä perustet-

tiin, mutta vanhuksille ei, sanoo lääkäri Tiina Tuomela.

Miten on resurssien laita?

Riittävätkö oikeusasiamiehen resurssit nykyisten tehtävien lisäksi?

Seniorilehti sai oikeusasiamies **Petri Jääskeläisen** ja apulaisoikeusasiamies **Maija Sakslinin** 9.1.2019 päivätyn muistion, jossa kuvataan oikeusasiamiehen tehtäviä ja resursseja.

Muistiossa todetaan, että oikeusasiamiehen toiminnassa on jo nyt pyritty aikaisempaa enemmän painottamaan vanhusten oikeuksien ja kohtelun valvontaa. Vanhusten oikeudet -asiaryhmälle on määrätty oma pääesittelijä ja esimerkiksi tarkastustoimintaa vanhusten hoitopaikkoihin on lisätty.

Eduskunta on myöntänyt oikeusasiamiehen kanslian vuoden 2019 toimintamenojen määrärahoihin 250 000 euroa käytettäväksi ikäihmisten oikeuksien toteutumisen valvontaan ja edistämiseen.

Vanhusasiavaltuutettu voi tehdä paljon vanhusten hyväksi

Lapsi-asiavaltuutettu **Tuomas Kurttila** kannattaa vanhusasiavaltuutetun viran perustamista. Hän on aktiivisesti esiintynyt lasten oikeuksien puolesta sekä mediassa että erilaisissa tilaisuuksissa. Seniorilehti kysyi Kurttilalta, miten hän näkee mahdollisuutensa vaikuttaa lasten oikeuksien edistämiseksi ja väärinkäytösten vähentämiseksi?

- Vaikutusmahdollisuudet riippuvat siitä, miten aktiivisesti itse toimii rakentaen käsitystä tämän ajan tarpeista ja ongelmista sekä tekee esityksiä näiden asioiden korjaamiseksi. Annan vuosittain lausuntoja ja aloitteita muun muassa lainsäädäntötoimiksi, kymme-

Ajattelen, että lapsiasiavaltuutetun toimisto ja vanhusasiavaltuutetun toimisto tekisivät läheistä yhteistyötä. Omassa mielessäni olen hahmotellut ikäpolitiikkaa, sellaisen aika olisi nyt.

nittäin. Minulla on erinomainen toimisto, jossa on viisi valmistelijaa, ja vahva asian-tuntijaverkosto.

- Koen vaikutusmahdollisuuteni hyviksi. Viime vuonna sain kansalaisilta yli 1000 yhteydenottoa monissa lasten hyvinvoinnin asioissa. Toimintamme on viimeisten viiden vuoden aikana johtanut useisiin konkreettisiin lainsäädäntö- ja kehittämistoimiin, vastaa Kurttila Seniorilehden kysymyksen.

Miten konkreettisesti voitte vaikuttaa päätöksentekoon, millä keinoin, millä välineillä?

- Pääsääntöiset välineeni on säädetty lailla eli ne ovat vuosittainen Vuosikirja, jonka annan valtioneuvostolle valitusta aiheesta, johon toimistoni on syventynyt edellisen toimintavuoden aikana. Esityksestäni lakiin lapsiasiavaltuutetusta säädettiin kertomuksen antaminen eduskunnalle. Tämä annetaan neljän vuoden välein, ensimmäisen kertomuksen annoin viime vuonna. Parhaillaan eduskunnassa on valmistelussa tähän liittyvä mietintö.

- Päävaatimukseni on kansallisen lapsistrategian valmistelu Suomelle. Tähän suuntaan ollaan etenemässä. YK:lle annan raportin, kun Suomi antaa oman määraaikaisraporttinsa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanosta. Valtion raportin rinnalle tarvitaan tietynlaista kriittistä tulokulmaa. Muutoin valtiot kertoisivat niin sanotusti ummet ja lammet, tätä on havaittavissa Suomestakin. Näiden ohella annan lausuntoja, aloitteita ja teen tiedotteita ajankohtaisista asioista. Konkreettisesti vaikutamme myös kouluttamalla muun muassa säädösvalmistelijointa, sanoo Kurttila

Olisiko oikeusasiamies parempi vanhususten asioiden ajaja? Mikä on tässä asiassa näkemyksenne?

- Näkemykseni on, että parhaimmillaan eri viranomaiset voivat yhdistää viisaasti voimiaan. Erilaiset profiilit ja toimivallat tukevat toisiaan, muodostavat kokonaisuuden. YK on suosittelut, että Suomessa eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja lapsiasiavaltuutettu tekevät yhteistyötä. Näin teemme. Tästä johtuen olen pitänyt hyvänä työnjakoa, jossa eduskunnan apulaisoikeusasiamies tutkii yksittäisiä tapauksia yleisemmän arviointi- ja seurantatyön ollessa taas lapsiasiavaltuutetun painopisteenä, sanoo Kurttila

- Vanhusasiavaltuutetun perustaminen on tärkeää, jotta tämänkaltaisen asiakokonaisuus perustana todelliset kansalaisten huolet ja ilmiöt alkaa Suomeen muodostumaan. Ajattelen, että lapsiasiavaltuutetun toimisto ja vanhusasiavaltuutetun toimisto tekisivät läheistä yhteistyötä. Omassa mielessäni olen hahmotellut ikäpolitiikkaa, sellaisen aika olisi nyt.

- Suomen päättäjien on vaikutettava aktiivisesti, jotta maailmaan syntyi YK:n puitteissa vanhusasioiden yleissopimus. Se olisi tärkeä perusta vanhusasiavaltuutetulle. Norjalaiset perustivat lapsiasiavaltuutetun tehtävän 1980-luvun alussa ensimmäisenä maailmassa. Nyt Suomella olisi mahdollisuus tehdä historiaa perustamalla vanhus-

Oikeusasiamiehen tehtävät

Oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että kaikki viranomaiset ja julkista tehtävää hoitavat yksityiset toimijat noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Oikeusasiamiehen keskeiset toimintamuodot ovat kanteluiden ja omissa aloitteiden tutkinta, tarkastusten toimittaminen ja lausuntojen antaminen.

asiavaltuutetun tehtävä. Sen tarve on suuri, sanoo lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila.

Sanktiot laaturikkomuksiin

Professori emerita **Sirkka-Liisa Kivelä** on toiminut vanhusten hoidon kehittämissen puolesta yli 40 vuoden ajan ja konkreettisesti sekä kansalaisten kertomien kuvausten ja tutkimustulosten perusteella nähnyt pitkäaikaisen hoidon heikkene- misen 2000-luvulla ja heikkenemisen jat- kumisen 2010-luvulla.

- En usko tilanteen paranevan kansalaisten vaatimusten ja nykyisen valvonnan kautta. Vanhuspalvelulakiin tarvitaan nykyistä tarkemmat määräykset vanhus- ten pitkäaikaisen hoidon laadusta. Laadun nykyistä tarkempi määrittely edistäisi kansalaisten mahdollisuuksia ja rohkeutta viedä oikeuteen niitä rikkomuksia, joita pitkäaikaishoidossa tapahtuu. Lisäksi tarvitaan lakiin perustuvat sanktiot vanhus- palvelulain rikkomuksille.

- Hoitoa tarvitsevien pääsy sairaaloihin ja terveyskeskuksiin on nopeutunut ja parantunut, kun terveydenhuoltolakiin on lisätty määräykset hoitoon pääsyn ai- katauluista ja hoitoon pääsyn viivästy- miseen on liitetty sanktioiden mahdolli- suudet ja näitä taloudellisia sanktioita on todella sovellettu. Vastaavasta sanktiome- nettelystä todennäköisesti on hyötyä van- hususten pitkäaikaisen hoidon laadun saa- misessa sivistysvaltion hoidon tasolle, sanoo Kivelä.

Sirkka-Liisa Kivelä vaatii myös van- hususten hoidon rajoitustoimenpiteitä kos- kevan lain säätämistä viimeinkin. Se on ollut vuosikausia valmisteilla.

- Tarvitaan valvova viranomainen, jolla on valtaa määrätä sanktioita ja muita seu- raamuksia lakien rikkomuksista. Mielestäni eduskunnan oikeusasiamies on paras viranomainen tähän. Ehdotan oikeusasia- miehen toimenkuvan laajentamista van- hususten oikeuksien ja hoidon valvonnassa sekä toimiston henkilökunnan määrän li- säämistä.

EEVA KAINULAINEN

TAMPERE FILHARMONIAN KEVÄT

Pe 15.2. klo 19 Tuomiokirkko
Barokkikonsertti: HYPNOOTTINEN PASSACAGLIA
Matias Häkkinen, cembalo
Mm. Purcellin, Monteverdin, Pärtin, Bachin ja Muffatin musiikkia.

To 21.2. klo 18
Pe 22.2. klo 18 Pieni sali
Lastenkonsertti I ja II: ELÄINTEN KARNEVAALI
Eero Lehtimäki, kapellimestari
Satu Sopanen, kertoja
Saint-Saëns: Eläinten karnevaali
Soitinesittelyjä konsertin jälkeen
Ikäsuositus vähintään 3 vuotta.
Kaikki liput 10 €

Yhteistarjous lastenkonserttiin ja Muumimuseoon, liput yht. 18 €/aikuinen, 12 €/lapsi (norm. 22/16 €)
Tampere-talon lipunmyynnistä

Pe 8.3. **K L T KK**
VIRTA JA TULILINTU
Cathrine Winnes, kapellimestari
Mackenzie Melemed, piano
Bacewicz: Orkesterialkusoitto
Palmgren: Pianokonsertto nro 2 ”Virta”
Boulanger: D'un soir triste (Surullinen ilta)
Stravinsky: Tulilintu

Pe 15.3. **K L T**
OTA KIINNI JOS SAAT
Santtu-Matias Rouvali, kapellimestari
Jess Gillam, saksofoni
Villa-Lobos: Fantasia sopraano- saksofonille, jousille ja käyrätorville
Williams: Escapades alttosaksofonille ja orkesterille elokuvasta Catch Me If You Can
Brahms, ork. Arnold Schönberg: Pianokvartetto nro 1

Pe 29.3. **K L T**
EROICA
Miguel Harth-Bedoya, kapellimestari
Tšaikovski: Italialainen kapriisi
de Falla: Kolmikolkkahattu, osia sarjoista 1 ja 2 (Harth-Bedoyan kokoelma)
Beethoven: Sinfonia nro 3 ”Eroica”

Su 31.3. klo 15 Pieni sali
FAUNIEN ILTAPÄIVÄ
Adams, Ruskeepää, Schubert
Liput 12/6 €

Pe 5.4. **K L T KK**
EXULTATE, JUBILATE!
Santtu-Matias Rouvali, kapellimestari
Mari Eriksmoen, sopraano
Webern: Passacaglia op. 1
Mozart: Exultate, jubilate
Mahler: Sinfonia nro 4

Pe 12.4. **L T**
Loud Silents Festival: LAULU TULIPUNAISESTA KUKASTA
Günter Buchwald, kapellimestari
Stiller: Laulu tulipunaisesta kukasta (1919)
Valtonen: Uusi musiikki elokuvaan Laulu tulipunaisesta kukasta, kantaesitys, Tampere Filharmonian tilaus

To 18.4. **L**
Kiirastorstain konsertti: SIELUNMESSU JA GRAALIN MALJA
Andrew Gourlay, kapellimestari
Monica Groop, mezzosopraano
Tommi Hakala, baritoni
Tampereen Filharmoninen Kuoro
Durufle: Requiem
Wagner: Parsifal-sarja, koonnut Andrew Gourlay

To 25.4. **L**
Pe 26.4. **K L T**
MIEKKATANSSI
Santtu-Matias Rouvali, kapellimestari
Nemanja Radulović, viulu
Hatšaturjan: Sarja orkesterille musiikista näytelmään Naamiaiset
Hatšaturjan: Viulukonsertto
Hatšaturjan: Musiikkia baletista Spartacus

Su 28.4. klo 15 Pieni sali
FAUNIEN ILTAPÄIVÄ
Babajanian, Schnittke, Mozart
Liput 12/6 €

Ke 1.5. klo 13 ja 15
VAPPUKONSERTTI I JA II
Petri Komulainen, kapellimestari

Pe 10.5. **K L T**
UUESTA MAAILMASTA
Christopher Seaman, kapellimestari
Paavali Jumppanen, piano
von Weber: Oberon-alkusoitto
Beethoven: Pianokonsertto nro 5 ”Keisarikonseritto”
Dvořák: Sinfonia nro 9 ”Uudesta maailmasta”

To 16.5. **K L T KK**
MAYOJEN YÖ
Santtu-Matias Rouvali, kapellimestari
Revueltas: La Noche de los Mayas (Mayojen yö)
Šostakovitš: Sinfonia nro 15

To 23.5. **K L T**
SUURI JA KAUNIS
André de Ridder, kapellimestari
Tanja Tetzlaff, sello
Chin: Sellokonsertto
Schubert: Sinfonia nro 9 C-duuri ”Suuri”

Ke 29.5. **L**
AVARUUSSEIKKAILU 2019
Petri Komulainen, kapellimestari
Linnunradan loistavinta musiikkia mm. Star Warsin sävelistä Holstin Planeettoihin

Ke 5.6. **L**
Tampereen Sävel: FILHARMONINEN CLUB FOR FIVE
Ville Matvejeff, kapellimestari
Lauluyhtye Club For Five

Muutokset mahdollisia. Konsertit klo 19 Tampere-talon Isossa salissa ellei toisin mainita.

Liput 27/20/12/6 € ellei toisin mainita.

Tampere-talon lipunmyynti, www.lippu.fi, Lippupisteen myyntipisteet ja Kulttuurimymälä Aplodi

K Kausikorttisarjan konsertti **L** Konsertissa on lapsiparkki 3-12-vuotiaille (6/8 €)
T Teokset tutuiksi -tilaisuus klo 18 Tampere-talossa
KK Kurkistus kenraaliharjoitukseen Tampere-talossa klo 9.45 alkaen. Liput aulasta tapahtumapäivänä 5 € (käteinen).

WWW.TAMPEREFILHARMONIA.FI

RAIKKAITA AJATUKSIA JA VAHVAA MOTIVAATIOTA SENIORILIIKKEEN HALLITUKSEEN

Uudet hallituksen jäsenet esittäytyvät

Mikä motivoi ja miksi ihminen haluaa liittyä Senioriliikkeeseen ja vaikuttaa sen hallituksessa vanhusten elämään. Seniorilehti kysyi tätä uusilta hallituksen jäseniltä, joka valittiin syyskokouksessa 2018.

Yhdistykseen Senioriliike - Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry:een liittyminen on arvovalinta, jonka syvällisyys paljastuu uusien hallituksen jäsenten vastauksista.

Tehtävät hallituksessa

Suomen Senioriliikkeen uusi hallitus valitsi 14.12. kokouksessaan varapuheenjohtajik-

si **Esa Fagerlundin** ja **Sari Tanuksen**. Puheenjohtaja on **Kimmo Kiljunen**.

Uuden hallituksen muusta työnjaosta päätettiin seuraavaa: Pääsihteerinä toimii **Aila Koivisto-Junni**, taloudenhoitajana **Heikki Ranki** ja viestinnästä vastaa **Maarit Peltomaa**, Hoivaryhmään valittiin **Erkki Vauramo**, Sari Tanus, Aila Koivisto-Junni ja **Hannele Saxelin**, joka on ryhmän

kokoonkutsuja. Asumisasiat ovat Esa Fagerlundin vastuualueena. Kansantalous- ja eläkeasioiden ryhmään kuuluvat Kimmo Kiljunen, Heikki Ranki ja **Reijo Vuorento**. Reijo Vuorenon vastuualueena ovat lisäksi kunta-asiat ja Pohjoismaat. Seniorilehden päätoimittajana jatkaa **Heli Stenvall**.

Aila Koivisto-Junni
pääsihteeri

Pääsin eläkkeelle opetusaltalta 3,5 vuotta sitten. Päiväni alkoivat täyttyä huolehtimalla äidistäni ja hänen asioistaan. Lumisena pakaspäivänä äiti meni varoituksista huolimatta ulos, kaatui ja käsi murtui. Siitä alkoi hänen alamäensä, joka loppui viime kesänä.

Minulle tulivat tutuksi kotihoidon palvelut, ensiapu, kuntoutussairaala, keskussairaala ja lopuksi tehostettu palveluasuminen. Tällöin huomasin, kuinka avuttomia vanhat ihmiset ovat kaikkien palvelujen ja byrokratian keskellä.

Vanhana ja sairaana ei yksin jaksaa. Jos sinulla ei ole omaista, joka taistelee puolestasi, jätät heitteille. Pidän äitini puolista, mutta siitä ei juuri kiitetty. Äidilenikin oli valittu ”kun se teidän tytär aina valittaa kaikesta”. Vain yksi kuntoutussairaalan pitkäaikaisosaston hoitaja sanoi minulle, että on tosi hyvä, kun jaksan pitää äitini puolta.

Sitten äiti kuoli kesällä. Syksyllä sain FB-mainoksen, jossa luki: Arvokkaan vanhenemisen puolesta. Se kolahti. Liityin heti Senioriliikkeeseen, ja kun liikkeeseen vielä etsittiin uutta pääsihteeriä, hain paikkaa ja tulin valituksi.

Itse en puolusta vanhusten kohdalla hokemaa ”koti on ihmisen paras paikka”, toisaalta en myöskään kannata isoja hoitoyksiköitä, joissa selväjärkiset, kuten äitini, ja dementikot ovat sekaisin. Kannatan pienempiä kodinomaisia hoitoyksiköitä, joissa vanhus todella on subjekti, jonka tarpeet ja toiveet otetaan vakavasti ja tosissaan. Sellaisia, joissa omaisiakin arvostetaan eikä vain pidetä hankalina kiusankappaleina. Näitä asioita toivon voivani edistää Senioriliikkeessä.

Maarit Peltomaa
TeM, näyttelijä, näyttämöaineiden opettaja, esiintymis- ja vuorovaikutusvalmentaja.

Olen 54-vuotias näyttelijä, näyttämöaineiden opettaja, vuorovaikutus- ja esiintymisvalmentaja. Olen työskennellyt monen eri-ikäisen ja erilaisen ihmisen kanssa yhteistyössä useiden vuosien ajan.

Äitini sairastuttua tammi-kuussa 2018, olen saanut nähdä läheltä sekä ikäihmisen sairaanhoitoa että palvelutaloasumista. Näen myös, miten paljon kehittävää vanhushoidossa olisi ja miten paljon yhteiskuntamme pitäisi siihen panostaa.

Äitini palvelukodille olen tarjonnut ajatuksia ja toimenpiteitä, kuinka omaa osaamistani ja panostani voisi käyttää. Tämä on teko. Me kaikki voisimme miettiä, kuinka omaa osaamistaan voisi tarjota vanhushoivaan.

Miksi olen tämän ikäisenä liittynyt Senioriliikkeen jäseneksi? Suomen Senioriliike- Arvokkaan Vanhenemisen Puolesta Ry, - on minulle tärkeä kanava vaikuttaa, jakaa ja saada tietoa vanhusasioista. Saan ryhmässämme vertaistukea, liikkeen kautta saamme jaettua tietoa laajemmin. Mitä enemmän joukkomme kasvaa, sitä enemmän me voimme vaikuttaa. Keski-ikäiset ystäväni, tuttavat, kollegat, eivät välttämättä muista, että me olemme tulevaisuuden vanhuksia. Meidän tulevaisuudesta voimme päättää jo nyt.

Kansalaisaloittemme ”Eläkeläisten lakisääteisen köyhymiskiirteen katkaiseminen” kannattaisi meistä jokaisen allekirjoittaa. Se on tulevien eläkeläisten eduksi. Lakimuutoksella saisimme eläkkeemme riittämään palveluihin, laadukkaampaan elämään ja toivottavasti hyvään vanhushoivaan.

Hannele Saxelin
toimittaja, sosionomi

Itse noin 60-vuotiaana naisena, äitinä, täysi-ikäisen nuoren isoäitinä ymmärtää, että enemmän on takana kuin edessä ja sitä suhtautuu asioihin hyvin eri tavalla kuin nuorempana. Silti tuntuu että ”sielu käy rippikoulua”, olo ei tunnu vanhalta.

Elämäkokemusta, työ- ja koulutuskokemusta on kattunut, jota voi hyödyntää monin tavoin ja siksi on raakaa huomata miten Suomessa jyllää rajusti ikärasismi. Siltä ei vältty kukaan yli 40-vuotias ja silti meidän jokaisen pitäisi saada olla hyväksyttyjä ihan kaiken ikäisinä, ”vauvasta vaariin” eri elämänvaiheissa.

Minulla on syvä kunnioitus heitä kohtaan, jotka ovat puolustaneet maataamme, rakentaneet meille pohjan, jolle Suomen yhteiskuntarakenteen perustuu ja haluan osaltani viedä ”viestikapulaa” kristittyinä Suomen kansalaisena.

Suomen sosiaalipoliittisia arvoja ei saa rikkoa, mutta niitä on murennettu ja murennetaan. Suunta on globaalisti eli maailmanlaajuisesti huolestuttava. Tuntuu, että vain raha ratkaisee niin Suomessa kuin muualla ja kuitenkin kaiken keskellä jalkoihin jää itse ihminen, omine iloineen, suruineen ja toiveineen.

Ilman Sinua ja minua ei ole Suomea, ei mitään yhteisöä. Sosiaalipoliittikka tarkoittaa julkisia toimia, joilla pyritään takaamaan väestölle kohtuullinen elintaso, turvallisuus ja viihtyvyys. On tärkeää nostaa esiin yhteiskunnan ja ihmisen omia arvoja.

Meillä on jokaisella oikeus omannäköiseen elämäämme, terveenä, sairaana, vahvana, heikkona, kaiken ikäisenä. Meillä on myös oikeus tukeen, turvaan ja hoivaan sitä tarvitessamme, sillä olemme maksaneet ja maksamme veroja elämämme loppuun asti.

Sari Tanus
kansanedustaja, erikoislääkäri

Kunnioitus ikäihmisiä kohtaan kasvoi jo lapsuudessa isovanhempieni vaikutuksesta. Lääkärin työssäni olen tavannut paljon senioreita ja kuullut lukemattoman määrän elämäntarinoita. Samalla on käynyt ilmi selväksi, että monien epäkohtien korjaamiseksi, arvokkaan vanhuuden toteutumiseksi tarvitaan konkreettisia toimia.

Ikäihmiset ovat sitkeällä työlään rakentaneet tämän maan. Mielestäni iso osa kansalaisista ei kuitenkaan riittävästi ymmärrä heidän merkitystään. Ikäihmisten arvostusta ja kunnioitusta on saatava huomattavasti parannettua. Se edesauttaisi myös käytännön epäkohtien nopeampaa korjaamista. Senioreilla on myös valtavasti asiantuntemusta ja kokemusta, mikä pitäisi saada esille.

Ikäihmisten tarpeista on huolehdittava paljon nykyistä paremmin niin sairaanhoidon, hoivan, kuntoutuksen, muun tarvittavan avun ja tuen kuin taloudellisen toimeentulonkin suhteen. Eläkeläisköyhyys on nujerrettava, saatava pieniä eläkkeitä korotettua, huolehdittava eläkkeiden tason pysymisestä ja eläkkeiden verotuksen korjaamisesta oikeudenmukaisemmaksi. Yksinäisyys senioreiden keskuudesta on saatava minimoitua.

Puhuin eduskunnassa taiteutun indeksin poistamisen puolesta. Olin ainut kansanedustaja, joka sitä monien eläkeläisyhtiön vastavyörytyksestä huolimatta kannatti. Kompromissina esitin jo tuolloin puoliväli-indeksiä, mutta valitettavasti aloite ei edennyt.

Asian eteen on tehtävä työtä. Kansalaisaloite tarvitsee välittömästi lisää kannattajia - ja eduskunta tarvitsee senioreiden asioista huolehtivia edustajia.

Reijo Vuorento
apulaisjohtaja, Kuntaliitto

Olen pitkään ollut tekemisissä julkisen- ja erityisesti kuntatalouden kanssa pääosin kuntaliitossa, mutta myös VM:ssä. Onpa työuraani mahtunut myös jakso Ruotsin kuntaliitossa.

Tuolloin tutustuin erityisesti pohjoismaisiin hyvinvointimalleihin ja käytäntöihin.

Näkemykseni on, että erityisesti ikäihmisten palveluissa ja toimeentulossa Suomella on paljon parannettavaa.

Monelle ikäihmiselle elämän arki on niukkaa, eläkeläisköyhyys on tosiasia ja osa joutuu selviytyäkseen hakemaan apua leipäjonoista. Elämää vaikeuttavat hyvin korkeat asiakas - ja palvelumaksut.

Suomessa ikäihmisen koko elämäntyö saattaa mennä yhteiskunnan erilaisiin maksuihin elämänsä loppuvaiheessa.

Kaikista ikäryhmistä seniorien asema Suomessa on eniten jäljessä pohjoismaisessa vertailussa.

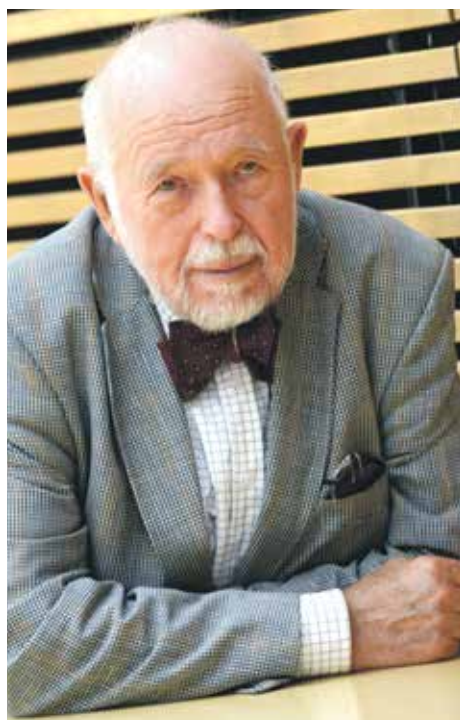
Työstä eläkkeelle jääneet ovat ainoa ryhmä, joka lakisääteisesti köyhtyy. Tämäkin vaatii korjausta.

Myös yhteiskunnallinen ilmapiiiri on koventunut - ikärasismia esiintyy niin työelämässä kuin vaikkapa mediassa

Ikäihmiset nähdään usein yhteiskunnan taakkana, vaikka useimmilla olisi paljon annettavaa.

Nykyiseen menoon tarvitaan muutosta suuntaan, jossa kaikilla on ihmisarvo ja oikeus kohtuulliseen toimeentuloon ja palveluihin.

Mielestäni Senioriliikkeellä on hyvät tavoitteet ja hyvä ote asioihin. Siksi liityin Senioriliikkeeseen.

MERJA OJALA

Kuntoutuksella hyviä elinvuosia vanhuksille

Vanhuspalvelujen tarvetta analysoitaessa Suomi jakaantuu kahtia. Maaseudulla syntyneen suuren ikäluokan nuoriso muutti kaupunkeihin. Jäljelle jäänyt suuren ikäluokan synnyttänyt sodanjälkeinen sukupolvi on nyt poistumassa. Noin 40 kunnassa Yli 75v. vanhusten määrä vähenee vuoteen 2025 mennessä. Samalla palvelutarve pienenee ja järjestelmästä vapautuu resursseja.

Ongelmana on, onko ikä oikea palvelutarpeen mittari vai kuvaisiko elämän päättymisen tarvetta paremmin. Eliniän piteneminen on pääosin tervettä aikaa (90%) ja vain pieneltä osin (10%) raihnaista aikaa. Ennen elämän päättymistä ihmiset ovat noin vuoden sairaita eikä siinä ole suuria aluevaihteluita.

Kun vertaamme vuoden 2015 väestöennusteen avulla päätymisien lukumäärän kehittymistä eri kunnissa ja otamme vertailukohteeksi vuoden 2019 ennustetun tilanteen, niin noin 176 kunnassa elämän päättymien määrä joko pienenee tai säilyy samana vuoteen 2025 mennessä ja vastaavasti vuoteen 2035 näitä kuntia on vähemmän 106. Näissä maaseutukunnissa ikääntymisen huippu on siis nyt eikä tulossa vasta 10 vuoden päästä. Maaseudulla joudutaan purkamaan palvelujärjestelmää, koska sille ei enää ole tarvetta.

Tulevat vanhukset elävät kasvukeskuksissa

Suuren ikäluokan poistuminen koskee siis erityisesti kasvukeskusten ympäristöjä. Vuoden 2019 tasoon verrattuna, vuonna 2025 elämän päättymisten määrän ennustetaan kasvavan 15 kunnassa yli 15 %, mutta vuonna 2035 näitä kuntia on jo yhteensä 99. Näistä kuolemien kasvu oli yli 30 % vain 38 kunnassa. Nämä kunnat sijaitsevat kasvukeskusten ympärillä eli ikääntyminen on esisijaisesti

paikallinen kasvukaupunkien ongelma. Merkitsevä osa maata jatkaa toimintaa ilman suurta ikääntymisen ongelmia.

Osana projektia Pohjois-Karjalassa suoritettiin vanhustenhuollon käytössä olevien tilojen kartoitus. Ongelmia löytyi. Kuntoutusmahdollisuudet puuttuvat lähes kaikista terveyskeskuksista. Yksi noin 15 laiteella varustettu täydellinen kuntoutussali oli ollut jo vuosia käyttämättä, koska pohjakerrokseen ei päässyt kuin kapeita rappuja pitkin. Kuntoutuksen asemaa tulee tarkastella alueellisenä kokonaisuutena.

Kuntoutusta ja parempaa asumista

Kuntoutuksella on keskeinen rooli ikääntymisen hallinnassa. Tavoitteena on ollut, että 92 % yli 75-vuotiaista asuisi itsenäisesti kotona. Tämä taso merkitsisi, että nykytilanteeseen verrattuna tarvitaan noin 23 000 lisäpaikkaa ja voidaan sulkea 990 paikkaa kunnista, joista vanhuksset vähenevät.

Jos onnistutaan, kuten Eksoten esimerkki osoittaa, pääsemään kuntoutuksen avulla tasolle, jossa 95 % yli 75-vuotiaista asuu kotona, voitaisiin sulkea nykytasosta 9000 paikkaa ja lisärakentamistarve olisi vain 3150 lisäpaikkaa. Kustannusero on miljardin euron luokkaa.

Tavallisista ja tehostetuista palveluasunnoista osa on riittävän tilavia, että niitä voidaan pitää kotina. Osaan mahtuu vain vuode, pieni yöpöytä ja tuoli. Tila on kooltaan noin 10 m², koska käytettävissä olevasta 20 m²:n tilasta noin puolet tuli eteis- ja wc-käyttöön.

Kun huomioidaan, ettei palveluasunnossa ole erillisiä kuntoutustiloja ja että yhteiset oleskelutilat ovat samanaikaisesti ruokahuone, seurustelutila ja television katselunurkka. Kun 15 vanhusta kohti on 6 hengen ruoka-

pöytä, merkitsee se sitä, että on pakko syödä sängyssä. Noin neljännes vanhusten asumis- ja hoivatiiloista on vanhukselle vaarallisia, koska tilojen ahtaus pakottaa vuodelepoon, huonontaa kuntoa ja lyhentää elämää. Mukava nojatuoli oleskelutilassa tulisi olla vanhuksen perusoikeus.

Hoitohenkilökunnan kannalta vuodepoilas on huomattavasti helpompihoitoinen, koska vaipan vaihto vaatii kaksi minuuttia, kun taas vessaan auttaminen vaatii seitsemän minuuttia, kuten minulle eräs hoitaja kertoi.

1. Tarvitaan maakunnallinen (tai alueellinen) kuntoutusjärjestelmä, jolla noin 30 000 – 50 000 asukkaan väestöpohja. Kriisin jälkeen potilas joko kotiutetaan tai hänet siirretään kuntoutusjaksolle.

2. Terveyskeskuksilla on ollut oikeus tehdä päätös pysyvästä hoidon tarpeesta, jos hoito on kestänyt yli 90 vrk. Pysyvän hoitopäätöksen teko tehdään tarvittaessa vasta kuntoutusjakson jälkeen asiantuntijaryhmällä, johon ei saa osallistua hoito- tai hoivapalveluntuottajia. Automaattinen 90 vrk:n sääntö poistetaan terveyskeskuksilta

3. Jos oma koti ei sovi vanhukselle tarvitaan parempi asunto palvelujen äärellä keskustan palvelukorttelissa, jossa on itsenäisiä asuntoja ja tukipalveluja mukaan lukien hoivapalvelut joko paikallisesti tai yöpartiona.

4. Vanhusten 24/7 yksiköissä tarvitaan kunnolliset tilat yhteisille toiminnoille. Mitoitus on nyt noin 30 m² paikkaa kohti. Sen tulisi olla kansainvälisen kokemuksen mukaan 42 – 45 m² yhden hengen huoneessa tai 50 – 55 m² kahden hengen käyttöön.

ERKKI VAURAMO

professori Aalto-yliopisto,
Senioriliikkeen hallituksen jäsen

TerveysHelpin avulla etälääkäripalvelut ovat aina ulottuvillasi.

TerveysHelppi ottaa terveysasiasi haltuun kokonaisvaltaisesti.

Asiakkaanamme saat yhteyden terveydenhoidon ammattilaisiin, korvausasiat vireille sekä ohjauksen hoitoon – joko välittömästi etälääkärille tai eteenpäin perinteiselle vastaanotolle. Jos sinulla on LähiTapiolan henkilövakuutus, palvelumme on jo käytössäsi.

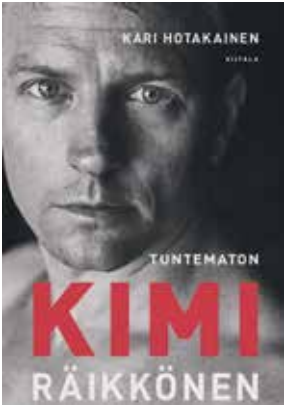
Tutustu palveluun tarkemmin ja lataa TerveysHelppi-sovellus puhelimeesi:
lahitapiola.fi/terveyshelppi

Lataa sovellus nyt:

Palveluntarjoajat: TerveysHelppi: Mehiläinen Oy ja Terveysvakuutus: LähiTapiola alueyhtiöt.

KIRJAT

Kimi Räikkönen - jäämies,jolle perhe on tärkeä

HOTAKAINEN, K. 2018.TUNTEMATON KIMI RÄIKKÖNEN HELSINKI: SILTALA. 269 S.

Kari Hotakaisen nimi kirjoittajana houkutti lukemaan kirjan **Kimi Räikkösestä**. Utisointi kertoi hurjasti myydyistä urheilu-kirjasta. Minä en kokenut sitä urheilukirjana, vaan elämäntarina-na. Hotakaisen teksti koukuttaa.

Kirja on tarina harvinaisesta ihmisestä, joka on lajissaan pääs-syt maailman huipulle, maailman tuntemaksi. Vaatimattomista oloista kotoisin oleva poika, jonka vanhemmat elivät niukasti ilman sisä vessaa, mutta jotka yrittivät kovasti poikien - Kimin ja Ramin eteen. Se näkyy koko kirjan kan-tavana teemana. Perhe on tärkeä. Kuvaavaa on, että vanhemmat ot-tivat lainaa, että poika pääsi kil-pailemaan. Karting oli koko per-heen yhdessä tekemistä. Kimi sanoo kirjassa:

Silloin kun mä olin nuori, se itse tekeminen ja rassaaminen oli nor-maalila. Ei nykyään. Monilla on niin rikkaat fajijat, ettei niiden tar-vitse tehdä juuri mitään.

Räikkösestä on kuva hiljaisesta miehestä, joka lakonisesti ja ly-hyesti vastaa tv-haastatteluissa. Jäämies. Kirjassa hän sanoo naut-tivansa yksinolosta autossa, työ-paikassaan. Unohtaa joskus ole-vansa Kimi Räikkönen. Kun Kimi pysähtyi Ferrarilla Zürichissä liikennevaloissa, hän ihmetteli, miksi ihmiset tuijottavat.

Varmaan siksi, että tämä auto on Enzo Ferrari ja sinä olet Kimi Räikkönen, sanoo mukana oleva kypärämaalari.

Perheen merkitys näkyy Räk-kösen elämässä tänäänkin. Lap-set ovat kaikki kaikessa.

Tuntuu hirveältä lähteä, kun Robin roikkuu jalassa. Sairaana raastavaa.

Hän kehuu myös veljeään Ra-mia, jonka sanoo olevan täydelli-nen isä ja toivoisi että olisi edes puolet siitä.

On kirjassa toki tietoja Formu-lal -kisojen tapahtumista ja taust-toista ja Kimin kilpakumppaneis-ta yllin kyllin.

Hauskoista Kimin lausahduk-sista toimittajan kysymyksiin on kirjan lopussa yksi esimerkki.

Minkälainen lähtöruutu tuo viides ruutu on startata?

Se on viides ruutu.

EEVA KAINULAINEN

Lasinteräviä hetkiä

KINNUNEN, T. 2018. PINTTI HELSINKI: WSOY. 291 S.

Tommi Kinnunen jatkaa aikai-sempien teostensa *Neljäntien ris-teys* (2014) ja *Lopotti* (2016) tee-moja. Pintti kuvaa sodanjälkeistä Suomea pienten, surullisten ja syrjittyjen ihmisten näkökul-masta lasitehdaskylässä. Sodas-sa kaikki haavoittuivat eikä koti-rintamalla ollut sen helpompaa. Romaanin kolme osiota kertoo yhden päivän tapahtumia sisarusten **Jussin, Helmin** ja **Railin** elämästä, mutta valottaa samal-la takautumien avulla heidän ta-rinaansa.

Vanhin veli Jussi on aikuinen, lasitehtaalla vain hanttihommiin kykenevä mies, joka sairastaa epilepsiaa ja aistii ympäristöään voimakkaasti. Hänen erityinen mielenmaisemaansa värittää kerrontaa ja kuva tarkentuu lukijalle vähitellen.

Helmi raataa tehtaalla, tekee minkä pitää, mutta ei jaksa aja-tella elämänsä muuta puolionsa kuoleman jälkeen. Valoa hänelle tuo vain pieni tytär **Saara**. Yksi kirjan kauneimpia kohtia on ku-vaus (155 – 156) Helmin surusta: musta kissa tai koira, joka ei läh-de pois eikä jätä rauhaan. Aikaa myöten siihen tottuu ja sen läsnä-olo kääntyy lohdutukseksi.

Vanhin sisaruksista on voimakas ja äkkipikainen Raili, joka on käynyt Helsingissä kokeilemas-sa sellaista elämää, josta ei voi koti-kylässä puhua, mutta palannut takaisin. Railin mielestä on tur-haa pohtia asioita, joille ei mah-da mitään. Hänen mielestään on parempi pysyä liikkeessä, pysäh-tyneitä ei kukaan nosta eikä kaa-tuneita kukaan kannaa. Syvällä si-simmässään hän tietää olevansa arka elämänreunalla pysyttelevä.

Pintti on intensiivinen, not-kealla ja elävällä suomen kielellä kirjoitettu teos – ja huikaise-van kaunista, syvällistä kuvausta ihmisistä, tehdasmiljööstä, lasin-valmistuksesta ja luonnosta. Pai-koitellen kärsimyksen ja epäoi-keudenmukaisuuden kuvaukset ovat raastavan tuskallista luetta-vaa. Tarinaan tuo valoa ajoittaiset pienten ilojen kuvaukset: kukki-van pellon kauneus, saunan läm-pö ja pienen Saaran helisevä nau-ru. ”Kaikki oli samaan aikaan viiltävää sekä haurasta: lautaset, morttelit, potat, perheet ja elä-mät.”

SISKO SALO-CHYDENIUS

Kosketus luo läheisyyttä parantaa

STYRMAN,T. & TORNIAINEN, M. 2018. KUNNIOITTAVAN KOSKE-TUKSEN KÄSIKIRJA. JYVÄSKYLÄ: PS-KUSTANNUS. 167 S.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uu-distusten, digitalisoimisen, te-hostamisen ja säästämisen aallo-kossa tarvitsemme muistutuksen siitä, että ihminen tarvitsee ih-mistä, inhimillistä kohtaamis-ta. Voidaksemme elää täyttä elä-mää tarvitsemme sekä hengen ja ruumiin kosketusta. Kärsimys ei lievity vain lääkkeillä tai talou-dellisilla keinoilla. Eläimet me-nehtyvät ilman lajitooverien tai ihmisen kosketusta ja hoivaa; ih-minen kokee kipua ja kuihtuu.

Tämä tutkimuksilla perusteltu käytännöllinen tietokirja roh-kaisee sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, läheisiä ja va-paaehtoisia kunnioittavan kos-ketuksen hyödyntämiseen ja lä-heistuen kehittämiseen. Teoksen tavoite on vahvistaa inhimilli-syyttä kärsimyksen edessä, täy-dentää hoitoa, hoivaa ja kuntou-tusta lääkkeettömillä keinoilla koko elämänsäajan ajan ja se so-veltuu myös vaativaan saattohoi-totyöhön.

Kunnioittava kosketus voi ra-kentaa ja lujittaa vuorovaikutus-ta, tyyntyyttää, rauhoittaa, helpot-taa kipua ja auttaa rentoutumaan. Lohduttaminen koskettamal-la voi kertoa enemmän kuin mit-kään sanat. Kosketus on arvokas, sanaton kohtaaminen, joka antaa kokemuksen yhteydestä muihin ihmisiin ja ympäristöön. Koske-tuksen avulla ihminen voi säilyt-tää muuttuvankin ruumiinkuvan-sa ja se auttaa häntä hyväksymään itsensä, lohduttaa, voimauttaa ja luo toivoa.

Teos esittelee käytännön ko-kemuksista syntyneitä tekniikoita ja sovelluksia, joita voi käyttää sosiaali- ja terveydenhuollossa niin oireenmukaisessa hoidos-sa esimerkiksi elämänlaatua hei-kentävien sairauksien ja vanhuk-sien kanssa kuin niissä tehtävissä, joissa sanat eivät yksin riitä tai us-kottavuus punnitaan muutoinkin kuin puheen kautta.

SISKO SALO-CHYDENIUS

Koetun rakkauden runoilija

NUMMI, L. 2018 SINUN LÄVITSESI MAAILMA – RUNOJA RAKKAU-DESTA 1949–2010. HELSINKI: KIRJAPAJA.238 S.

Salla Korpelan ja **Ilari Nummen** toimittama Lassi Nummen (1928 – 2012) rakkausrunojen ko-koelma kattaa hänen koko uran-sa. Teos on teemoittain koottu sikermä, joka väljästi myötäilee ihmisen elämänsäajan nuoruuden kaipauksesta kypsään, intohimoiseen ja syvälliseen suh-teeseen, mutta kuvaa laajemmin rakastavaa elämänsäennetta ih-misiä, työtä, luontoa, taidetta ja kulttuuria kohtaan. Rakkaus va-laisee päivittäisen elämän ja into-himo säilyy ikääntyessäkin! ”Niin kypsä, niin kullanhoitava/ettei nuoruutemme viini, vaikka rai-kas/vaikka kirpeä ja makea/kos-kaan yltänyt tämän verroille.”

Rakkaus kaikissa väreissään on **Lassi Nummelle** keskeinen teema, joka usein saa alkunsa jos-tain tavallisesta, jokapäiväisestä ja toistuvasta asiasta, josta runoi-lija onnistuu luomaan muutamal-la tarkalla ilmaisulla laajan syväl-lisen ja moni-merkityksellisen kuvan. Hän havainnoi ympäris-töään ja kuvaa kokemustaan siit-tä: välillä on loputon kesähelle, sitten tulee tummanharmaa veti-nen tuhiseva talvipäivä ja tihkuu pimeää ja apeaa aamusta alkaen.

Isoisan runot ovat maailman-kirjallisuuden mittakaavassa har-vinaisia – ja koskettavan kauniita kuvauksia isovanhemmudesta, vanhenemisesta ja kuolemasta, mutta ennen kaikkea ne kertovat elämän merkityksestä ja jatku-vuudesta. ” Ehkä sinä et mikään ihme olekaan./ Koko olemassaolo on. Maailma, tajunta, ihminen./ Sinä vain palautat sen meille./ pa-lautat sen silmiemme eteen. Sisim-päämme.”

Vaikka yksinäisyyden, mer-kityksettömyyden, kuoleman ja surun teemat toistuvat, runoista välittyä samalla lohdutus, myö-tätunto ja toivo. Lukija tuntee tu-levansa kohdatuksi, tunteensa ja ajatuksensa sanoitetuksi ja voi saada vastauksia kysymyksiinsä.

SISKO SALO-CHYDENIUS

Me kaikki uskomme johonkin

LAUHIO, E, 2018 MIHIN MINÄ USKON, HELSINKI: WSOY 272 S

Mihin me uskomme on kiinnosta-va kysymys, kun uskonto ihmisiä yhdistävänä seurakuntana on me-nettänyt asemaansa.

Eveliina Lauhio on teologiaa ja tiedotusoppia opiskellut yhteis-kuntatieteiden maisteri, toimitta-ja. Hän on kiinnostunut henkisyy-teen liittyvistä aiheista. Kirjassa *Mihin minä uskon* Lauhio tutkii kuinka ihminen etsii merkitystä elämälleen, epäilee, löytää, toivoo, mihin perustaa arkensa, mikä on pyhää entä mitä tapahtuu kuole-man jälkeen. Kysymyksiin vastaa-vat tunnetut suomalaiset lääkäreis-tä näyttelijöihin, yrittäjiin ja kirkon edustajiin.

Kirja on kurkistus ihmisen hen-kiseen tarpeeseen löytää johda-tusta, merkitystä omalle elämäl-le. Nekin vastaajat, jotka eivät usko mihinkään perustavat maailman-katsomuksensa toisten kunnioitta-miselle ja sille, että yrittävät omas-sa ammatissaan tehdä parhaansa.

Tuomas Enbusken filosofinen elämänsäatsomus pysäyttää. Hän sanoo, että kun hän syntyi, hänelle ei luvattu mitään, ei onnea, ra-haa, rakkautta tai terveyttä ja silti hän on saanut elämästä uskomatto-man hienoja asioita. Hänestä on pi-detty huolta ja hän on saanut käy-dä ilmaista koulua. Elää vapaasti ja surfata netissä. Jos hän sairastuu hän voi saada antibiootteja. Enbus-ke tähdentää, että mikään näistä asioista ei ole itsestäänselvyys.

Eveliina Lauhion kirja on tär-keä ja mielenkiintoinen kurkistus nykyihmisen henkisyyteen, usko-muksiin ja maailmankatsomuksiin.

HS

Vanhusten tilanne ei kestä vertailua

MUUT POHJOISMAAT HOITAVAT IKÄÄNTYNEENSÄ PAREMMIN KUIN SUOMI

- Vanhusten hoidossa ihmisarvon kunnioitus on kyseenalaista.

Näin sanoi sunnuntaina televisiossa Turun yliopiston yleislääketieteen emeritaprofessori ja Helsingin yliopiston geriatrisen lääkehoidon dosentti **Sirkka-Liisa Kivelä**. Hän on Senioriliikkeen perustajia vuosikymmenen takaa.

Heti maanantaina Tampereella Senioriliikkeen keskustelutilaisuuden aluksi esiteltiin väitettä tukevia tosiasioita. Todettiin esimerkiksi se hyytävä fakta, että vanhusten tilanne Suomessa on kehnoin Pohjoismaista, vieläpä selvästi..

IKÄIHMISTEN HOIVAPALVELUJA TAMPEREELLA –seminaarissa pohdittiin sitä, mitkä arvot ohjaavat päätöksentekoa, mitä arkitodellisuus on, ja voidaanko kaupunkia pitää ikäystävällisenä.

Työväenmuseo Werstaan paneelin koonpano oli uskottava: kaupunginvaltuutettu, entinen apulaispormestari **Mikko Aaltonen**, kansanedustaja **Jukka Gustafsson**, lähihoitaja, ammattiliitto Superin varaluottamusmies **Maija Mäkisalo**, sosiologi, terveystieteiden lisensiaatti **Jukka Ohtonen**, luokanopettaja, entinen puoluesihtööri **Jouni Ovaska** ja kaupungin ikäihmisten palvelulinjan johtaja **Ella Suojalehto**.

Erikseen kysyttäessä kukaan ei rohjennut kutsua tietojaan ikäihmisten todellisuudesta täydellisiksi, mutta vain yksi heistä paalutti itsensä ”perustasoon”.

IKÄIHMISTEN HOIDOSTA on esitetty monenlaisia arvioita. Ääriarvioissa ollaan vakuuttuneita jopa siitä, että ihmisiä kuolee puutteelliseen ravitsemukseen. Kun Werstaan paneelissa joku arvioi ”yleiskuvan olevan erittäin huolestuttava”, toiset nyökkäilivät tai olivat vaihi.

Perustuslaki määrää kunnat turvaamaan jokaiselle kuntalaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Pohjoismaisen karun vertailun peruspiirre on, että henkilökunnan määrä Suomessa on merkittävästi alempi kuin muissa Pohjoismaissa.

Tästä onkin yksinkertaisinta selittää tilannetta rahalla, sen puutteella tietenkin.

PITKÄN LINJAN TUTKIJALLA Jukka Ohtosella on kehityksestä selvä näkemys. Nykytilanteen juuret ovat jo 1990-luvun lamassa, jolloin säästettiin muutama sata miljoonaa karsinalla laitoshoidoa ja alettiin korostaa kotona asumista.

- Vahvasti liioitellen, sanovat monet. Ohtonen muistutti tässä **Esko Ahon** halli-

tuksesta, joka tuolloin laski yritysveroja.

Nuo ”korkean tason” päätökset määrittivät toimintaa edelleen. Nyt voidaan sanoa, että viranomaiset valvovat. Asiasta on helppo saada aikaan kiista vaikka kotihoidon ohjeistusta uusitaan Tampereellakin jo parin vuoden välein, viimeksi juuri syyskuussa.

TÄMÄ VALVONTA on noussut taas esiin Tampereellakin niin sanottujen haamuhoitajien tapauksissa. Aiheen hermistää juuri yleinen kokemus siitä, että vanhustenhuollossa on liian vähän tekijöitä. Se johtuu laajalle levinneen käsityksen mukaan siitä, että kunnilla ei ole rahaa.

Werstaan paneelissa kesti melkein tunnin ennen kuin keskustelijat taipuivat pohtimaan, miksi kunnilla ei ole rahaa.

Tampereen kaupungin rahatilannetta rehellisesti kuvaavaa laatusanaa ei ole vielä kehitetty, kaupungin talous on kurjalla tolalla, eikä meno näytä edes hiljenevän. ”Pohjoismaiseksi metropoliksi” pyrkivän kaupungin hankkeet huimaavat jo niistä päättäneitäkin.

VANHUSTENHOIDON LAATUA määrittävät toki muutkin asiat kuin raha, organisaatioiden kyvykkyys esimerkiksi. Rahalla on kuitenkin ratkaisevin merkitys. Kun Werstaalla muistutettiin, ettei laatua voida parantaa menojä karsimalla vaan tuloja lisäämällä, vierasjoukko hiljeni hetkeksi. Tamperelaisien muistissa on visusti muisto siitä, miten kunnallista verotusta ei vaikeuksista huolimatta täällä haluttu kiristää. Korkeinta päättäntävaltaa Tampereellakin käyttää kaupunginvaltuusto.

SUOMI ON PITKÄÄN vanhentunut nopeammin kuin muut Euroopan maat. Vanhusten hoidon tilannetta on yritetty saada raiteilleen yksityistämällä toimialaa. Itse ilmiöstä on myöhäistä kiistellä. Niinpä onkin riideltävä siitä, miten alalle pyrkijöitä pitää arvioida: pannako laatuun seitsemänkymmenen prosentin paino ja hintaan kolmenkymmenen? Vaiko päinvastoin?

Tunnelma Werstaan paneelissa lämpenee. Viilennystä haetaan tosiasiaista, että euroilla ei voida yksiselitteisesti kuvata vanhusten hoidon laatua. Rahan lisäksi siihen tarvitaan kaikkea sitä, mitä yleisesti kutsutaan ammattitaidoksi ja -ylpeydeksi.

Keskustelun lopussa tutkija Ohtonen muistuttaa: ”Pitäkää varanne, kun puhutaan hyvinvointiyhteiskunnasta”.

MATTI LITUKKA

Werstaan hoivapalvelutilaisuuden avasi Senioriliikkeen varapuheenjohtaja Esa Fagerlund, ja puhetta johti hallituksen jäsen Maarit Peltomaa.

Senioriliikkeen hallituksen jäsen kansanedustaja Sari Tanuksella (vasemmalla) oli kysymys hyvinvointipaneelin osanottajille. He olivat kansanedustaja Jukka Gustafsson, lähihoitaja Maija Mäkisalo, palvelulinjan johtaja Ella Suojalehto, kaupunginvaltuutettu, opettaja Jouni Ovaska, sosiologi, terveystieteiden lisensiaatti Jukka Ohtonen ja kaupunginvaltuutettu Mikko Aaltonen.

YHDEKSÄN LIUSKAA HYVIÄ AIKEITA

Yhdeksässä konekirjoitusliuskassa on mahdollista esitellä valtava joukko hyviä aikeita.

Tätä todistaa Tampereen kaupunki elokuussa päivitettyssä ohjelmassaan ”Ikäystävällinen Tampere – Action Plan, WHO GNAFCC”.

Siinä aikeita esitellään, koska Tampere on ollut vuodesta 2012 lähtien mukana Maailman Terveysjärjestö WHO:n Ikäystävällisten kaupunkien ja yhteisöjen verkostossa, juuri sitä on kirjanlyhenne WHO GNAFCC eli Global Network for Age-friendly Cities and Communities.

On ilmeistä, ettei Werstaan tilaisuuden kuulijoista monikaan ollut kuullut ohjelmasta, vaikka sen tavoit-

teet koskivat heitä itseään, vieläpä likeisesti. Esteettömyys, joukkoliikenne, asuminen, syrjäytymisen estäminen ja monet aiheet ovat esimerkkejä liuskoilla esitellyistä luetelluista toimista.

Toimintasuunnitelma herätti Werstaalla mielenkiintoa. Siitä nousi tietenkin kysymyksiä.

Onko toimintasuunnitelma kaupunginvaltuuston käsittelemä? Vastaus oli, ettei se ole ollut ”poliittisessa käsittelyssä”.

- Miksi ei, Senioriliikkeen pirkanmaalainen varapuheenjohtaja **Esa Fagerlund** kysyi.

Vastaksetta jäivät myös hänen kysymyksensä miten päättäjät seuraavat sen toteutusta ja onko aikeille ai-

katauluja.

Pirkanmaan aluetoimikunnan aktiivi Fagerlund kysyi jo hoivatilaisuuden avauksessaan sitä, millaiset arvot ohjaavat päätöksentekoa Tampereella, joka haluaa olla ikäystävällinen kaupunki.

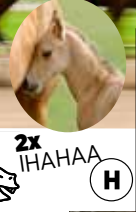
Muun maussa TampereSenior –ohjelmassa todetaan, että se etsii uusia keinoja varmistaa ikäihmisille tyytyväinen ja onnellinen elämä. ”Ohjelmassa pyritään luomaan pohja uudelle ajattelutavalle ja uudenaikaisille toimintoille, joissa ikäihminen on keskiössä. Ohjelma uudistaa palvelurakenteita entistä asiakaslähtöisemmiksi ja kotona asumista tukeviksi.”

ML

Hevostelua

Harmaisiin ruutuihin 17 **H** hevosaiheista
sanaa näistä kuvista

TURISTILLA - ja Naukkis			'ro- ma- ni	naapurin isäntä	vilja- aitassa			kuten myös	H	amerik- kalainen radioasema		manööveri
		H										
reikä sekin						soti- las						
Hannu												
												
				yöt usein	motiivit Hatša- turian							
HEVOSEN SUKUA			kynä									
		H				ruots. puolus- tus KORISEVA						
VAPAA ADIOS!						lompak- ko YÖK!						
Osara								EI TOSIA				
van- hempi					MASA					evanke- lista lyh.		
pestään pois										Halo- nen		
		H	lautanen ääni				H x2			sointu	PASI- LASSA	
												
			BIN LADEN saati									
-VISIO						10-18						
												
lat. paasto						Gullit						
Afrikassa						Kouvo- lassa						

laatinut Auli Keskinen

RISTIKON RATKAISU LÖYTYY SIVULTA 26.

MENOVINKKEJÄ

MUSEOON

Värikylläisiä teoksia
DIDRICHSENIN MUSEOSSA

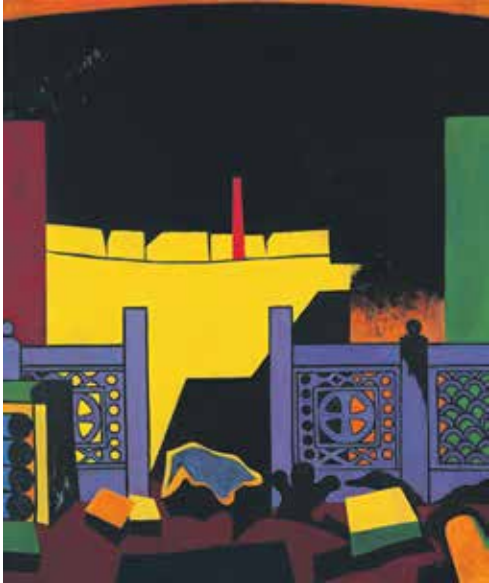
DIDRICHSEN, KUUSILAHDEKUJA 1, HELSINKI
KAROLIINA HELLBERG 25.1.-5.5.2019

Vuoden 2018 Didrichsen ProArte-tunnustus on myönnetty kuvataiteen maisteri, taidemaalari ja piirtäjä **Karoliina Hellbergille** (s.1987). Palkinto sisältää yksityisnäyttelyn, näyttelyluettelon, stipendin ja teoshankinnan museon kokoelmiin.

Nyt esillä olevassa näyttelyssä on uusia ja aikaisemmin tehtyjä töitä: maalauksia, paperiteoksia ja lasiesineitä. Teoksiin sisältyy monta tarinaa, kannattaa kiinnittää huomio tarkkoihin yksityiskohtiin ja siveltimen vetoihin. Teokset imaisevat katsojan mukaan värikylläisiin tarinoihin.

Vuodesta 2003 lähtien myönnetty palkinto nuorelle taiteilijalle jaettiin neljännen kerran. Aikaisempien ProArte palkinnon saajien **Sari Bremerin, Kim Simonssonin ja Tamara Piilolan** töitä on esillä huvilan puolella.

EEVA SÄÄSKILAHTI

TAIDEHALLI AVAA NÄKYMÄT
vuosikymmenten muutoksiin

TAIDEHALLI, NERVANDERINKATU 3, HELSINKI
PAUL OSIPOW 26.1.-24.3

Paul Osipow (s.1939) on suomalaisen kuvataiteen kärkeä ja monia palkintoja saanut taiteilija. Retrospektiivinen näyttely alkaa 1960-luvulta jatkuen aina näihin päiviin saakka. Näyttely kertoo vuosikymmenten aikana tapahtuneesta muutoksesta. Ulkomaille tehdyt matkat Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin ovat vaikuttaneet tuotantoon. Hän on ottanut vaikutteita taiteen historiasta, antiikista ja modernismista.

Taiteilija ei keskity yhteen tyyliuntaan, vaan pitää maalaamista orgaanisena tapahtumana, jossa värit ja muodot voivat vapaasti sijoittua kankaalle. Esillä on klassisia aiheita, naisfiguureja, ruoka-asetelmia ja ei-esittäviä maalauksia.

EEVA SÄÄSKILAHTI

KIRJASTOON

TUOMAS UUSHEIMO

OODI

Töölönlahdenkatu 4
Helsinki

Joulukuussa avattu keskustakirjasto Oodi on taideteos, ilo silmälle ja mielelle. Kilpailun voittanut arkkitehtitoimisto **ALAn Antti Nousjoki** sanoi: ”Tämä oli kiehtovin tehtävä, jonka arkkitehti voi saada.”

Nyt Töölönlahdella on kulttuuritalojen sarja: Oodi, Finladia-talo, Musiikkitalo, Eduskuntatalo, Kiasma ja Sanomatalo. Oodin pääsisäänkäynti on Kansalaistorin puolella. Ensimmäisessä kerroksessa katto kaartuu osittain lattiaan saakka, syntyy jännittäviä nurkkia. Tila on mielenkiintoinen ilman hallimaisuutta. Pääovelta on helppo suunnistaa kirjojen palautukseen, oikealta löytyy infotiskit. Vasemmalle kääntyään, kun halutaan monitoimisaliin, kahvilaan, lasten leikki-paikkaan tai Elokvateatteri Reginaan, joka on saanut nimen **Regina Linnanheimon** mukaan.

Ylempiin kerroksiin pääsee joko liukuportaita tai kierreportaita pitkin. **Otto Karvosen** taideteos kierreportaiden kaitteissa on koottu nimistä, joille kirjasto on haluttu omistaa.

Esimerkiksi tutkijoille, lukutaidottomille, murjottajille – siis kaikille. Talon erikoinen siltarakenne on näkyvissä toisessa kerroksessa vahvoina puupilareina ja saa sen näyttämään vinttimäiseltä. Ensimmäinen kerros jää sillan alle, toinen kerros on sillan sisällä ja kolmas kerros sillan päällä.

Toinen kerros on kaupunkilaisten puuhamaa. Sieltä löytyy ompelukoneita, 3D-verstas, työtiloja, kokoushuoneita, lukusali ja vuokrattava keittiö. Keskustakirjaston palvelupäällikkö **Kari Lämsä** uskoo, että kaupunkilaiset ottavat nämä tilat haltuun ja pitävät niistä hyvää huolta.

Sitten vihdoin tullaan kolmanteen kerrokseen - kirjataivaaseen. Täältä on huikeat näkymät suoraan Eduskuntaloon. Matalat kirjahyllyt tuovat avaran ilmeen kirjastosaliin.

Ylin kerros on täysin avoin tila, sinne mahtuu 23 tenniskenttää. Katto poimuu ikäänkuin pehmeä huopapeitto. Kattoon on puhkaistu pyöreitä aukkoja, joista tulee luonnon- tai keinovaloa. Suuriin ikkunoihin on printattu valkoisia pilkkuja, jotka taittavat auringon aiheuttamaa lämpöä ja häikäisyä.

EEVA SÄÄSKILAHTI

TEATTERIIN

RED NOSE COMPANYN
hauskat klovnit pitivät otteessaan

Kaikki ihmiset tuntevat sankarit Don Quijote ja Sancho Panza, mutta harvat ovat lukeneet Miguel de Cervantesin 1605 ilmestynyttä kirjaa. Teos oli ilmestyessään valtaisa menestys.

Red Nose Companyn Don Quijote **Timo Ruuskanen** ja **Tuukka Vasaman** Sancho Panza taistelivat tuulimyllyjä vastaan ja näiden mainioiden klovnien kautta aukesi teoksen juoni. Miksi tuo taistelu oli käytävä ja mitä sillä haluttiin kertoa?

Esityksen ovat ohjannut **Otto Kautto** yhdessä näyttelijöiden kanssa. Esityksen yhteistuotantokumppaneina ovat Kuopion, Lahden ja Turun kaupunginteatterit ja Tampereen Työväen Teatteri. Ensi-ilta oli Avoimissa Ovissa Helsingissä 24.1.2019.

Myöhemmin teatteri kiertää eri puolilla Suomea.

www.rednose.fi

MUSEOON

HAM:
Vanhuus kuvataiteessa
13.2-20.10.19

HAM, TENNISPALATSI, ETELÄINEN RAUTATIENTKATU 8
HELSINKI

Museon omista kokoelmista valitut teokset kertovat näkymätömiin pyyhityn vanhuuden. Korkean iän saavuttaa yhä useampi. Kaikille elämä ei ole eläkevuosien kultakautta. On kohdattava kipua nivelissä, nikamissa ja sielussakin.

Ellen Thessleff
26.4.19-26.1.2020

Ellen Thesleff (1869-1954) on yksi tunnetuimmista pohjoismaalaisista maalareista. Hän opetti, vaikka vihasi sitä, päästäkseen matkustamaan, asumaan ulkomailla ja maalaamaan.

Thesleff oli edelläkävijä aikakautena, jolloin naistaitelijoita ei arvostettu. Hän oli kosmopoliitti, henkinen koti oli Firenzessä. Hän eli kiehtovan elämän samana aikakautena **Helene Schjerfbeckin** kanssa. Heitä pidettiin tasavertaisina kilpakumppaneina.

Esillä on museon omien kokoelmien lisäksi teoksia yksityisistä ja julkisista kokoelmista. Näyttely kertoo myös Ellen Thesleffin elämästä tekstein, valokuvien ja arkistomateriaalien avulla.

EEVA SÄÄSKILAHTI

KORSISAARI

Aina iloinen Aira Samulin ja Hyrsylän Mutka

Lähde mukaan 30.3. Hyrsylän
Mutkaan ja kuuntelemaan mitä
Airalle kuuluu? Lounaan syömmme Villa
Topulissa ja vieraillemme ihmeellisessä
elämystavaratalossa Kasvihuoneilmiössä.
Hinta sisältää kuljetukset, opastukset,
kahvin ja ruokailut

Osta liput:
korsisaari.fi/elamysmatkat/
myynti@korsisaari.fi
(09) 8789 9050

Kuinka teknologia voi auttaa arjen askareissa

Kotona tahtoi moni ikäihminen ja vammai-
nen mahdollisimman pitkään elää hyvää arkea.
Mutta tiedämme, millaiset asiat kotona asu-
misessa käyvät haasteellisiksi ikääntyessä tai vamman
rajoittaessa toimintoja?

Tiedämme jo, että terveys- ja hyvinvointiteknologia
voi tarjota näihin ongelmiin apua, mutta ennen ratkai-
suja tulee tunnistaa oikea ongelmatilanne. Tämän tie-
don tarve oli keskiössä, kun Euroopan sosiaalirahaston
rahoittama TEKNO – Terveys- ja hyvinvointiteknolo-
giaosaaminen sujuvaksi -hanke toteutti hankeautensa
aikana kyselytutkimusta, jossa kartoitettiin kotona asu-
vien ikäihmisten ja vammaisten arjen haasteellisia ti-
lanteita.

Kotihoito 2.0. -nimisessä tutkimuksessa kävi ilmi,
että kotona asuvien itsensä näkökulmasta arjen haas-
teellisimmiksi asioiksi nousivat esimerkiksi kodin as-
kareiden hankaloituminen sekä esteettömyyskysymyk-
set. Kotona asuvan ikäihmisen tai vammaisen omaiset
ja läheiset puolestaan tunnistivat haasteeksi tekniikan
ja digitaalisten laitteiden tuomat ongelmat.

Hoitotyön ammattilaisilta asiaa kysyttäessä koto-
na asumisen haasteellisimmaksi asiaksi nousivat koti-
hoidon palveluiden saatavuusongelmat sekä palvelun
joustamattomuus.

Syksyn Seniorilehdessä julkaistaan artikkeli, jossa
kyselyn tuottamat tulokset avataan ja niihin haetaan
vastauksia Teknologialainaamon terveysteknologiaan
liittyvästä tuotevalikoimasta. Syksyn artikkelia odo-
tellessa hankkeen tuloksiin voi tutustua esimerkiksi
hankkeen internet-sivuilla julkaistussa lehdessä ”Ter-

veysteknologia hyvän arjen mahdollistajana” (www.
teknohanke.fi). Hankkeen päätoteuttaja **Laurea-am-
mattikorkeakoulu** lupaa postittaa julkaisemaansa ai-
kakaussilehtä hankkeen työstä ja tuloksista kiinnostu-
neille helmikuun ajan.

Voit lähettää osoitetietosi sähköpostitse hankkeen
projektipäällikölle **tiina.leppaniemi@laurea.fi** jos
haluat lehden kotiin toimitettuna. Siihen saakka voit
tutustua senioreille suunnattuihin hyvinvointitek-
nologiaratkaisuihin osoitteessa **www.seniorei365.fi/
teknologialainaamo**.

TIINA LEPPÄNIEMI JA ANNIINA HONKONEN
Laurea-ammattikorkeakoulu

Onnella on osoite

asuntosaaio.fi

Yhdistimme asumisen parhaat puolet

Asumisoikeusasunnot:

- Asokoti on turvallinen ja riskitön
asumismuoto kaikille.
- Maksat vain 15 % asunnon
hinnasta ja kuukausittaisen
käyttövastikkeen.
- Voit unohtaa suuret pankkilainat
ja jälleenmyyntiriskin.
- Yli 55-vuotiaille ei varallisuusrajoja.
- Asunnoissa ei ole tulo-
rajoja.
- Hae ensin järjestysnumero
paikkakunnan asuntotoimistosta
ja tee asuntihakemus Asokotiin.

asuntosaaio.fi

Asokodit | Leankatu 3 | 00240 Helsinki | puhelin 020 161 2280

Asokodit
ASUNTOSÄÄTIÖ

Mitä hoitajamitoitus 0,5 merkitsee käytännössä

Tuo 0,5 hoitajamitoitus on ilmeisen vaikea
ymmärtää. Kymmenen vanhuksen paikas-
sa, kun hoitotarve on 24 tuntia, niin se voisi
merkitä, että aamuvuorossa on 2 hoitajaa, iltavuo-
rossa 2 ja yövuorossa 1 hoitaja (siis 0,5). Mut-
ta kukaan ei tee työtä 7 päivää viikossa, joten,
kun tuo sama hoitajamäärä jaetaan uudestaan
5 päivän työvuoroihin. Silloin tilanne onkin tämä:
aamuvuorossa 2 hoitajaa, iltavuorossa 1 ja yövu-
rossa 1 hoitaja, vapaalla 1 hoitaja.

Monia vanhuksia on syötettävä, autettava istu-
maan, autettava vuoteeseen, huolehdittava lää-
keistä yms. Tuolla 0,5 hoitajamäärällä se ei onnistu.

ISTOCKPHOTO

ISTOCKPHOTO

Rokote vyöruusuun

Kaikki, jotka ovat sairastaneet vesirokon, voivat saada vyö-
ruusun. Nyt Suomessa on rokote vyöruusua vastaan. Se
on tarkoitettu 50 vuotta täyttäneille ja se annetaan yhte-
nä pistoksena. Kela ei korvaa rokotetta.

Pirkanmaa menestyy laajalla yhteistyöllä

Tamperelaista joukko-oppia voi esittää näinkin: Otetaan viisisataa ihmistä, lisätään siihen vielä kuusisataa ja huomataan, että sehän tekee tuhat ja sata ihmistä.

Vaikuttava joukko siis. Tällaista rätinkiä esittelevät mielellään Senioriliikkeen varapuheenjohtaja **Esa Fagerlund** ja Rientolan setlementin toiminnanjohtaja **Matti Laine**. Suomen Senioriliike järjesti Pirkanmaalla viime vuonna yhdeksän yleisötilaisuutta, joihin osallistui viisisataa henkeä. Myös setlementin kanssa yhdessä järjestettiin yhdeksän tilaisuutta. Niihin osallistui yli kuusisataa ihmistä. Näyttäviä lukuja pitää esitellä esimerkkinä yhteistyön voimasta.

Senioriliikkeen aluetoiminnan tavoitteeksi nimetään vuosikertomuskielellä ”liikkeen toiminnan laadullinen kehittäminen ja jäsenmäärän kasvattaminen”. Yhteistyö Rientolan kanssa on siitä vain osa. Yhteistyötä tehdään myös vanhusneuvostojen, kuntien palvelukeskusten ja Se-

nioriliikkeen verkostokumppanien kanssa. Paikallisia partnereita ovat myös Lielahden palvelukeskus, Tammelakeskus ja Tampereen kaupunki, jota on aihetta kutsua keskeiseksi yhteistyötahoksi.

Senioriliikkeen tilaisuuksissa on pysähdetty vakavien asioiden ääreen. Toimeentulo on niistä yksi keskeisimmistä. Olennaisia asioita pohdittiin myös silloin kun kysyttiin, ”mitkä arvot ohjaavat päätöksentekoa Tampereella?”. Yksi suosituimmista aiheista, edunvalvontavaltuus, veti toistasataa kuulijaa. Enempää Laikun saliin ei olisi mahtunutkaan. Arvattavasti Laikun sali on täynnä myös 13. maaliskuuta, jolloin uuden kevätkauden yleisötilaisuuden aiheena on ikäihmisten palveluja koskeva lainsäädäntö. Pääesiintyjä on Valviran ylitarkastaja **Elina Uusitalo**.

Viime vuoden kevyemmässä ohjelmassa Rientolan kanssa toteutettu kulttuurikevät ja -syksy tarjosivat laajan kattauksen kulttuuria. Kirjailijat ja taiteilijat, kuten **Elina Sana**, **Ahti Jokinen** ja **Jotaarkka Pennanen**, olivat suosittuja.

On asia, josta ei synny kiistaa. Niin Esa Fagerlund kuin Matti Lainekin ovat tyytyväisiä lielahtelaiseen yhteistyöhön Senioriliikkeen ja Rientolan setlementin välillä. Kevään toiminta on suunnitteilla molemmilla. Kokemukset varmistavat sen, että yhteistyö jatkuu monimuotoisena. Pirkanmaa on yksi Senioriliikkeen kahdeksasta alueesta. On ilmeistä, että juuri monipuolinen yhteistyö kelpaa esimerkiksi muillekin.

Senioriliikkeen Mikkelin alueyhdistys toimii...

Senioriliikkeen Mikkelin Alueyhdistys ry:n ensimmäinen toimintavuosi 2018 rekisteröitynä yhdistyksenä antoi toiminnalle virallisen ja selkeän suunnan.

Yhdistys pääsi mukaan mm. Etelä – Savon sosiaali – ja terveysalan järjestöjen tuki ry/ (ESTERY) toimintaan mukaan, ja sen erilaisten tukitoimintojen piiriin. Järjestöjä ESTERYSSÄ on tällä hetkellä 49 kpl. Yhteistyö eri järjestöjen kesken on alkanut kantaa hedelmää. Tämä on mahdollistanut mm. sen, ettemme käytä henkisiä – ja taloudellisia voimavarojamme päällekkäisiin toimintoihin. Säännöllisillä tapaamisilla tehdään yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa. Yhdistys sai myönteisen vastauksen kaupunginhallitukselle tekemäänsä esitykseen, että yhdistyksen varapuheenjohtaja voi virallisesti osallistua vanhusneuvoston varajäsenen ominaisuudessa, vanhusneuvoston kokouksiin. Vuoden aikana pidetyistä tapahtumista on tiedotettu jäsenistölle sähköpostitse, sekä postitse. ESTERY ilmoittaa myös Mikkelin Kaupunkilehdessä järjestötapahtumista.

SENIORILIIKKEEN MIKKELIN
ALUEYHDISTYS RY:N
HALLITUS/MIKKELI

Haluatko jakaa Seniorilehteä?

Jos haluat jakaa Senioriliikkeen lehteä naapureillesi, omalla paikkakunnallasi tai harrastuspiirissäsi, voit pyytää lehtiä toimistosta osoitteesta: toimisto@senioriliike tai soittamalla puh. 050 345 4200

Kerää myös nimiä kansalaisaloitteeseen

Kansalaisaloite: Eläkeläisten lakisääteisen köyhtymiskiirteen katkaisemiseksi
Pyydä lomakkeita toimistosta 050 345 4200. Kun saamme tarvittavan määrän nimiä, asia menee uuden eduskunnan käsittelyyn. Kansalaisaloitetta voi kannattaa myös netissä. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/3375>
Netissä on kaksi uutta kansalaisaloitetta: hoivakotien hoitajien määrä lakisääteiseksi ja vanhusasiavaltuutetun viran perustaminen. Senioriliike kannattaa molempia aloitteita.

Liity Senioriliikkeen jäseneksi!

Kristillisdemokraattien
varapuheenjohtajat
Tiina Tuomela & Sari Tanus
**SENIOREIDEN
HYVINVOINNIN
PUOLESTA!**

”Ikäihmisten hoitoon, hoivaan ja toimeentuloon on saatava tuntuvia parannuksia! Tahdomme Suomeen vanhusasiavaltuutetun. Haluamme käyttää puoliväli-indeksiin!”

TIINA TUOMELA
erikoislääkäri
KD:n 1. varapuheenjohtaja
kansanedustajaehdokka
Uusimaa

SARI TANUS
erikoislääkäri
kansanedustaja
KD:n 3. varapuheenjohtaja
kansanedustajaehdokka
Pirkanmaa

Tampereella tapahtuu

Maanantaina 18.2.2019 klo 13–15

Tampereella, Lielahden palvelukeskuksen Tuike-salissa Senioriliikkeen Pirkanmaan jäsenkokous.

Keskustelemme kansalaisaloitteen etene- mistä, Seniori-lehden jakelusta, kevään yleisötilaisuuksista ja paikallistoiminnan organisoinnista v. 2019.

Kokouksessa kuullaan kansanedustaja **Sari Tanuksen** katsaus ajankohtaisiin, edus- kunnassa käsiteltäviin oleviin sosiaali- ja terveysalan asioihin.

Keskiviikkona 13.3.2019 klo 14–16

Tampereen Laikku-kulttuuritalon luentosalissa Vanhuspalvelulain sisältö ja toteutuminen.

Ikäihmisten hoiva- ja muita palveluja koske- vasta lainsäädännöstä esitelmöi ylitarkastaja **Elina Uusitalo** VALVIRASTa, jonka yksi tehtävä on lainsäädännön toteutumisen valvonta. Tampereen kaupungin vanhusasiamiehet **Riikka Piironen** ja **Elina Willberg** kertovat, miten lainsäädäntö toteutuu Tampereella.

Keskiviikkona 17.4. Kartanolla soi

– musiikki-iltapäivä senioreille Rientolan Pirtillä, Federleyinkatu 19:ssä Tampereen Lielahdessa.

Rientolan Kulttuurikevään maksuttomassa tilaisuudessa ohjelmassa tamperelainen FINESTRE-jousikvartetti (**Kari Tuominen-Heroja**, **Heidi Kuula**, **Heili Hannikainen** ja **Elina Sipilä** – kaikki ovat **Tampere Filharmonian jousisoittajia**). Toinen musiikkituokio vietetään trubaduuri **Heikki Lundin** seurassa. Musiikkiohjelmien lomassa Tampereen kaupungin järjestämää kulttuuriluotsitoimin- taa esitellään luotsien toimesta. Tarjolla on Rientolan Setlementin runsaat iltapäiväkahvit viiden euron hinnalla. Vastuullinen järjestäjä Senioriliike.

RIENTOLAN KULTTUURIKEVÄÄN MUUT TAPAHTUMAT

Rientolan Setlementti ry:n ”Tornipihalla” ja pihapiiriin kuuluvassa Pirtissä järjestetään keväällä tilaisuuksia, joiden järjestelyissä tamperelaiset Senioriliikkeen aktiivit ovat mukana – osin myös vastuullisena järjestä- jänä. Pääosin tilaisuudet sopivat parhaiten senioreille, mutta kaikki muutkin ovat tervetulleita

Yleisötilaisuus saattohoidosta 31.1.2019 klo 13–15 Rientolan pirtillä, Federleyinkatu 19, Tampere.

Aiheesta esitelmöi sairaanhoitaja **Hanna Niemipelto** Ylöjärven terveyskeskuksesta. Tilaisuudessa käsitellään myös edunvalvonta- valtuutusta ja hoitotahtoa. Paikalla on myös lakimies **Tammer-Juristeista**.

Torstaina, 14.3.2019 klo 18.00 Rientolan Pirtillä järjestetään Matildan ilmat koko perheen ohjelmallinen tilaisuus, jonka pääosin paikalliset esiintyjät ovat musiikin-, runon-, yms. harrastajia.

Lauantaina 18.5. klo 11–14 Markkinat Rientolan Tornipihalla ja Pirtissä.

Esitelmä mm. yrttien viljelystä ja käytöstä sekä jätteiden lajittelusta. Tarkempi ohjelma julkaistaan myöhemmin.

Keskiviikkona 26.6. klo 10.30–16.00 Kesäpäivän kulttuuriretki Kangasalle bussilla.

Kohteina Kangasalatalo, jossa tutustutaan, **Kimmo Pyykkö- taidemuseolla** avattuun Ilmoni-taidenäyttelyyn ja sen jälkeen Kangas- alan kuuluisaan Lepokotiin. Oppaana emeritusprofessori, kirjailija **Aulis Aarnio**.

Seniorilehti

Suomen Senioriliike Arvokkaan vanhenemisen puolesta.

- ilmestyy kahdesti vuonna 2019
- painos/jakelu 50 000 kpl
- painopaikka: Lehtisepät

ILMOITUSKOOT JA HINNAT:
(eur alv 0%)

Tekstisivujen ilmoitukset
koko sivu 2 900 euroa
1/2 sivua 1 500 euroa
1/4 sivua 900 euroa
1/6 sivua 670 euroa
1/8 sivua 550 euroa

Mediakortin löydät:
senioriliike.fi tai
toimisto@senioriliike.fi

puheenjohtaja:
Kimmo Kiljunen
kimmo.kiljunen@hotmail.com

TOIMITUSKUNTA:
päätoimittaja:
Heli Stenvall
heli.stenvall@arabianranta.com
p. 050 568 9336

Eeva Kainulainen
Matti Litukka
Maarit Peltomaa
Sisko Salo-Chydenius
Eeva Sääskilahti

ULKOASU JA TAITTO
Minna Ruusinen / Miks' ei! Oy
puh. 040 540 8494
minnaruusinen@gmail.com
mikseioy@gmail.com

KUSTANTAJA / JULKAISIJA
Suomen Senioriliike ry
- Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry

HALLITUS 2019
Kimmo Kiljunen, puheenjohtaja
Esa Fagerlund 1. varapj.
Sari Tanus 2. varapj.
Aila Koivisto-Junni
Maarit Peltomaa
Heikki Ranki
Hannele Saxelin
Erkki Vauramo
Reijo Vuorento
Jaana Utti

VARAJÄSENET
Eeva Kainulainen
Soile Kuitunen
Heli Stenvall

PÄÄSIHTEERI
Aila Koivisto-Junni

SENIORILEHDEN PÄÄTOIMITTAJA
Heli Stenvall

TOIMISTO
c/o Kuntoutussäätiö Pakarituvantie 4,
00410 Helsinki
Toimiston puhelinpäivystys
ma - pe klo 10 - 14.
p. 050 345 42 00
sähköposti:toimisto@senioriliike.fi

SenioriRistikko ratkaisu

TURISTILLA - ja Naukkis	P	ro- ma- ni	naapurin isäntä	vilja- ajassa		kuten myös	(H)	manööveri
	R	A	M	P	E		J	M
reikä sekin	S	(H)	K	A	U	L	A	
Hannu	A	V	A	N	T	O	T	A
	T	A	A	N	I	L	A	M
	A	R	S	E	N	A	L	A
	A	A	S	I	yöt usein	A	I	H
HEVOSEN SUKUA	A	(H)	P	A	R	K	E	R
Apple	(H)	S	I	R	I	ruots. puolus- tus KORISEVA	V	Ä
VAPAA ADIOS!	L	O	M	A	lompak- ko työk!	P	O	S
Osara	N	Ä	K	E	M	I	I	N
van- hempi	I	S	K	Ä	M	A	S	A
pestään pois	L	I	A	T	H	A	N	A
	S	(H)	lautanen ääni	O	(H) x2	H	sointu	I
	S	U	K	A	T	(H)	R	A
-VISIO	A	BIN LADEN saati	O	S	A	M	A	työkalut 20 20
	T	E	L	E	10-18	A	T	T
lat. maasto	S	U	D	I	T	Melko	A	S
Afrikassa	M	A	S	A	I	Gullit	R	U
	L	E	N	T	Gullit	R	U	U
	M	A	S	A	I	Kouvo- lassa	U	T
	L	E	N	T	Gullit	R	U	U
	M	A	S	A	I	Kouvo- lassa	U	T

laatinut Anni Keskinen

TERVEENA ELÄMÄ MAISTUU HYVÄLTÄ

Hintaan sisältyy:

- Lääkärin asiakkaalle henkilökohtaisesti räätälöimä hoitosuunnitelma (3 hoitoa päivässä)
- Väh. 5 yöpymistä käsittävään pakettiin kuuluu myös uusintakäynti lääkärillä
- Monipuoliset liikuntamahdollisuudet
- Maistuvat ja terveelliset buffet-aamiaiset, -lounaat ja -illalliset
- Upea saunakeskus
- Kulttuurikeskus, jossa voit viettää mukavasti iltaa

HINTA ALKAEN
(alk. 4 yöpymistä)

48€

1 hlö/1vrk
2hh:ssa

TERVEYSLOMA

TERVEYSLOMA, JOLLAISTA SUOMESTA ET LÖYDÄ!

Terveysloma on erinomainen hoitomuoto kun haluat lievitystä ääreishermoston sairauksiin ja vammoihin, hengitysteiden sairauksiin, ihotauteihin, sydän- ja veri-
suonitauteihin sekä sairauksiin, joista aiheutuu liikkuvuus- ja liikkumishäiriöitä.

Tervis -kylpylähotelli on moderni terveyden, hyvinvoinnin ja kauneuden keskus. Tarjoamillamme terveyslomilla on tarjolla yli 50 erilaista hoitoa, joista useimpia ei saa Suomessa lainkaan. Tervikseen on helppo tulla. Suomesta meille Pärnuun pääsee helposti Tallinnan kautta joko bussilla tai omalla autolla. Tai kysy matkatarjousta omasta matkatoimistostasi.

www.spatervis.ee/fi

Matkavaraukset: sales@spatervis.eetai +358 923 160 870.

Tervis Kylpylät, on Viron suurin Pärnussa sijaitseva kylpyläkonserni joka on jo yli 40 vuotta tarjonnut asiakkailleen terveyslomia. Konserni muodostuu Tervis -kylpylähotellista ja Tervise Paradiis spa-hotelli & vesipuistosta.

TERVIS KYLPYLÄT - TERVEEN ELÄMÄN PUOLESTA!

ISTOCKPHOTO

Negativa halvsanningar om pensionärerna

Stämningen i Finland förvånar. Vilket behov har medierna av att öka skillnaderna mellan generationerna. Var annanstans i världen sprider medier-na negativa halvsanningar om pensio-närerna. Stämplande information förvränger allas uppfattning om sanningen.

Någon nyhet är det inte att 15-åringar använder välfärdssamhällets tjänster utan att betala skatt. Men nog berättar YLE i huvudnyheterna (27.12) att åldersgruppen 65+ använder vårt välfärdssam-hälle mer än någon annan åldersgrupp. Påståendet är miss-visande, högst en halvsanning. Barnen är framtidens skat-tebetalare. De äldre på sin sida har betalat sina lagstadgade pensionsavgifter samt skött om sina föräldrars omvårdnad och pensionstrygghet. Skall principen om solidaritet försvinna ur dagens Finland? Gruppen 65+ utgör 21% av hela befolkningen. Av alla of-fentliga åldersrelaterade utgifter är deras andel litet mer än 25%. De pensionsberättigade betalar över 5 miljarder euro i skatt var enda år. Hur kan det komma sig att YLE lyckades göra en bra nyhet av ingenting? Det viktigaste tycks vara att stämpla en åldersgrupp. YLE i sina nyheter framhöll att arbetspensionsutgiften är en social inkomstöverföring. Sanningen är att det är fråga om en inkomstrelaterad förmån, en senarelagt lön. Det är alltså arbetspensionsavgiften som krävs av alla som arbetar och som kapitaliseras (fonderas) i privata pensionsbolag.

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDAN

KOM OCH FÖRSVARA DE ÄLDRES RÄTTIGHETER

BLI MEDLEM. Fyll i och posta kortet.

SOM MEDLEM FÅR DU information om arbetet som utförs till förmån för de äldre. Därtill får du medlemstidningen och medlemsbrev. Du kan ansluta dig till din egen lokalavdelning eller grunda en sådan.

- ☐ Jag önskar bli medlem och betalar medlemsavgiften 20 € då jag får räkningen
- ☐ Jag blir understödjande medlem och betalar medlemsavgiften då jag får räkningen 500 €
- ☐ Jag stöder rörelsens verksamhet genom att betala en summa som jag själv bestämmer till Finlands Seniorrörelses konto FI86 1745 3000 0875 53

släktnamn _____

förnamn _____

näradress _____

hemkommun _____

e-post _____

telefon _____ mobil _____

☐ kvinna ☐ man födelseår _____

modersmål ☐ finska ☐ svenska

önskar få information per ☐ e-post ☐ brev

☐ **Jag godkänner att Finlands Seniorrörelse - Ett Gott Liv För De Äldre rf i sitt medlemsregister sparar de personuppgifter som jag ovan angivit.**
Informationen om min person får användas endast inom seniorrörelsen.

SKICKA BLANKETTEN I ETT KUVERT TILL ADRESSEN:

Finlands Seniorrörelse – för ett värdigt åldrande rf c/o Stiftelsen för rehabilitering
Pakarituvantie 4, 00410 Helsinki, TUNNUS 5018500, 00003 VASTAUSLÄHETYS
SENIORRÖRELSEN BETALAR PORTOT.

TULE PUOLUSTAMAAN IKÄÄNTYVIEN OIKEUKSIA

LIITY JÄSENEKSI. Täytä ja postita tämä vastauskortti.

JÄSENEÄ SAAT ajankohtaisia tietoja ikäihmisten hyväksi tehtävästä työstä sekä jäsenlehden ja -kirjeen. Voit liittyä oman alueesi osastoon tai perustaa sellaisen.

- ☐ Liityn jäseneksi ja maksan 20 euron jäsenmaksun laskun saatuani
- ☐ Liityn kannatusjäseneksi ja maksan kannatusjäsenmaksun 500 euroa laskun saatuani
- ☐ Olen tukenut liikkeen toimintaa maksamalla valitsemani summan Suomen Senioriliikkeen tilille FI86 1745 3000 0875 53

sukunimi _____

etunimet _____

lähiosoite _____

postinumero _____

kotikunta _____

sähköposti _____

puhelin _____ matkapuhelin _____

☐ nainen ☐ mies syntymävuosi _____

äidinkieli ☐ suomi ☐ ruotsi

toivottu viestintätapa ☐ sähköposti ☐ kirje

☐ **Hyväksyn, että yllä antamani henkilötiedot tallennetaan Suomen Senioriliike - Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry:n jäsenrekisteriin.**
Tietojani saa käyttää ainoastaan Suomen senioriliikkeen sisäisiin jakeluihin.

LÄHETÄ VASTAUSKORTTI KIRJEKUORESSA OSOITTEELLA:

Suomen Senioriliike – Arvokkaan Vanhenemisen puolesta ry c/o Kuntoutussäätiö
Pakarituvantie 4, 00410 Helsinki, TUNNUS 5018500, 00003 VASTAUSLÄHETYS
SENIORILIIKE MAKSAÄ POSTITUKSEN.

Fyll i och posta kortet
i ett kuvert till adressen:
Seniorrörelsen betalar portot.

FINLANDS SENIORRÖRELSEN
– FÖR ETT VÄRDIGT ÅLDRANDE RF

c/o Stiftelsen för rehabilitering
Pakarituvantie 4-5
00410 Helsingfors
Tunnus 5018500
00003 VASTAUSLÄHETYS

Täytä ja postita tämä vastauskortti
kirjekuoressa osoitteeseen:
Senioriliike maksaa postituksen.

SUOMEN SENIORILIIKE
– ARVOKKAAN VANHENEMISEN PUOLESTA RY

c/o Kuntoutussäätiö
Pakarituvantie 4-5
00410 Helsinki
Tunnus 5018500
00003 VASTAUSLÄHETYS

...FORTSÄTTER

Pensionsmedel finns inbesparat över 200 miljarder euro. Summan är enorm. Statens hela skuld är litet över 100 miljarder euro.

Av pensionsbolagens kapital, 65% eller 130 miljarder euro, är enligt PSC (pensionsskyddscentralen) besparingar av dagens pensionärer eller de som just går i pension. PSCs schef Mikko Kautto konstaterade i Radio Deis diskussion (15.1) att man redan i tiotals år tagit medel ur pensionsfonderna till pensioner 4,3 miljarder år 2017.

Det är fråga om bokförings-hokusåpkus då man tar ur och placerar pengar i fonderna. Nettoströmmen avgör.

Enligt PSCs beräkningar har arbetspensions-avgifterna varit större än de utbetalda pensionerna ända till år 2015.

Pensionsfonderna har fortfarande vuxit nästan orörda. År 2017 användes 1,3 miljarder till pensioner då inkomsterna var 14.1 miljarder. Kapitalet har aldrig rörts. 1997 var fondernas kapital 38% av bruttonationalprodukten, BNP, nuförtiden är den 90% av BNP. Hur mycket ämnar vi utarma landets ekonomi och placera större delen av pensionsmedlen utomlands?

Iltalehtis braskande rubrik: “Finlands pensioner har ökat häftigt på 15 år”(IL 26.12) Medelpensionen är nu 1610€/månad, då den år 2003 var bara 1072€.

Den bild tidningen ger är felaktig. Pensionärernas pension har inte ökat såsom lönerna har. Medelpensionen ökar först då nästa generation går i pension. Varje år är de nya pensionärernas startpension högre. I Finland blir pensionärer lagenligt fattigare. Hens inkomstnivå sjunker då den allmänna levnadsstandarden ökar och ekonomin växer. De som gick i pension 2003 har på 15 år förlorat en tredjedel av sin införtjänade pensionsnivå p.g.a det brutna indexet.

Medelpensionen är 1434€/månad, alltså får hälften av pensionärerna mindre än så. Under 2500€/månad får 80% av våra pensionärer. Största delen av dem är låginkomsttagare. Dessutom blir de fattigare med stigande ålder. Vem är betjänt av “de häftigt stigande pensionerna”?

Kronan på alla halvsanningar är pratet om “pensionsansvar”, då man vill skrämmas med att resurserna tar slut. Pensionsmedlen är beräknade till 600 miljarder €. Detta är alla nulevande pensionärers pensionsmedel.

Många seriösa kommentatorer talar om 600 miljarder pensionsmedel fastän det är att vilseleda. Man kan förstås tänka sig en situation där alla skulle lyfta sin pension samtidigt och att ingen skulle arbeta mera. Det skulle bli världens ände, men då skulle mänskligheten ha andra problem än pensionssäkerheten. Inte bygger man väl sjukhus med antagandet att alla människor blir sjuka samtidigt. Inte heller är brandförsäkringarna tagna utgående från att allt skulle börja brinna samtidigt.

PCS sprider oro över den låga nativiteten och hur detta påverkar pensionssäkerheten. Förr var det stora spöket de stora åldersklassernas “pensionsbomb”. Det dolda budskapet var i alla nyhetssändningar detsamma: vi har inte råd att höja pensionerna.

Vi har i alla fall gjort ett medborgarinitiativ för att annullera det brutna indexet. **<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/3375>** Även detta motsätter man sig genom halvsanningar. Enligt dem skulle index-reformen främja storinkomsttagarna. Fakta är att exakt lika som dagens brutna index främjar dem. Indexet är en procentuell höjning i alla fall.

KIMMO KILJUNEN
Seniorsrörelsen ordförande

